ORLOGSGASTER –

UNGDOMSERINDRINGER

AF

RICHARD JENSEN

FORORD VED AXEL JUEL
TEGNINGER VED J. G. OPPENHEUSER

KØBENHAVN
INDUSTRI-TRYKKERIET (BERNH. SCHMIDT)
1926

COPYRIGHT BY
RICHARD JENSEN

MAN kan vel uden at fornærme nogen sige, at Søens Folk sjældent er særlig gode Penneførere — det behøver ingen nærmere Forklaring, det ligger saa at sige i Sagens Natur.

Skildringer af Livet paa Søen, Oplevelser og Erindringer derfra, skrevne af Søens egne Folk, er derfor — til Trods for vor store Sømandsstands faglige og personlige Ypperlighed — meget sjældne, og endnu sjældnere er det, at de er ført i Pennen med Talent.

Som en af disse sidste Sjældenheder maa efter min Mening denne lille Bog af Hr. *Richard Jensen* modtages.

Forfatteren er en ægte, djærv dansk Sømand, der viede Marinen sin Ungdoms og Manddoms Gerning og hele sit Livs Kærlighed, han har Hjertet paa rette Sted og et lunt Blink i Øjet baade overfor Omverdenen og overfor sig selv; men han er tillige en Mand, der er i Besiddelse af en udpræget personlig Iagttagelses- og Opfattelsesevne og af den Evne til at bevare sine Iagttagelser og Indtryk og gengive dem rammende, malende, overbevisende, som kun forekommer hos den, der har medfødte Anlæg som Skribent.

Man kan da ikke blot ønske, men ogsaa spaa denne Bog mange Venner.

København, i Maj 1926.

AXEL JUEL

LÆGE
WILLIAM THULSTRUPS MINDE
TILEGNET

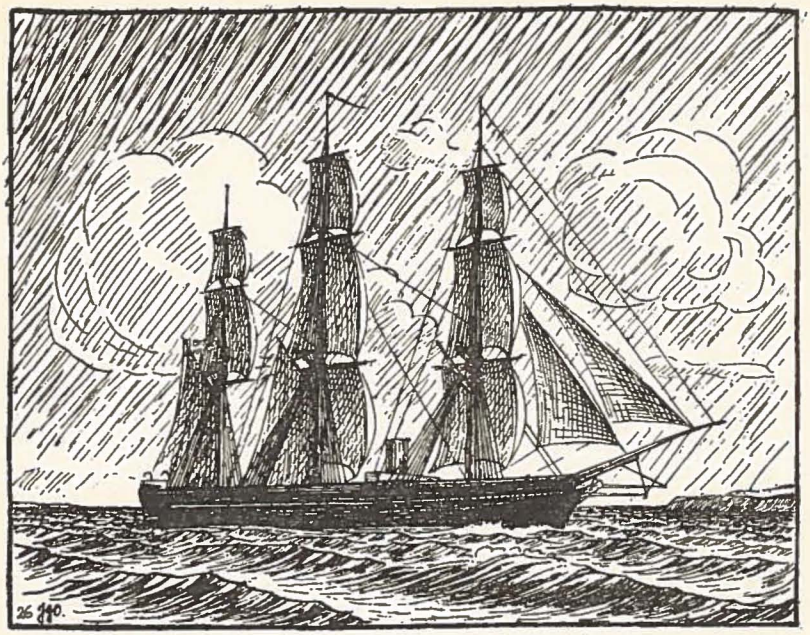

DU gamle Korvet, hvor jeg kendte hver Planke,
hver Pullert, hver Skødsknægt fra Bakke til Hæk,
de blanke Kanoner, din Rejsning den slanke
og Fartøjer midtskibs og hvidskuret Dæk.

Du gamle Korvet, hvor vi turede sammen
fra klodsrebet Mærssejl i Nordhavs Nordvest
til lunken Passatvind, til Fryd og til Gammen,
til farvede Piger, til Palmer og Fest.

Du gamle Korvet, naar i Middelhavs Havne
du toppet og braset laa pillen og net,
da kaldtes du tit ved de særeste Navne,
men kendtes dog bedst som „Den danske Korvet".

RICH. JENSEN

MIT FØRSTE TOGT

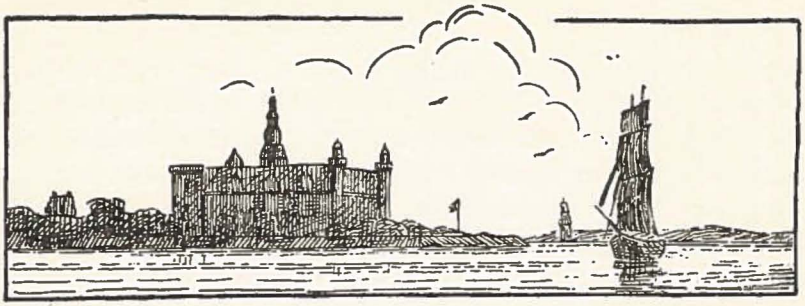

Forunderlig klart staar for mig Mindet om mit første Togt til Orlogs, skønt det ligger omtrent 50 Aar tilbage i Tiden. Hver Officer, hver Underofficer og hver Mand af den over hundrede Mand store Besætning erindrer jeg tydeligt baade ved Navn og Nummer.

Vor Eksamen paa Elevskolen var forbi i Slutningen af Marts, og alle ventede spændt paa Udkommandolisten; det var endnu før Underofficerseleverne fik deres eget Øvelsesskib. Den Gang fordeltes vi i udrustede Skibe, og nu var Spørgsmaalet:

„Med hvilket Skib, og hvorhen?"

Vi havde i Vinterens Løb flittigt studeret vor „Marryat", og ingen af os var i Tvivl om, at netop han var af Skæbnen og Marinen udset til saadanne Bedrifter, som dem, vi havde læst om.

Virkeligheden viste sig at være adskillig mere prosaisk, end vi havde ventet.

Udkommandolisten kom, og til min Skuffelse var jeg mellem dem, der skulde med Islandsinspektionsskibet „Ingolf".

Jeg havde drømt om det solrige Syden, og blev i Stedet sendt til det kolde Norden. Min Barnehjerne — jeg var kun fjorten Aar — var endnu ikke udviklet tilstrækkeligt til at fatte Islands storslaaede Natur; mit Kendskab til Sagaøens Historie var kun ringe, kort sagt, det var en Skuffelse. Der var imidlertid ikke Tale om at vælge, og en hundekold Morgen først i April stillede jeg ombord sammen med tretten andre Elever, hvoraf vi var fire, som ikke havde været til Søs før. Her var allerede den værnepligtige Besætning fra Logiskibet ankommet og i Færd med at modtage Skytsedler. Derpaa blev vi sendt ned paa Banjerne for at stuve vort Tøj af Vejen og faa anvist Skaffe- og Køjepladser. Jeg saa mig forbauset om, skønt der daarlig var Plads til at dreje Hovedet. Dette lille Rum skulde paa en Gang være hundrede Mands Daglig-, Spise- og Soveværelse samtidig med, at det afgav Plads til Bageri, Skomagerværksted og Lanternemagasin, tre Virksomheder, som hver for sig ikke gjorde Luften bedre, navnlig naar vi i Søen havde daarligt Vejr og alle Luger hermetisk tillukket. Men takket være Menneskets Tilpasningsevne, viste det sig, at her blev ypperlig Plads til os alle sammen. Og hvor har jeg mangen Nat, naar jeg kom af Vagt, forfrossen, vaad og dødtræt med Velbehag nydt Duften og Varmen fra Bagerovn og osende Lamper og Lanterne og sovet saa fast og trygt, at jeg senere har misundt mig selv.

Der var imidlertid ikke Tid til Reflektioner.

Et Øjeblik efter skingrede Baadsmandspiberne efterfulgt af et kraftigt Praj: „Alle Mand op til Baksmønstring!"

Tøjet i Ranslen, hulter til bulter. Ranslen paa Plads.

Skibssergenten, Skibets Justitsminister, Arrestforvarer og alles Factotum, den hvem Tilsynet med Orden om Læ var underlagt, og til hvem man gik baade med sin Sorg og sin Glæde, fløj rundt, gentagende Ordren fra Dækket: „Har vi hørt det

Gutter! Alle Mand op til Baksmønstring! Kom nu lidt tjæpt, hver Kæft og Sjæl!"

Der blev en Masen og Puffen, i Løbet af et Øjeblik var Banjerne tomme, og Besætningen stillet paa Dækket baksvis i to Geledder.

Nu skulde vi fordeles til Rengøring. Skibet skulde være spulet og pudset til Chefen kom ombord. Jeg fik min Skytseddel frem og ledte efter Rubrikken „Rengøring", den indeholdt kun to Ord: „Officers Closet".

Marryat, Marryat! Det talte du aldrig om.

Op ad Formiddagen kom Chefen; vi blev kaldt agterud, og Chefen holdt en lille Tale, hvori han udtrykte sit Haab om, at vi vilde gaa til Øvelser og Arbejde med Lyst og Alvor, saa Resultatet kunde blive til Ære baade for Flaget og os selv.

Saa kastede vi los, stod ud af Flaadens Leje, ankrede paa Rheden og tog Krudt ombord.

Om Eftermiddagen var der Landlov for Dronningens Kvarter. Uheldigvis blev der ikke Landlov for Kongens Kvarter, til hvilket jeg hørte, da en af Landlovsgasterne „brændte den af" og foraarsagede, at Landloven i København blev stoppet.

To Dage efter blev Skibet inspiceret af Admiralen. Jeg havde aldrig set en Admiral og var meget spændt paa, hvorledes en saadan Guddom tog sig ud. Umiddelbart før Admiralens Komme lagde en Færgebaad paa Siden, og en Politibetjent afleverede Desertøren. Han bar tydelige Mærker af at have været i solidt Slagsmaal, ligesom Sporene af en mægtig Kæfert endnu var ret synlig. Han blev straks anbragt i Bøjen, en Jærnlænke, hvis ene Ende omsluttede hans Ankel med en Bøjle, medens den anden var laaset til en Ringbolt i Dækket. Jeg husker endnu det uhyggelige Indtryk, det gjorde paa mig, som for første Gang saa et Menneske lænket som

et Dyr. Skummel og fæl saa han ud med sit forslaaede Ansigt og sine flaaede Klæder, og jeg tror sikkert, at dette Syn bidrog mægtigt til en Rædsel for offentlig Straf, som aldrig senere forlod mig.

Da Admiralen, en undersætsig Kæmpeskikkelse med en kroget Næse, et snehvidt stridt Skæg og et Par Øjne som Staalklinger, paa sin Inspektionsrunde kom forud under Bakken, hvor Synderen sad, sagde han: „Du begynder skidt, min Gut. Fy for Fanden!"

Efter endt Inspektion lettede vi og stod nordpaa. En underlig Følelse bemægtigede sig mig, nu kom Underet, nu skulde jeg ud i den vide Verden til Æventyr og Oplevelser, se fremmede Lande og andre Nationers Folk, alt det vidunderlige, som jeg havde higet mod, skulde jeg nu opleve. Sjællands Kyst, som den Gang ikke var slet saa villabestrøet som nu, laa foraarskold og ligesom udeltagende; saa passerede vi Kronborg, som jeg saa for første Gang og siden kun Himmel og Hav, indtil vi naaede Shetlandsøerne.

Da vi var kommet vel klar af Skagen, blev vi indhentet af en Storm af Sydost, som tvang os til at dreje under. Det har sikkert været et imponerende Skue for dem, der ikke var søsyge, men mellem dem var jeg desværre ikke. Vi blev efterhaanden nogle Stykker, som ravede rundt, matte og ligblege. Da alt, hvad der var i os af Madvarer, var ofret til de vrede Havets Guder, kom Galden op, og saa var det først rigtig galt.

I de Tider kendte man ikke til Medlidenhed med søsyge Stakler; det var en yndet Sport at drille og fortrædige dem paa alle Maader. De mærkeligste Kure mod Søsyge blev foreslaaet og prøvet, og alle gjorde de naturligvis Pinen værre, til stor Moro for dem, som intet fejlede. Selvfølgelig var man i Vejen, naar der skulde manøvreres, og lige saa selvfølgelig vankede der i den Anledning Knubs og Stød; de prellede

imidlertid fuldstændig af, saa slap og villieløs som man var. Jeg tilbragte Størstetiden af de fire Døgn, som Stormen varede, under Bakken drivvaad, frysende og aldeles opløst af Søsyge og Hjemvé; selv en Begivenhed, som at Klyverbommen en Nat knækkede, og som gav alt hvad der var paa Dækket af Søfolk fuldt op at gøre med at redde Forrejsningen fra at gaa overbord, afficerede mig ikke Spor, for mig maatte baade For-, Stor- og Barktop gaa overbord og tage mig med sig uden Protest fra min Side.

Saa bedagede Vejret sig, og Askeonsdag stod vi ind til Lerwick paa Shetlandsøerne. Jeg havde lagt mig til at sove med Ankerkæden som Hovedpude, og her blev jeg heldigvis fundet, før Ankeret faldt, ellers var jeg sikkert røget med gennem Klydset. Den Overmatros, som fandt mig, purrede mig med en vældig Lussing. Jeg saa mig forbauset om, inde fra Byen skinnede Lysene, paa Kommandobroen hørte jeg Chefen tale Engelsk med Lodsen, som jeg ikke havde set komme ombord.

Nu var jeg altsaa udenlands; nu begyndte Oplevelserne for Alvor. Jeg var rask og sulten som en Ulv efter den lange Faste, men mest optaget var jeg dog af, hvorledes Byen og Landet vilde tage sig ud i Morgen.

Næste Morgen var jeg tidlig paa Benene og afventede Dagens Komme. Da Solen kom paa Himlen, afslørede den Lerwick som en kedelig, snavsetgraa Bygningsmasse, der sendte den ene Bølge af raadden Fiskestank ud til os efter den anden.

Om Lørdagen lettede vi fra Lerwick og stod nordpaa.

Vejret var skikkeligt, og jeg slap for Søsygen. Paaskemorgen gled vi ind paa Thorshavns Rhed i stille, straalende Solskin. Jeg glemmer aldrig det Syn, som aabnede sig for mit Blik. Størsteparten af Husene dengang var tjærede Træhytter

med Græstørvstage. Selv Amtsmandsboligen var en ret uanselig Trævilla, men ved de fleste Hytter fandtes en Flagstang, og fra dem alle vajede Dannebrog. Herligt saa det ud med den rødhvide Dug mod de grønne Tage. Fra Land lød en spæd Kirkeklokke, som kaldte Menigheden til Paaskegudstjeneste. Da lagde jeg Hovedet paa Rælingen og græd, — jeg var jo kun fjorten Aar.

Om Eftermiddagen var mit Kvarter i Land; det var velgørende atter at faa fast Grund under Fødderne, selv om Omgivelserne var mere end fattige. Gaderne, hvis man tør kalde de snævre Smøger, der adskilte de græstørvstagede Hytter, for Gader, var ubrolagte og ikke stort bredere, end at man omtrent kunde række fra den ene Hytte til den modsatte, naar man strakte Armene ud. Kun Amtmandsboligen, Apoteket og Handelshusene var større Træhuse.

Var Husene, fra hvilke der udgik en stram Tørverøg, saaledes lidet imponerende, var Befolkningen til Gengæld interessant som Type, og stod for mig som et udmærket Billede af mine Forestillinger om Vikinger. Vejrbidte med lyse Fuldskæg, skulderbrede med kraftig Benbygning forekom de mig i deres maleriske Nationaldragt smukke. Til min store Sorg erfarer jeg, at Nationaldragten forsvinder mere og mere fra Færøerne; den virkede baade demokratisk og velgørende uproletarisk. Man fik Indtryk af, at var det end smaat med Velstanden, saa fandtes der til Gengæld ingen smudsig Fattigdom, som vi kender den fra vore Baggaarde i Fattigkvartererne, og satte den haarde Kamp for Tilværelsen sine Spor i mangt og meget, saa fik man tillige Indtryk af en Befolkning, som med rank Ryg tog Kampen op.

Fiskeriet foregik fra aabne Baade, som ofte maatte langt til Havs; og mangen haard Dyst blev udkæmpet med Storm

og Uvejr, mangt et Menneskeliv gik tabt for at fravriste Havet Bytte.

Sammen med en Kammerat streifede jeg om for at faa omsat den 25 Øre, vi hver havde faaet i Landlovspenge, og i vor Søgen havnede vi paa Tinganæs, hvor vi blev indfanget af Konsul Hansens Frue, som bød os ind paa Kaffe. Jeg har i min Færden Verden over været med til mangt et Kalads, men aldrig til noget, der virkede saa vidunderligt paa mig, som da Fruen anbragte os to Drenge ved et fint Kaffebord foran to dampende Kopper Kaffe og et mægtigt Fad Hvedebrød. Til hendes store Glæde forsvandt baade Kaffe og Brød som Dugg for Solen, og da Konsulen kom med Cigarkassen og spøgende sagde:

„Jeg ved ikke, hvorledes de unge Herrer har det med Tobakken, men da jeg var i Jeres Alder, gik jeg ikke af Vejen for en Radekop", saa syntes vi begge, at Livet alligevel, trods Søsyge og Hug, var værd at leve.

Ved Afskeden stak Fruen os hver en Pakke i Haanden og indbød os til at besøge dem, naar vi kom tilbage fra Island. Pakkerne indeholdt, foruden to Par varme Vanter, baade Hvedebrød og Chocolade. Jeg tror ikke, man behøver at have sejlet til Søs som Dreng for at forstaa vor Taknemlighed.

Den følgende Dag aflagde Amtmanden — Fader til den senere saa berømte Læge Niels Ryberg Finsen — officielt Besøg ombord. Han kom i en stor, fin Færingerbaad, som blev roet af Politikonstabler, der ligesom Kvartermesteren, Per Lave, var iført Marineuniformer, som de brugtes i Begyndelsen af Tredserne. Per Lave, som styrede Baaden, var øjensynlig generet af sin store Sabel, som flere Gange var ved at gaa overbord, men blev reddet i sidste Øjeblik.

Chefen tog imod paa Faldrebstrappen, og paa Agterdækket

stod alle Officererne i Tjenestedragt paa Geled med vor prægtige Lods Zacarias Hansen med Guldmedaille paa Brystet som venstre Fløjmand. Gamle Zacarias, en af de smukkeste Mandsskikkelser jeg har mødt, var almindelig forgudet baade af høje og lave, store og smaa, og jeg kender ingen, der nød større Popularitet indenfor den danske Marine.

Vort Ophold paa Færøerne varede en Uges Tid, men var tilstrækkeligt til at befæste det gode Indtryk, vi havde faaet baade af Landet og Befolkningen. Fra Sørvaag hentede vi en Dag en stor Bøje, som hørte hjemme paa Bostons Red, men som havde revet sig løs og paa egen Haand foretaget den lange Reise over Atlanterhavet. Saa gik vi til Vestmanhavn, tog Kul ombord, og en raakold, regnfuld Morgen stod vi nordpaa med Island som Maal.

Vort Besøg havde for mit Vedkommende haft til Følge, at jeg tog mig mægtigt sammen, jeg havde her set Drenge paa min Alder gøre Mands Gerning i Fiskerbaadene, jeg syntes, at jeg, som en rask Københavnerdreng, ikke kunde være bekendt at være ringere end de, og gik paa med krum Hals; denne Energiudfoldelse befriede mig for Søsygen, og jeg har aldrig mødt den siden.

Efter paa Vejen at have ledt efter Elisabethsbanken, uden dog at finde den, ankrede vi fire Dage senere paa Reykiaviks Red.

Reykiavik, som dengang var en By paa ca. 1600 Indbyggere, og som kun var en Skygge af, hvad den senere er bleven, virkede nærmest trist; der var intet af den Samhørighed, jeg følte paa Færøerne. Ligesom Landet laa Danmark fjærnere, saaledes ogsaa Befolkningen. Byen bestod fornemligst af en lang Gade langs med Stranden, lutter Træhuse, men af større Format end de færøske, og medens det paa Færøerne særlig var Mændene, som bar Nationaldragt, var det paa Island Kvin-

derne. Derimod var Naturen ganske anderledes storslaaet. Høje, snedækte Fjælde, dybe Fjorde, Vandfald og brusende Elve. Ogsaa paa Island havde Fattigdom tilhuse, men ligesom paa Færøerne uden Proletariat i europæisk Forstand.

Paa Reykiaviks Red laa ved vor Ankomst det franske Inspektionsskib Korvetten „Dupleix", hvis Opgave var at holde Justits blandt de talrige franske Fiskere, og komme dem til Hjælp, hvor saadan tiltrængtes, den var derfor indrettet med Lazaret, hvor syge Fiskere blev indlagt, med Skibsmedie, Seilmagerværksted, Tømrerværksted, kort sagt saaledes udrustet, at den kunde bringe Hjælp paa alle Omraader.

Foruden Inspektion havde vi Opmaaling og Kortlægning til Opgave samtidig med, at Besætningen uddannedes. Der var altsaa nok at varetage; og saasnart vi havde forsynet os med Kul og Vand, begyndte vi vor Rundrejse om Landet. Inspektionen var forholdsvis let, det var næsten lutter Linefiskere af fremmed Nationalitet, som søgte til Island, navnlig franske og engelske, og traf vi dem indenfor Trekvartmilsgrænsen, blev de jaget — undertiden slæbt ud. Franskmændene var yderst høflige; traf vi dem paa ulovlig Grund stillede som Regel hele Besætningen langs Rælingen og svingede med Huerne, medens Skipperen gjorde mange Undskyldninger, fordi Strømmen havde været saa nederdrægtig at sætte dem ind just der, hvor der var gode Fiskebanker. De fik gerne en mild Advarsel. Engelskmændene derimod var af krassere Kaliber, de protesterede og ikke altid i parlamentariske Vendinger, men slap næsten altid med at blive skældt Huden fuld, hvilket de tilsyneladende tog sig meget let. Englænderne var ofte ubehagelige og besværlige. Vi hørte jævnlig om dem, at de gjorde Strandhugst, stjal Faar og Uld og øvede anden Vold; men i det hele og store spændte det af uden Skyden eller Bøder. Trawlfiskeriet har selvfølgelig affødt en mere rigoristisk Fremgangs-

maade, men om Bøder som de, der nu maa erlægges for ulovligt Fiskeri, drømte man ikke dengang.

Blandt de mange Fjorde paa Vestlandet, som afgav godt og sikkert Læ for Storm, var Isafjord den betydeligste, og her laa vi til Ankers den Dag, Københavns Universitets 400 Aars Jubilæum skulde feires. Det var en Søndag, og vi havde fra tidlig Morgen skuret, skrubbet og pudset, for at „Ingolf" kunde fremtræde saa pyntelig som muligt, men over det hele hvilede en varm og saa tæt Taage, at det var umuligt bare at se fem Alen frem for sig.

Kl. 8 blev Festdagen indledet med Salut og Flagning, og det mærkelige skete, at for hvert Skud, vi afgav, gled Taagen sammen med Flagene tilveirs, og da det sidste Skud var affyret, var Taagen lettet helt, og „Ingolf" præsenterede sig fin og flagsmykket fra Fløiknap til Vandlinien i det herligste Solskin.

Efter Paraden, hvor Chefen holdt Foredrag om Universitetet og Dagens Betydning, afholdtes Gudstjeneste af Præsten fra Land, som sammen med de lokale Spidser var kommen ombord i samme Anledning. Paa Agterdækket var reist en flagsmykket Talerstol, og herom samledes vi: Officererne i Galla, og vi andre i vort fineste Puds. Een var dog glemt — Grisen Søren —, som altid ved Paraden stillede paa venstre Fløi af Fyrbøderbakken renskuret og med kulørt Hals- og Halebaand. Den Dag havde han imidlertid ikke været med, om han var glemt — eller det var fordi Malergasterne om Lørdagen havde pyntet ham med Briller og Overskæg, og man af den Grund ikke turde stede ham for Chefens Aasyn — skal jeg lade være usagt; om Søren har følt sig krænket over Tilsidesættelsen, ved jeg heller ikke, men paa en eller anden Maade havde han væltet Svinehuset, og da Præsten var midtveis i sin Præken, hørtes Sørens kendte Galop i Styrbords Gang under Overbygningen.

Det var maaske spændt af uden at vække Opsigt, hvis ikke nogle Spøgefugle havde faaet fat i Sørens Ører og Hale og givet haardt Ror. Den Behandling var Søren — hele Besætningens erklærede Kæledægge — ikke vant til, og han tilkendegav sit Mishag med nogle Hyl, som gav Genlyd helt inde fra Fjeldene. Præsten standsede i Talen, Chefen sendte nogle lynende Øjekast i Retning af Søren, Sørens Ører fik en ekstra Omgang, Hylene blev vildere. Saa sprang Chefen op paa Ratskamlen og hylede næsten højere end Søren:

„Saa faa den Gris forefter for hede Helvede!"

Præsten sank et eller andet. —

Dette lille Intermezzo ødelagde ganske vist Andagten men ikke Sørens Prestige, han blev — om muligt — elsket endnu højere, og da han skulde lade sit unge Liv for paa Dronningens Fødselsdag, den 7. September, at optræde som Flæskesteg, blev der bedt for ham med den Motivering, at ikke en af Mandskabet kunde faa en eneste Bid Søren ned, og det reddede Søren.

Midtsommers var vi paa Opmaalingsekspedition i Nordishavet. Den blev ledet af Næstkommanderende, som vistnok ved denne Lejlighed grundlagde sit Ry som vor Marines første Ekspert paa Opmaalings- og Havundersøgelsesomraadet, et Ry, som senere blev meget grundigt befæstet. Han gik til sin Opgave med en Iver og Begejstring, som smittede os alle. Besætningen blev delt i tre Vagter. Tredie Vagt, der blev kaldt Kronprinsens Kvarter, og som Kvartermærke fik bundet en rød Snor om den ene Arm, blev af Folkevittigheden hurtigt døbt Bybudene. Til vor store Glæde hvilede alle Øvelser i de fjorten Dage, vi var paa Opmaaling. Damploddeapparater havde vi ikke, alt foregik med Haandkraft, og Lodlinerne, der skar gennem en Accumulatorblok paa Storraaen, og hvoraf der tidt kunde være en Kvartmil ude,

blev løbet ind. Der var Chefsordre for, at alle paa Dækket værende undtagen Chef, Næstkommanderende og Proviantforvalteren, der var gammel og svag til Bens, skulde deltage i Indhalingen. Vor Batterichef, der var temmelig svær, satte ikke faa Pund af sin Embonpoint til i de Dage. Ekspeditionen begunstigedes af det herligste Veir, og en skønne Dag fik vi Grønland i Sigte — dog herom senere.

Trawlen til Bundskrabning maatte vi hive ind med Gangspillet; det var en drøj Omgang at faa den op gennem fem, seks Hundrede Favne Vand fuld af Havbund og Havdyr, men Trætheden var som blæst bort, naar vi saa Næstkommanderendes Glæde over Indholdet. Han vaagede strengt over, at ingen rørte noget, før han selv havde gennemsøgt det hele og pillet det fra, som havde videnskabelig Interesse, det gik svært ud over hans Garderobe, indtil Chefen bad ham iføre sig et Sæt af Mandskabets Arbejdstøj, som forøvrigt klædte ham fortræffeligt.

I nogle Dage var vi ledsaget af en Flok Hvalunger, de boltrede sig i Leg som store Hundehvalpe, og selv om vi gik frem med fuld Fart, fik de rigelig Tid til at suse rundt om Skibet uden at afbryde Legen. En skønne Morgen var de forsvundet til stor Sorg for os alle, men til Glæde for Søren, som i de første Dage førte en ret upaaagtet Tilværelse. Det var netop en Lørdag, og da der om Aftenen trakteredes med Punsch, fik Søren sin rigelige Part. Da han var rigtig godt fuld, blev han sluppet ud af Stien og gav Scener tilbedste, som ingen Delirist behøvede at skamme sig ved. Søndag Morgen havde han Tømmermænd efter en større Maalestok og mødte ikke til Paraden.

Da Opmaalingen var tilendebragt, gik vi til Stykkisholm, og som en Anerkendelse af det gode Arbejde, der var udført i Ishavet, gav Chefen Mandskabet Tilladelse til at holde Bal ombord. Agterdækket blev stillet til Disposition og pyntet

med Flag, Vaaben og Grønt. Det hele tog sig meget nydeligt ud.

Dagen forud havde en Deputation været i Land for at indbyde Damer, den havde delt Husene mellem sig. Tredie Tømmermand, som var Værnepligtig, henvendte sig til Præstens Datter og anmodede hende om at beære Ballet med sin Nærværelse, hvilket hun fandt langt under sin Værdighed.

„Jei dánser ikke mèt Máttrosser."

„Máttrosser! Jeg vil bare la'e Dem vide, at naar jeg er civil, saa er jeg Fa'en ede me Baron, og mellem Máttrosserne er der syv Grever og tolv Kammerherrer, saa det kan maaske være, at der er Folk nok, som er tilstrækkelig fine til at danse med saadan en Klipfiskerumpe." Om det var Udsigten til at komme i saa udsøgt Selskab, som fristede Damen, aner jeg intet om. Hun kom, og viste sig at være en smuk og venlig Pige, der var paa Gulvet hele Tiden.

Under Ballet blev der trakteret med Punsch og Kager, og en af Underofficererne holdt Tale for Officererne. Den blev besvaret af Næstkommanderende, som særlig indskærpede os Elever at gaa i Underofficerernes Fodspor og blive som de; pligtopfyldende, dygtige og djærve, til Gavn for Landet og til Ære for Standen. Da Ballet, som forløb yderst vellykket, var forbi, de Fremmede gaaet i Land efter mange Taksigelser og de obligate dundrende Afskedshurraer havde lydt, fandt Baadsmanden en af Eleverne liggende fuld under Bakken, han hentede Kanoneren og sagde, idet han pegede paa Eleven.

„Du Kanonér, der skal du se, det kalder han for at gaa i vores Fodspor, som Næstkommanderende sagde saa smukt."

Saa gik det løs igen med Opmaaling, Eksercits, Skydning og Fiskeriinspektion. Store Dele af Bredebugten blev maalt op, særlig Grønnefjord.

Hver Gang der kom Orlogsmand i Grønnefjord, kom en Bonde ud og falbød en Kalv, uden at faa den solgt. Der sagdes, at han i syv Aar havde falbudt den samme „Kalv".

Blandt de skønneste Fjelde mindes jeg Snefjeldsjøklen ved Indsejlingen til Bredebugten, dens Top var altid snedækt, og naar en Sky lagde sig som en Krans om Toppen, kom jeg til at tænke paa en gammel, ærværdig, hvidhaaret Præst. Den maa være magnetisk, for det hændte af og til, naar vi passerede den, at Kompasrosen snurrede rundt som en Top. Og blandt alle Islands mange skønne Fjorde bærer Øfjord Prisen. Jeg har ingen Evner som Naturskildrer, det beklager jeg, for jeg vilde gærne delagtiggøre andre i den Betagethed, der greb mig, saa ofte jeg gæstede den. Der var over den en blid Ynde, som var højst forskellig fra den øvrige islandske Natur, og som har fristet baade Digtere og Komponister til Sang. Desværre fandtes der ogsaa et Trankogeri, som forpestede Luften, og gjorde Opholdet — navnlig med Fralandsvind — til en sand Lidelse. Ved Øfjord ligger Islands eneste Skov, den var ikke synderlig stor, jeg har aldrig været der, men har ladet mig fortælle, at naar Ryttere red igennem den, ragede deres Hoveder op over Trætoppene, skønt de islandske Heste just ikke udmærker sig ved deres Størrelse.

Der fandt paa den Tid en særlig Slags Handel Sted, som foregik fra de saakaldte „Spekulantere", det var Smaafartøjer, Skonnerter og Galeaser, som for Husgeraad, Seletøj, Blikvarer, Legetøj og lignende Varer, tiltuskede sig Klipfisk, Spegesild, Tran og Uldvarer. Deres Navn „Spekulantere" bar de næppe med Urette, de snød Islænderne over en lav Sko, men Handelen var lovlig og ikke til at komme til Livs. Efterhaanden som Islænderne fik Øjnene op for Beskaffenheden af denne Handel, tyndede Spekulanternes Antal ud, og da jeg for 30 Aar siden var paa Island for sidste Gang, fandtes de ikke mere.

Den sidste Del af vort Ophold tilbragte vi paa Østlandet, det var i August, og Nætterne begyndte at blive mørke. I Sommertiden var Dag og Nat omtrent lige lyse, hvilket var uhyre bekvemt for Seiladsen, da Island paa den Tid kun ejede et Fyr, Fyret paa Kap Reykianæs, medens det øvrige Land var blottet for disse for Sømanden saa nødvendige Veiledere.

Paa denne Aarstid stod Silden, drevet af Hvalerne, mod Land i vældige Stimer, undertiden saa tæt, at de fyldte Fjordbundene, saa man daarlig kunde ro en Baad igennem. Man manglede imidlertid Greier til at udnytte denne Rigdomskilde fuldt ud. Først da Nordmændene fik sat Fiskeriet i System, kom der Gang i det, og det gik til paa følgende Maade. I 1877 strandede en norsk Skonnert, ført af en Mand ved Navn Wattne, i Seydisfjord. Det var netop i Høsten, og han var hurtig klar over, at her var noget at gøre. Aaret efter havde han skaffet Baade og Net, som de brugtes i Norge og rejst et Skur, hvor Silden kunde gælles og saltes; det havde dog ingen rigtig Art paa Grund af manglende Driftskapital. Saa kom en Dag en engelsk Turistdamper ind paa Fjorden; blandt Turisterne var en Rigmand, som skaffede Wattne Penge, og Sildefiskeriet tog derefter et mægtigt Opsving. Nordmændene tjente store Penge, Wattne selv blev en hovedrig Mand og i Nabofjordene reistes Sildeetablissementer i Lighed med det i Seydisfjord. Men det var drøjt Arbejde, og naar Fiskeriet, som gærne varede en lille Maaneds Tid, var forbi, var Folkene ogsaa saa udasede af Mangel paa Hvile og Søvn, at det var en Ynk at se.

Det begyndte nu at blive koldt med Nattefrost og pragtfulde Nordlys, og en Dag midt i September sagde vi Island Farvel uden Sorg og stod sydpaa.

Efter en heldig og hurtig Seilads stod vi ind paa Thorshavns Red lige midt i en Grindefangst. Her fik vi Lejlighed

til at se Færingerne fra en ny Side. Med Baadene dannedes en Halvkreds om Grindeflokken, og ved Raaben, Skrigen og Pisken mod Vandet med Aarer, og hvad de ellers havde ved Haanden, søgte de at drive Flokken mod Land. I hver af Baadenes Forstavn stod en Mand med en Lanse dannet af et kort Leblad paa et Skaft, og hvergang en Hval gjorde omkring og søgte til Havs, stødte han Lansen i Dyrets Nakke, saa Blodet stod til Veirs i en Straale, der oversprøitede baade ham og den øvrige Besætning. Der var noget rædselsvækkende, vilddyragtig over disse bloddryppende Skikkelser, der hylende og skrigende slog løs paa Vandet, medens Roerne sled som besatte paa Aarerne. Ansigtsudtryk og Bevægelser røbede en uhyre Spænding, og Vandet, der var farvet rødt af Blod, bidrog mægtigt til at give Sceneriet Colorit. Paa en Mast i en af Baadene var heist et Par Bukser, det var et Slags Hædersflag, som førtes af den, som først havde set Grinden. Efterhaanden som Flokken blev drevet ind paa grundt Vand, gik man fra Land ud med Kroge fastgjort til Liner, Krogene blev hugget i Hvalens Blæsehul, i Land halede man til, og naar Hvalen var inde, fik den Dødsstødet.

Om Eftermiddagen tog vi Fangsten i Øjesyn, hvormange der var, har jeg glemt, men der var mange, og der blev sagt, at det havde været en særdeles god Fangst.

Om Aftenen var der Fest i Thorshavn med Dans, Drukkenskab og Slagsmaal.

Den følgende Dag var min Kammerat og jeg paa Visit hos Konsul Hansens. Fruen blev meget glad ved at se os:

„Nej, hvor I er blevne solbrændte, rigtig et Par raske Søgutter, jeg tror saagar I er vokset. Nu skal vi hente min Mand, vi har ofte tænkt paa Jer, og glædet os til at se Jer vende tilbage sunde og friske."

Lidt efter sad vi atter ved Kaffebordet adskillig mindre

forknytte end om Foraaret, men med en — om muligt — mere glubende Appetit, der lod Kaffe og Hvedebrød vederfares Retfærdighed. Efter at have tændt en af Konsulens Radekoper, sagde Fruen:

„Nu skal I gaa Jer en Tur og saa komme tilbage og spise til Aften."

Ved Afskeden klappede Fruen os paa Hovederne.

„Farvel Drenge, og Vorherre være med Jer, lad mig se, at I gør Eders Bedste for at blive brave, danske Sømænd." Saa fik vi atter hver sin Pakke, og den var betydelig større, end den vi havde faaet om Foraaret.

Da vi var kommet udenfor sagde min Kammerat:

„Du, det var dejligt. Det var ligesom det kunde være vores Far og Mor."

Næppe var vi kommet ombord før Pakkerne blev undersøgt; der var Fugleæg, Færingersko, udstoppede Søpapegøier og mange andre rare Ting.

Efter at have været paa Trangisvaag, der i nogen Maade minder om Øfjord, for Kulfyldning, taget Afsked med Zacarias, som var stærkt bevæget, gik det hjemefter; men det var ligesom Opholdet paa Færøerne havde skaaret et Stykke af Hjemlængslen bort. Naa, der var endda rigeligt tilbage.

Hvor blev der holdt Udkig efter „Den lange Jyde"; thi saasnart den er passeret, er man hjemme, hvortil i Landet man forøvrigt skal. Og saa kom det Slag i Slag: Skagen, Anholt, Læsø, Kronborg og en skøn Morgen fortøjede vi ved de røde Pæle, som stod der, hvor Nordre Toldbod ligger nu.

Hele Morgenstunden blev Næstkommanderende bestormet med de mest haarrejsende Anmodninger om Landlov.

Tilsidst sagde han:

„Nu er der kun een til, der faar Landlov, og det er den, der kan stikke mig den største Løgn."

Lidt efter traadte 113 frem.

„Jeg vil gærne bede Næstkommanderende om Landlov."

„Hvorfor?"

„Jo, for min Kone er kommet hertil fra Aarhus."

„Hvor kan De vide det, Posten er jo ikke kommet ombord endnu."

„Næ, men jeg saa hende ombord i Aarhusdamperen, som gik forbi før."

„Nej, hør nu 13, De er jo slet ikke gift, saa det er jo Løgn."

„Ja, men det skulde det jo ogsaa være."

Han fik Landlov.

H. P. 44

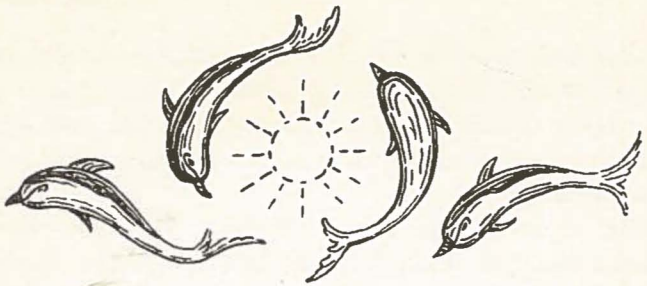

H. P. 44 var min Posekammerat. Posekammeratskab er et maritimt Udtryk for det mere pompøse, gammelnordiske Edsbroderskab. En god Posekammerat er et Klenodium, og H. P. 44 var et Mønster paa en Posekammerat. Han ikke alene lærte mig at bruge Skraa, men han forsynede mig dermed, til Gengæld skrev jeg hans danske Stile. Vi delte broderligt ondt og godt i de seks Aar, vi var sammen paa Elevskolen.

Hvad der drog mig til H. P. 44, var hans udprægede Fatalisme, som ikke engang den permanente Sult, vi led under, kunde faa Bugt med. Da vi var lige høje og havde Nummer op ad hinanden, blev vi ogsaa Rodekammerater, og det har ofte forbauset mig, at han, skønt det rumlede uhyggeligt i hans slunkne Mave, havde Øje for, og kunde udbrede sig over, hvor kønt der var paa Orlogsværftet, naar vi om Morgenen marcherede fra Kasernen paa Christianshavn til Skolen paa Dokøen.

Han tog sine Klø, og dem var der god Tid paa dengang, som noget selvfølgeligt, og laante sit Lommeur — paa hvilket han havde indridset „H. P. 44" — ud til behagelig „Stamp-

ning" for enhver, som var i Pengetrang. Hans eneste Sorg var vistnok den, at det aldrig lykkedes ham at lære mig at danse rigtig „forkert", skønt han sled i det med mig, saa Sveden drev af os begge to, naar vi Torsdag Aften dansede i Spisekælderen.

Disse improviserede Smaaballer uden Damer — forsøgsvis fik Økonomens tre Tjenestepiger Lov at deltage, men da det affødte Slagsmaal mellem de mange Hanner, blev det Nummer hurtig taget af Kassen — var Lyspunkter i vor Tilværelse. Musiken leverede vi selv. Blandt de mange gode Ting, vi lærte paa Skolen, var ogsaa den: at blæse paa Musikinstrumenter; her skiltes min Posekammerats og mine Veje, paa det Felt var han blank som en Aal; derimod var han en Danser af den anden Verden.

Paa saadanne Aftener kom der ligesom Festivitas over den skumle, spartanske Spisekælder, alle Gasblus blev tændt, Borde og Bænke anbragt i den ene Ende, hvor de dannede Musiktribune.

Om Morgenen var den trist og kold, et enkelt Gasblus hist og her oplyste den kun svagt, og Traktementet: fire Rundtenommer Kommissmørrebrød — populært kaldet „Busser" — og en lunken Kop The skabte ingen Feststemning. De fire Busser var baade The- og Skolemad, og H. P. 44 gjorde kort Proces med hele Menuen. Hans Madkasse, hvori Skolemaden medbragtes, kom da heller aldrig uden for hans Kistebænk i alle de seks Aar.

Efter den teoretiske Undervisning, som varede i fire Timer, havde vi to Timers Gymnastik, Kanon- eller Geværeksercits, hvorpaa vi atter vendte hjem til Kasernens Kødgryder, som med rund Haand uddelte en stor Spølkum Ærter og to Skiver Flæsk af et Visitkorts Størrelse og Tykkelse til hver.

Hver Fredag stod den paa Sødsuppe, ogsaa kaldet „Rundt

om Masten" og tre Frikadeller saa store som Kastanier. Dellerne var et meget benyttet Betalingsmiddel, for to Deller erhvervede man sig en Busse, og H. P. 44 skyldte ved sin Afgang fra Skolen 377 Deller bort, som aldrig blev betalt. Heldigvis for os begge havde H. P. 44 Ressourcer. Hans lyse, krøllede Haar og flot krummede Næse indbragte ham, foruden en Del smægtende Øjekast, adskillige Surbrød fra Økonomens unge Datter; disse delte han troligt med mig, hvis filipensede Ansigt var et daarligt Aktiv. H. P. 44's Næse havde forøvrigt en anden herlig Egenskab, som vi alle misundte ham. Han kunde ved et ganske svagt Tryk faa den til at bløde, og denne Egenskab udnyttede han, naar han ikke var stiv i Papirerne, og Faren for at blive hørt i sin Lektie nærmede sig. Paa den Maade bjærgede han sig mangen Søndagsudgang.

Jeg ved ikke, hvilke Ernæringsfysiologer, der har bistaaet den Kommission, som udarbejdede vort Kostreglement, men de har ikke taget meget fejl, ellers var vi ikke blevet de store bredbringede Prygle, som vi var, da vi forlod Skolen. Baade H. P. 44 og jeg lagde i Løbet af Skoletiden ti Tommer til vor Højde, og der skulde voksne Mænd til at fylde vore Trøjer.

Vinterens Hovedbegivenhed var Skoleballet, som altid afholdtes Fastelavns Lørdag, og til hvilket vi glædede os umaadeligt. Hvor blev der ikke spinket og sparet paa de knapt tilmaalte Lommepenge. Vi var for Størsteparten Proletarbørn, og Lommepengene flød ganske anderledes sparsomt i de Tider, end nu. Der skulde anskaffes nyt Slips, en ureglementeret høj Flip — den Aften sov Loven —, Glacéhandsker, Pomade og Parfume. Støvlehælene skulde rettes op af en rigtig Skomager, til Hverdag gjorde vi det selv, og selvfølgelig Vogn til Damen. Det var Udgifter, som skar dybt i Finansbeholdningen.

Saa blev det værnepligtige Mandskab forvist fra deres

Brandstue, og Brandstuen pyntet med en Overdaadighed af Flag og Vaaben. Selve Ballet tog sig straalende ud; de mange smaa Sømænd i den klædelige Uniform, de purunge Piger i lyse, lette Kjoler, dannede et Hele, som endnu kan faa Hjærtet til at banke raskere i mit Bryst, naar jeg tænker tilbage. Mange af de unge Piger endte som veritable Nyboderkoner, og naar jeg møder dem nu, graanede og matronede med voksne Børn og Børnebørn, saa er det mig en Gaade, hvor Tiden er blevet af.

Paa de Aftener var H. P. 44 i sit Es; hans Flip var altid en halv Tomme højere end den næstmest-ureglementerede. I Løbet af Natten gennemgik den Stadiet Dyvekekrave, for om Morgenen at ende som Byronkrave. Ikke en Dans forsømte han, og troede han sig ubemærket i et af Salens Hjørner, skar han sig gerne en lille „forkert".

Undertiden kom gamle Skuespiller *Kristian Mantzius* ud paa Kasernen og læste op. H. P. 44 gengav bagefter hans Bondedialekter, saa det sikkert vilde have moret selve Mantzius.

Fire Aar efter mit første Togt gik Rejsen atter Nord paa, denne Gang med Skonnerten Diana. Jeg havde i Mellemtiden gjort fem Togter, var bleven halvbefaren med en gul Snor paa venstre Trøjeærme, selvskreven Topgast og Kanonkommandør, kort sagt, en Mand, man regnede med.

H. P. 44 og jeg var enige om, da vi fik vort Udgaaende at anlægge en fornuftig Økonomi, saa de 32 Kroner, hvoraf Udgaaendet bestod for hver af os, kunde strække saa langt som muligt; altsaa lavede vi et Budget. Vort Budget havde det tilfælles med saa mange andre Budgetter, at det saa nydeligt ud paa Papiret. Som første Punkt figurerede en glad Aften, dernæst Pibe, Skraa- og Røgtobak, saa Sæbe, Sværte og Brevpapir til et halvt Aar, og endelig hver et Par Underbukser.

Det sidste var ellers en ukendt Luksus, vi i Betragtning af, at 32 Kroner var mange Penge og i Betragtning af, at Rejsens Maal var Island, troede at burde tillade os. Da vi kom til Underbukserne, viste det sig, at der, takket være det første Punkt paa Budgettet, kun blev Raad til eet Par, som vi skiftedes til at gaa med en Uge ad Gangen. Hver Lørdag Aften vaskede Indehaveren dem, anbragte dem paa Bagerovnen, til han gik til Køjs, lagde dem under Madrassen i Køjen, for saa at aflevere dem med Pressefold og det hele til Eftermanden Søndag Morgen. Den Uge, man saaledes var underbukseløs, gik man rundt med en underlig Kejseren-nye-Klæder-Fornemmelse; men da Nydelsen, som bekendt, fornemligst bestaar i det, der gaar forud for Nydelsen, nød man Udsigten til den kommende Uges Velvære.

Hvis det er sandt, at hvert Menneskebarn ledsages af en Engel, som vaager over det i Livsfare, saa har H. P. 44 givet sin Engel rigeligt at bestille, og dersom han dør skikkeligt og borgerligt i sin Seng, har den gjort sine Sager godt.

Adskillige Gange hang hans Liv i en Traad, og jeg skal her blot nævne et Par Tilfælde.

Vi var med Korvetten Dagmar kommet ind i en Hvirvelstorm paa Højden af Azorerne. Det blæste, som Baadsmanden udtrykte sig, saa syv Kællinger ikke kunde holde en Syl op i Vindøjet.

Vi lænsede for et klodsrebet Foremærssejl og en rebet Fok og løb en brølende Fart. Da det gjaldt om at holde Fart paa Skuden for ikke at faa Søerne ind over Agterenden, kunde vi ikke mindske Sejl og maatte af Hensyn til det svære Pres, der gik paa Rigningen, sætte Hjælpebraser paa Mærseraaen. H. P. 44 sad netop overskrævs paa Rælingen for at skære Hjælpebrasen — en smækker Trosse — gennem en Blok, da

kom der en svær Sø, som tog ham moderligt i Favn, og et Øjeblik efter var han udenbords og slæbte, medens han holdt krampagtigt fast i Trossen.

Fra dem, som stod i Nærheden, lød et forfærdet Raab. Om at tage Farten fra Skibet kunde der ikke være Tale, kunde man blot faa fat i Trossen, men hvorledes?

Chefen sprang op paa Vagtsbænken, greb Raaberen og prajede, saa det skar gennem Stormen: „Hold fast, min Gut, hold bare fast!"

Og H. P. 44 holdt fast. Bluseærmerne gled op mod Skuldrene og blottede et Par Mandfolkearme, et Fletværk af Staal, der først blev rødt, saa blaat, og hvori Aarene svulmede, som skulde de sprænges.

Hvorlænge han slæbte, ved jeg ikke, under saadanne Forhold bliver Brøkdele af Sekunder som Timer. Saa blev han løftet af en vældig Sø, der førte ham i en Tommes Afstand forbi Mundingen af en Kanon og ind paa Dækket, og her stod altsaa H. P. 44 saa vaad som en druknet Mus og saa sig forvildet om. Jeg havde den største Lyst til at slutte ham i mine Arme, men Frygten for at synes sentimental afholdt mig derfra.

„Bring ham ned til Lægen", befalede Chefen, og han blev bragt ned.

Et Kvarterstid efter kom H. P. 44 atter paa Dækket, og vi flokkedes om ham.

„Hvorledes har du det H. P.?"

„Har det", vrængede han, „naar Doktoren gav mig saadan en dejlig Kognak", og hermed entrede H. P. 44 op i Foremærs, hvor han hørte hjemme.

En anden Gang var vi i Grønland. H. P. 44 havde gennem Bekendtskab i København kapret os et Anbefalingsbrev til Kolonibestyreren i Holstenborg. Dette Brev ventede vi os uhyre

meget af; vi fablede om Indbydelse til Aften med rigtig Mad, Kaffe, maaske med en Cognak og Cigar.

Ak, det gik ganske anderledes.

Den Søndag, Brevet skulde afleveres, var der Bal paa Græsplænen foran Kolonibestyrerens Hus, hvor Skibets Orkester, hvortil jeg hørte, leverede Balmusikken. H. P. 44, som ellers var en sikker Mand, hvor der dansedes, og navnlig hvor Damerne, som vore eskimoiske Landsmandinder, dansede saa ganske ualmindelig godt, var mærkelig nok ikke tilstede.

Vi fik dog snart Gaaden løst.

Pludselig lød fra Havnen nogle frygtelige Hyl, som ganske overdøvede Musikken. Vi smed Hornene, og alle styrtede derned. Her var H. P. 44 just i Færd med at tage Livet af sig. Han havde forsøgt sig som Kajakroer med det Resultat, at kun hans store Næse endnu var oven Vande. I en Fart fik vi en Konebaad sat ud og naaede lige at faa ham fat i Haartoppen.

Naa, H. P. 44 vred Garderoben bag en stor Sten, iførte sig den igen, og gik til Bal som om intet var passeret. Da jeg spurgte efter Anbefalingsbrevet, viste han mig nogle vaade Papirslapper, hvor Skriften var løbet ud, dem kunde vi umulig aflevere.

Altsaa, Farvel Aftensmad med Kaffe, Cognak og Cigarer.

Det var den Dag et dejligt Vejr med 16 Gr. Varme i Skyggen, saa vi nærede ingen Frygt for, at H. P. 44 skulde faa Mén af Badet; men pludselig sprang Vinden, vi fik en Storm fra Indlandsisen, og Temperaturen sank i Løbet af ti Minutter til under Frysepunktet. Paa Skibet blev der hejst Signal til ufortøvet at komme ombord, og Baadene blev sendt ind for at hente os. Ingen tænkte paa H. P. 44, før vi kom langs Siden. Hans Tøj var ganske frossent og saa ud, som om han havde været i Sneslagsmaal, han var kornblaa i Ansigtet og

kunde ikke rejse sig, da vi skulde forlade Baaden. Den Omgang havde alligevel været for drøj for hans Hestenatur, thi da vi bar ham op, var han besvimet. Nede paa Banjerne fik vi Tøjet af ham og begyndte at gnide ham med uldne Stykker, tilsyneladende uden Held. Først da Skibmanden kom med sin Snapseflaske og gav ham en forsvarlig Slurk, hjalp det.

H. P. 44 aabnede Øjnene og kastede et kærligt Blik til Flasken, saa lukkede han dem langsomt igen og klynkede:

„Jeg er mere syg endnu."

Naar jeg siden saa dig H. P. 44 med trekantet Hat paa Hovedet, Dannebrogskors paa Brystet, Guldsnore paa Ærmet og Slæbesabel ved Siden, da var du visselig skøn at skue, men alligevel ikke tilstrækkelig skøn til at fordunkle det Billede af dig, som jeg bærer i mit Hjerte fra den Gang, vi var to Mand om eet Par Underbukser.

SKOLELIV

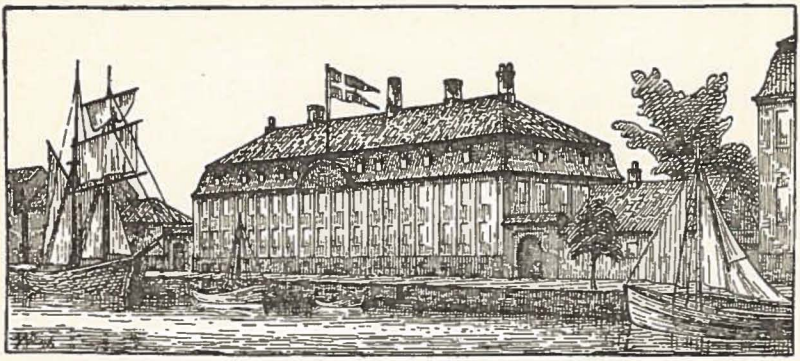

Kammerater, den dejlige Sommer er endt;
Solen os alle sin Ryg har vendt,
Blomsten visner paa Gærder og Hegn,
alt det, der duftede, Farver som smilede,
Vaarbris, der luftede, Vinde, der hvilede:
alt er nu under Forvandlingens Tegn.
Naturen bli'r rynket og gammel og graa
— og vi, Kammerater, bli'r ligesaa.
— Nej dengang, vi saas for første Gang,
da stemte vi op en anden Sang,
vort Øje kun af Fornøjelse tindrede,
ingen Katarr vor Fordøjelse hindrede,
ingen Maane og Alderdomssvækkelse,
og Syndebyrder og Anger og Vækkelse.
Vort Hjerte var blankt som et uskrevet Blad,
og selv uden Whisky og Vand var det glad,
og vented' sig al mulig Fryd og Nydelse
ud i det blaa: uden Penge og Ydelse.

Ja, da var der Foraar i vore Hjerter —
vi blæste ad Aarene med deres Smerter.
— I Barndommens Dage kun Glæde man venter
og ænser intet om Laan og Renter —
om Unger der kommer, og Bukser, der slides,
om det, der skal huskes, og det, der skal vides,
om man vil sit Regnskab lykkeligt klare
og holde sig fri af Fallenternes Skare.
De gyldne Dage, den sorgløse Tid,
saa fuld af Sundhed og Tro og Lid!
— Og Aarene løb — tænk syv gange fem!
og hvad er der ikke hændet i dem!
Verden har drejet; Konger er Dukker,
medens for Degne og Husmænd vi bukker;
vi har nu Biler, hvor før man saa Heste,
i hine Tider man skrev til sin Næste,
hvor nu om Stunder, man kun „slaar paa Traaden".
Vi har skiftet fra Sejlskib til Undervandsbaaden.
Alt er gjort lettere, langt mere praktisk,
Fremskridt gav Tiden os — det er jo faktisk,
men om vi alt det moderne bør hædre,
om det gør Hjerterne dybere, bedre,
om det vil frede om Hjemmenes Hygge,
om det har bragt os en sikrere Lykke
— det skal om 35 Aar jeg besvare.

Kammerater, vi mødtes i Ungdommens Aar,
at dele broderligt samme Kaar.
De gamle Geschichter, som vi fortæller,
de gamle Sange, de gamle „Deller",
de svundne Sorger og Tidsfordriv
er fælles Minder om svundent Liv.

Vi var en Flok af smaa, raske Drenge,
hver kom vi fra Hjemmenes lune Senge,
for nu at blive et Nummer med Navn,
et Stykke Mandfolk, der gjorde sin Gavn;
og Samlivet, Skolen, den raa Disciplin,
den gjorde vist næppe vor Sjæl ret fin,
men det gav os Rygrad og Vilje og Evne —
og sèr vi langs Rækkerne, kunde vi nævne
saa den, saa den, som en Rente har givet,
der blev af Betydning langt ud i Livet.
— Men Kredsen blev brudt, vi er knebne ud,
da der andetsteds laa et antageligt Bud.
En som tidt gjorde Sjov paa Bakken,
han ta'r nu en anden Synder i Nakken.
En, der brøled' Basunstød som Løven,
retleder nu Skælmene ude paa „Prøven",
— der gik jo lidt Brud paa den gamle Ramme,
dog, vi sidder som Grene endnu paa vor Stamme
— og af dem — der dengang med Sang for paa Havene,
nu tier de fem, for dem gemmer Gravene,
hvor gemmes skal alt, hvad vi elske og hade,
og hvor engang vi venter den sidste Parade.
— Se Høsttid er det, som snigende kommer!
Gud lad det blive en Indian Sommer
en Tilgift af Solskin og Lykke og Glød,
en blussende Fest førend Sommerens Død —
og dog med en Mindelse bragt til os alle,
at naar som helst kan jo Baadsmanden kalde
med Piben skingrende for sin Mund;
og da er det godt, om i Regnskabets Stund,
vi kan sige, vi trofast gjorde vor Pligt.
— Høsttid er det — men glødende Blade,

Skovens brogede Harlekinsklæder
viser, hvor nødigt vor Jord vil forlade
Solen, og alt det, der Ungdommen glæder.
Føler I ikke som jeg, at endnu
ligger og venter ved næste Bakke
det, der kan fylde med Længsel vor Hu,
det, der kan ranke vor Ryg og vor Nakke.

Drik saa, Kammerater, ved Mindernes Fest,
drik for den Ungdom, der end er tilbage,
nyd hver en eneste een af de Dage,
vi gamle Drenge endnu har til Rest!

Hvert femte Aar mødes Klassekammeraterne af min Aargang til Fest, for at mindes Dagen for vor Indtræden i Marinen. Til 35 Aars Festen havde en af Kammeraterne — 90 — digtet ovenstaaende Kvad. De fleste af os er efterhaanden søgt ud i Livet til civile Stillinger af vidt forskellig Art, men det Kit, som bandt os sammen i Ungdomsaarene, er ikke blevet mindre fast, tværtimod.

Ved disse Fester maa selvfølgelig Minderne fra vort Samliv ombord og i den store Bygning derude paa Christianshavn, hvis Skønhed først er gaaet rigtig op for os, efterhaanden som Aarene gik, holde for.

Efter Optagelsesprøven, hvortil der havde indstillet sig nogle og halvfjers Aspiranter, mødte vi tyve, der var antaget, den første Oktober. Vi kom alle fra beskedne Smaahjem, og Overgangen til de store Forhold, hvor al Hygge var bandlyst, virkede i første Omgang forbløffende, og lagde straks en klædelig Dæmper paa Frejdigheden. Efterhaanden levede vi os dog ind i Forholdene og lærte at faa det mest mulige ud af Eksistensen.

De Folk, i hvis Varetægt vi først og fremmest blev overgivet, var de sidste Rester af Underofficererne af den gamle, faste Stok, som allerede dengang var isprængt Tilgang fra det øvrige Land. Det var Folk, som uden at stikke dybt i Videnskaberne, forbandt et sundt Livssyn med en egen brav, faderlig Djærvhed, der virkede velgørende og gav os Mod til at ty til dem, naar noget trykkede. Uden at forfalde til den nu saa moderne — saakaldte „humane" — Blødsødenhed, forstod de at føre os frem, uden kunstige, pædagogiske Krumspring.

Værelset, som Klassen fik anvist til Læse- og Opholdsstue, var et stort, hvidkalket Rum, hvis eneste Vægprydelse var et Kort over Orlogsværftet; et stort Bord midt paa Gulvet omgivet af Bænke og en Række Kistebænke langs Væggen fuldendte Udstyret.

Den store Sovesal i Bygningens nordre Fløj, hvor halvfjersindstyve Senge stod i snorlige Rækker, med sine alentykke Loftsbjælker og sin vældige Bilæggerovn, som skrev sig fra Frederik den femtes Tid, virkede alt andet end hjemlig og bibragte os en solid Erkendelse af vor egen Ubetydelighed.

Ovenover Sovesalen havde Chefen — som vi kun sjældent saa — sin Bolig. I den søndre Fløj, hvor Regnskabsføreren og Skoleinspektøren boede, havde det værnepligtige Mandskab — „Basserne" — sine Sovesale og Opholdsrum, medens Spiselokalerne fandtes i Kælderen. Til Spisekælderen førte fra Gaarden en Dør omgivet af et morsomt, gammelt Bislag. Fra dettes Tag forlystede den senere Direktør for Røde Kro, Christian Petersen, som var Elev et Par Aar, og hvis Kælenavn var „Langelars", mangen Gang sin indespærrede Samtid med komiske Numre.

Alle Lokalerne var hvidkalkede med oliemalede Paneler,

hvortil Farverne var valgt med sjælden Sans for det grimme. Det var forsaavidt en Skam, som de samme Lokaler, hvortil hørte smukke svære Døre med massive Metalhaandtag, kunde være blevet sande Perler i en forstaaende Arkitekts Haand.

Jeg skulde ikke omtale noget saa uæsthetisk som Retiraderne, hvis de ikke, foruden at opfylde deres naturlige Bestemmelse, tillige spillede en stor Rolle i vor Tilværelse som „smoking rooms". Tobaksrøgning var forbudt, og selvfølgelig røg vi paa Kraft i Smug. De fire Retirader, der bar saa højtklingende Navne som: Det blaa Anker, Sømandens Hvile, Cap Horn og Krydsmærs, afgav et fuldgyldigt Bevis for, at hvor der er Hjerterum, er der ogsaa Husrum. Hvert Appartement kunde med nogen Tillæmpning rumme seks Elever, og der var altid fuldt Hus i Rygetimen. For ikke at røbe vor lyssky Færd, hængte vi en Trøje over Hjertet i Døren; det sparede svært paa Tobakken, vi var nemlig ligesaa nikotinfyldte, naar der var gaaet et Kvarter, som vi vilde have været efter at have røget ustandseligt fem Timer i mere luftige Omgivelser.

Hver Morgen Klokken halv otte stillede vi i Kasernegaarden for at marchere til Skolen paa Dokøen, en lille venlig Bygning, overgroet med Vedbend.

I Stuetagen fandtes Skolestuerne, paa Loftet havde Værftet Skomagerværksted, her repareredes Søstøvler og Sprøjteslanger, og fra disse udgik en mild Tranduft, som fyldte Huset. Ved Siden af Skomagerværkstedet var Sanglokale, og Skumlere paastod, at det skyldtes Trannen, naar der fandtes saa mange gode Tenorer blandt Eleverne.

Skolebordene, hvorom vi placeredes, var som store Spisebord, denne Ordning affødte, at Undervisningen blev ligesom mere voksen, der blev intet rigtigt Marked for Drengestreger. Udfor hver Elevs Plads stod den første Dag en mægtig Stabel

Bøger, som vi betragtede med Rædsel. Overkanoneren, som var Skoleinspektør, trøstede os imidlertid:

„Bliv bare inte bange Børn, det er inte Meningen at I skal kunne alt, hvad der staar i Bøgerne allerede i Morgen. Naar I bare inte gaar i Krumholterne, saa kommer der en Dag, hvor I har det hele paa Naal og Traad. Mærker I, at I sakker agterud, saa syng ud, vi er nok, der vil give Jer en Slæber."

De fleste Lærere var Officerer og Underofficerer, de holdt sig som Regel strængt til det reglementerede Pensum, og kun ganske enkelte bestræbte sig for at gøre os interesserede. Derfor blev Professor B.s Timer i Historie, Geografi og Dansk, Oaser i Ørkenen. Han gjorde nemlig det modsatte, overlod til os selv at lære, hvad der stod i Bøgerne, som vi forøvrigt kunde i Forvejen. Hans Kæphest var „kunde, skulde og vilde", og klarede man det Skær, saa var man sikker paa hans Bevaagenhed. Overfor de mange Søudtryk, som vi — mere eller mindre bevidst — brugte i vore Stile, gav han blankt op. Derimod tog han sig varmt af vor aandelige Udvikling; hans Valg af Bøger til Skolens Bibliotek var fortrinligt, og han lærte os at læse disse Bøger med Udbytte. Dette var saa meget mere prisværdigt, som det var Chefen meget imod, at Lærerne gjorde noget for at hæve vort aandelige Niveau. Han havde den Opfattelse, at en saadan Højnelse vilde gøre os misfornøjede med den sociale Stilling og de Kaar, vi kunde vente som Underofficerer.

Min Matematiklærer fra den Tid fortalte mig mange Aar efter, at han, første Aar han underviste, ved Skoleaarets Slutning var gaaet til Chefen og glædestraalende havde meddelt, at han ikke alene havde gennemgaaet det fastsatte Pensum, men at det var lykkedes ham at interessere Eleverne i den Grad, at de var naaet betydelig videre:

„Men, det skulde jeg bare ikke have sagt. Chefen blev rasende. Er De gal, Mand! kan De ikke forstaa, at De paa den Maade ødelægger i Stedet for at gavne? Ved at bibringe Eleverne flere Kundskaber, end de har Brug for som Underofficerer, hæver De dem op i et Kulturlag, hvor de ikke hører hjemme og giver dem Smag for æsthetiske Nydelser, som de ikke faar Raad til med deres Indtægter."

Den kære, gamle Kommandør havde aabenbart aldrig gaaet til offentlig Dans, ellers vilde han have erfaret, at det var betydeligt dyrere at gaa i „Figaro" end i det kongelige Theater.

Naar Udbyttet af Undervisningen alligevel blev forholdsvis godt, skyldtes det sikkert den Flid, som Frygten for at miste Søndagsudgangen affødte. Vi kunde ved at fremføre meget vægtige Grunde faa fri nogle Aftentimer paa en Hverdag højest en Gang om Maaneden, ellers var vi afskaaret fra Omverdenen fra Søndag til Søndag.

En Sang, forfattet af Professor B. til et Skolebal, begyndte saaledes:

Vi har et lille Jomsborg her
Paa Christianshavns Kaserne.
Vi øver os i Ledingsfærd,
og bruger Vaaben gærne."

og endte:

Dog Borgen vaager om sin Ven,
Den slutter som et Fængsel.
Kun Søndag Morgen drejer den,
Mod Verden ud sit Hængsel.
Her taales ingen Kvindeskik,
Her lyser intet Jomfrublik,
Dog ud fra Borgen stundom gik,
Saa mangen Ynglings Længsel.

Sangen gjorde ikke samme Lykke hos Chefen som blandt Eleverne. Professoren fik vistnok en forsvarlig „Firemark", og næste Aars Sang blev af en ganske anden Beskaffenhed. Det afholdt os dog ikke fra at synge den første baade i Tide og Utide, og navnlig naar der var Udsigt til, at det vilde blive hørt af rette Vedkommende.

Naar Theoriundervisningen var forbi, havde vi to Timers Gymnastik eller Vaabenøvelser.

Interessen for Gymnastik var ikke saa almindelig dengang som nu, og den kolde Gymnastiksal med det stampede Lergulv var alt andet end hyggelig. Lærerkræfterne var gode efter den Tids Opfattelse, men manglede baade Kendskab til Anatomi og pædagogiske Forudsætninger sammenlignet med Nutidens Gymnastiklærere.

Kanoneksercitsen foregik i den gamle Fregat „Niels Juel" og var vor Rædsel, navnlig det første Aar da vi havde ældre Kammerater til Lærere. Naar ti fjortenaars Purke blev sat til at betjene en Kanon, hvortil der normalt hørte lige saa mange voksne Mænd, maatte Betjeningen naturligvis blive derefter, og gik det for langsomt, saa dansede Stykbordet flittigt paa den Del af vor Ryg, hvor den mister sit ærlige Navn. Naar saa Sneen pressede gennem Kanonportene og føg langs Batteridækket, og man ligesom brændte sig paa alle Jerndele, saa var de to Timer lange. Og det skulde fryse adskillige Grader, før Eksercitsen blev strøget; men hændte det, saa kendte vor Jubel ingen Grænser.

Skønt vi udadtil stod ubrødeligt sammen, saa herskede der indadtil en mægtig Klasseforskel. Aldersforskellen — seks Aar — bidrog selvfølgelig meget hertil. De to ældste Klasser betragtedes af de yngste som Halvguder, og det skyldtes ikke udelukkende Aldersforskellen men vel nok den Omstændighed, at de betragtede det som værende under deres

Værdighed at lægge Haand paa de yngste. Hændte det en sjælden Gang, saa var Vedkommende sikker paa sine Jævnaldrendes Misbilligelse, naar ikke en meget grov Forseelse var Anledningen.

At blive „Junge" for en af de ældste betragtedes som en Dæksmand, man forskaffede sig saaledes en Forsorg, som beskyttede en mod Overlast fra Mellemklassernes Side; til Gengæld var der en ædel Kappestrid mellem Jungerne om at holde sin Forsorgs Sager i saa smuk en Stand som mulig.

Det var vore Længslers Maal at blive som de, tænk, at komme saa vidt at være mellem dem, der gik til Barberen Søndag Morgen inden Paraden. Ja, det var vel værd at tragte efter. Da jeg kom saa vidt, forsømte jeg da heller aldrig Barberen, skønt min Skægvækst gjorde ham Hvervet uhyre let.

Gik det saaledes godt med de ældste, saa var til Gengæld Mellemklasserne meget opfindsomme, naar det drejede sig om at pine de yngste. Det var bl. a. en yndet Sport i Frostvejr at lægge Bankesten, som vi brugte til Skomagerering, paa Solbænken udenfor Vinduet og overgyde den med Vand, til den laa i en Skorpe af Is, for saa at putte den ind paa den bare Mave af en ulykkelig yngste Elev, der fik Ordre til at hoppe i strakte Knæ, til Stenen var tør og varm.

Vi lovede da ogsaa, medens vi var i yngste Klasse, at afskaffe dette Barbari, — det gør alle yngste Klasser — og glemte det, da vi selv fik smagt Magtens Sødme —, det gør alle Mellemklasser.

Nogen fin Tone herskede der saaledes ikke, men den skabte raske og dygtige unge Mennesker, og det bedste Bevis herpaa turde vel være, at baade Underofficerer og Officerer — som paa Kadetskolen har gaaet gennem en lignende Skærsild — med velberaad Hu sender deres Sønner samme Vej.

Naa, lutter Bedrøvelighed var det heller ikke; var vore Fornøjelser faa og smaa, nød vi dem saa meget desto inderligere.

Naar vi f. Eks. Søndag Morgen forinden Paraden marcherede rundt i Spisekælderen, fire og fire, med de ældste i Spidsen, alle i vort fineste Puds, syngende vore raske Skolesange, med Hovedet fuldt af Forjættelse om hvad Dagen vilde bringe, saa var det ganske vist en billig Fornøjelse, men den dejlige Stemning, der var over os, kan de blaserte kigge efter, og den var meget værd, saa meget, at vi endnu efter et Par Menneskealdres Forløb kan glæde os over at mindes den.

Seks Aar er en lang Skoletid, og naar den alligevel gik forholdsvis hurtig, skyldtes det Søturene.

Vi læste kun i Vintermaanederne; om Sommeren var vi til Søs. Var Togtet kortere end et halvt Aar, fik vi praktisk Uddannelse paa Takkelloft, Arsenal og Laboratorium afvekslende med Roning, Rejsningsøvelser og Signalering. Saaledes gik de første Aar; siden fik vi Sejlbriggen „Ørnen" til Skoleskib. Den første Rejse med „Ørnen" bibragte mig den Opfattelse — som jeg stadig gaar rundt med — at denne Ordning var forfejlet. Paa den første Maade lærte vi ganske anderledes de forskellige Skibstyper at kende. Ved stadig at være sammen med det værnepligtige Mandskab lærte vi ogsaa dettes Ejendommeligheder og den mest praktiske Maade at tage det paa at kende, hvilket kom os svært tilgode, naar vi kom saa vidt, at vi selv skulde vejlede Mandskabet.

Et Skoleskib er et Skoleskib, og de Befalingsmænd, som udgaar derfra, maa ligesom begynde forfra, naar de stilles overfor Forholdene, som de er i de andre Skibe. Heldigvis gjorde jeg kun een Rejse med Skoleskibet.

De sidste halvtredie Aar læste vi ikke men var til Søs eller

til praktisk Uddannelse i Land. Saaledes gjorde Artillerieleverne i ældste Klasse Tjeneste som Hjælpelærere paa Eksercérskolerne.

Jeg husker endnu det stolte Øjeblik, da jeg stod over for min første Trop.

Jeg var dengang atten Aar.

Da jeg havde stillet mine ti Mand paa Geled, drog jeg en uhyre Lommebog frem, vædede Blyanten og noterede med Værdighed Nummer, Navn og Livsstilling.

Højre Fløjmand var meget høj og havde et imponerende Fuldskæg, som jeg misundte ham.

„Deres Navn?"

„Alfred Lehmann."

„Stilling?"

„Dr. phil."

„Embedseksamen?"

„Cand. polyt."

„Alder?"

25 Aar."

„Det var som Pokker! Det er vel noget ganske enestaaende at være naaet saa vidt i Deres Alder?"

„Aa, jeg ved ikke; jeg har en Ven, som var polyteknisk Kandidat, Doktor philosophiæ, havde aftjent sin Værnepligt, giftet sig og faaet Tvillinger, da han var 24 Aar."

Efter at have sét min Fløjmand springe sin egen Højde, og han var godt 70 Tommer, og efter at have erfaret, at han var Delingsfører i Akademisk Skyttekorps, roede som en Engel, og ikke var helt usøkyndig, er det forstaaeligt, at jeg behandlede ham med en Hensynsfuldhed, som den øvrige Trop ogsaa nød godt af.

Til min store Sorg blev han — vistnok efter eget Ønske —

Ordonnans hos Chefen for Orlogsværftet, for sikken en Søartillerist han kunde være blevet.

Den eneste, han ikke imponerede, var Troppens venstre Fløjmand, Sandgraver Sivertsen, som sgu ikke gav meget for en Doktor, der ikke kunde kurere ham for Ligtorne.

Den sidste September hver Aar afgik et Hold for den næste Dag at møde ved Korpset som Underofficer af 2. Klasse, straalende af Nyslaaethed, med to gule Snore paa Ærmet og Sabel med Kvast ved Siden. Det var den store Dag, vi alle længtes mod.

Af Hensyn til Bagagen kørte de fra Skolen i Droske — hver sin —, efterhaanden som de svingede ud af Porten, fik de et Hurra af de tilbageblevne.

Da mit Hold afgik, skéte det ogsaa pr. Vogn, og skønt alt mit Liggendefæ mageligt kunde rummes i en stor Cigarkasse, havde jeg Droske — for mig selv.

Jeg havde saa ofte ærgret mig over den skødesløse Maade, vor Honnør blev besvaret paa, navnlig af purunge Landofficerer, og lovet mig selv, naar det blev min Tur at tilkomme Honnør, da at besvare den lige saa stramt, som den blev afgivet. Da jeg derfor den første Morgen, iført al min vilde Pragt, paa Vej til Værftet mødte en menig Soldat, glædede jeg mig til at praktisere mit Forsæt.

Soldaten gloede meget forbauset paa Fænomenet, — men han hilste ikke —.

PAA TOGT MED KADETTER

Klar til at vende!

Aa ja, klar til at vende!

Roret i Læ, los Klyverskøde, hal Bommen midtskibs ind!

Naar Vendingen var udført; og den sidste Kommando „Støt bidevind" havde lydt, styrtede hele Kadetskaren agterud og samledes om Meddommeren, som Hundesteiler om en Bid Brød.

Bedømmelse.

Ny Mand paa Bro og Vagtsbænk.

Klar til at vende!

Og saadan gik det Slag i Slag fra Morgen til Aften.

Var Turen igennem, begyndte Kovendingerne, saa Ombakningerne og efterhaanden alt til Manøvrefaget henhørende.

Det knirkede og knagede i Skrog og Reisning paa gamle „Heimdal", som i Tidernes Løb havdet set adskillige Hold komme og gaa, og som var blevet vendt, vredet, og dreiet baade mod og efter alle Kunstens Regler. Læk var den og dygtig kølsprængt. Den mindede om saadanne ældre Herrer, der affecterer Ungdommelighed ved anstrengt spænstig Gang. Nu

sang den paa sit sidste Vers og kunde synge det med Ære, den havde med Hæder deltaget i vor sidste mindeværdige Søtræfning, havde i adskillige Aar været Øvelsesskib for vordende Søofficerer, og med denne Reise var det altsaa Slut.

I Løbet af den Uges Tid Togtet havde varet, havde den friske Luft, og det raske Liv forvandlet Kadetter og Aspiter fra en Samling Læseheste, i hvis Øjne endnu noget af Eksamensrædslen lurede, til solbrændt og blankøjet Ungdom. Og denne Ungdom og dens Udvikling var det, hvorom alt og alle i Skibet drejede sig.

Tiden var knap, kun tre Maaneder, i hvilke Kadetterne ikke alene skulde have et Utal af Seil- og Dampmanøvrer, helst flere end det foregaaende Aar, men ogsaa Artilleriuddannelse med Gevær- og Kanonskydning.

„Heimdal"s Artilleri var nu ikke synderlig indviklet. Kanonerne var Malmkanoner fra Christian den syvendes Tid, de var morderlig kønne med Forsiringer og Ornamenter, og skød helt godt; men Smeldet, naar Skuddet blev affyret, lød mere som et Hyl, end som et Knald og var højst ubehageligt for Trommehinderne.

Bedømmelsen af Skydningen foretoges udelukkende fra selve Skibet, og var derfor meget mangelfuld. Man hjalp sig imidlertid med den Regel, at Kadetskud, naar de da ikke var rent Pokker i Vold var udmærkede, samme Slags fra Underofficerseleverne meget gode, og fra de Værnepligtige, gode Skud.

Tommelfingerdreining var et ukendt Begreb.

Fra Kl. 4 Morgen til 6 Aften: Rengøring, Parade og Øvelse, kun afbrudt af Spisetiderne. Man maatte mindes den Skipper, der sagde til sin Besætning:

„Her ombord, Folkens, skal I faa saa god Mad, som I aldrig har faaet nogensinde før —, men I skal, brøle mig, heller

ikke faa Tid til at æde den", kun med den Forskel, at Maden hos os godt kunde taale at være bedre.

Hvad vi ikke naaede om Dagen, indhentede vi paa Nattevagten, hvis Program: Skuring af Aarer, Luger, Ristværker, Vask af Tøj og Overtræk, kun varieredes med Klipfiskeskrabning Søndag Nat. Og blev der endelig Raad til en Times Frihed, saa blev den omsat i kaade Løjer. Havde en stakkels, træt Sjæl fundet sig en Krog til en Vagtskraber, kunde han risikere at vaagne op med sammensurrede Ben, eller han blev purret ved at blive halet langsdæks i strakt Galop.

„Reis ut af Køjerne! Reise, reise, reise. Ut af Kanerne lidt tikkeligt. Der ligger en stor Postdamper paa Siden med Breve — lutter Pengebreve. Op paa Høikant, op og se paa Land!" Det var Lokketonerne, hvormed den lukafhavende Kvarterchef søgte at vriste Kadetmessens Befolkning ud af Morfeus Arme.

Og det kan nok være, at det gik tikkeligt.

Forsøgte en og anden at tage sig en Taar til paa et Minut eller to, kunde han næsten altid finde sig selv paa Dørken indfiltret i Køje, Tæpper og Surreline.

I de første fem Minutter saa det ud, som om det gik paa Livet løs i vildt Haandgemæng; og først naar den sidste Køje, gennem Skylightet var langet paa Dækket, kom der lidt Ro i Gemytterne.

Derefter dyrkedes Videnskaberne oppe i midtskibs Fartøjer, og hvor man ellers kunde være nogenlunde i Fred for Spulingen, til der fra Nedgangskappen lød en bedrøvet Røst, som sang:

„Te-hale."

Det har sikkert været tynd Te der bødes paa, ellers forstaar jeg ikke, hvorfor Indbydelsen blev meddelt saa sørgeligt.

Kadetterne var inddelt i Kvarterer, paa hvert Kvarter var en eller flere Kadetter af hver Klasse. Den ældste — Kvarterchefen — var Fader, den næstældste Moder, og de øvrige Børnene. De levede et patriarkalsk, og som Regel hyggeligt Familieliv, hvor Fader og Moder bestræbte sig for at opdrage Børneflokken uden at komme ind paa de moderne saakaldte „humane" pædagogiske Opdragelsesmetoder. De respektive Fædre lagde særlig Vægt paa at opdrage de yngste Børn — Aspiranterne — til ikke alene at blive raske og dygtige Kadetter, men ogsaa ferme Husassistenter.

Medens Underofficerselever og Mandskab besatte Fortoppen, var Stortoppen Kadetternes. Ved Manøvrer med Seil og Reisning sloges Toppernes Besætning drabeligt om Førstepladsen. Bag efter discuteredes Resultaterne med Fynd og Klem.

Det gav praktisk Færdighed, sund Motion og udviklede et Kammeratskab, som fik Betydning for det senere Samarbejde mellem de to Klasser vordende Befalingsmænd.

Naar Dagens Møje var endt, kunde der blive en lille Timestid inden Køjerne, til Selskabelighed. Saa kom Piberne frem, aabenlyst dog kun hos Kadetterne i ældste Klasse; de øvrige maatte søge Krumholterne for at faa sig et „Smøg". Ikke engang et velvoksent Fuldskæg gav Adkomst til Nydelsen af den kostelige Urt for aabent Tæppe. Jeg mindedes saaledes en Kadet i næstældste Klasse, hvis helbefarne Fuldskæg var Genstand for baade Beundring og Misundelse, som erhvervede sig tre Ugers Karantæne for en uskyldig Pibe Tobak i Akselgangen. Nogle Dage efter havde vi Rebningsmanøvre, Synderen sad overskrævs paa Storemærseraa og lagde Stikbout. Han læner sig bagover for at sanse Slaget, glider ud over Nokken af Raaen og gaar overbord. Redningsbaaden blev øjeblikkelig firet af og fandt ham paa Faldrebstrappen, hvor han sad og

pjaskede med Fødderne i Vandet. Af Glæde over det heldige Forløb af denne Luftfart, eftergav Chefen ham Resten af Karantænen. Da han havde faaet tørt Tøj paa, tyede han straks ned i Akselgangen, og fik sig en forsvarlig Pibe.

Under stadig Manøvrering arbejdede vi os op mod Kronstadt, og her fik vi endelig Lejlighed til at trække Vejret og spørge Nyt hjemmefra.

Da Skibssergenten havde uddelt alle Brevene, traadte en ganske ung halvbefaren frem og sagde med ligesom lidt Slør i Stemmen.

„Æ der ingen Brøv te mej, Skibssergent?"

„Nej min Ven, nu har jeg ikke flere."

„Der sku saa ganske bestemt være Brøv."

„Der er nu ingen, min Kammerat, men jeg skal nok skrive et til dig i Morgen."

Da Opholdet kun skulde være af kort Varighed, strøg vi Kronstadt og besøgte i Stedet Sct. Petersborg. Med en fiks lille Damper tog vi afsted en Formiddag. Undervejs spiste vi Frokost, hvortil hørte raa Agurker, det var første Gang, jeg nød Agurker paa den Maade, men de smagte fortræffeligt. Om selve Besøget er ikke meget at sige, jeg husker, at det var meget varmt, og at Gaderne var mærkværdig menneskетomme. For at naa saa vidt omkring som muligt, slog vi os sammen to og to om en Hyrevogn. Trods den stærke Hede var vor Kusk iført en fodsid Pels, paa hvis Ryg Lusene holdt Marschøvelser delingsvis. Desværre talte Kusken kun Russisk, saa vi havde ingen Glæde af hans Oplysninger. Et Sted blev der brolagt. Ved Arbejdets Ophør forsvandt Brolæggerne ind i et Skur, fem Minutter efter stillede de udenfor, og var nu forvandlet til Soldater, der marscherede af til Kasernen. Et hastigt Besøg i Zoologisk Have og Isakkirken endte Dagen.

Under vort Kronstadtophold aflagde Kejserfamilien og

Dronning Olga af Grækenland, som boede paa Petershof, Besøg ombord. Det var straalende Veir den Dag, og gamle „Heimdal" skinnede som poleret fra Fløiknap til Kølsvin.

Da Kejserfamilien gik fra Land, dundrede Salutten fra Fæstningen, de russiske Orlogsmænd og „Heimdal", som om alle onde Aander var sluppet løs samtidig.

Efter endt Parade blev Skibet inspiceret fra for til agter baade paa Dæk og om Læ. Paa Vejen kom de forbi Baadsmandens Lukaf, hvor Køjen var dækket med et mærkeligt vævet Silketæppe; Kejseren blev opmærksom paa Tæppet, og spurgte Chefen, hvorfra det skrev sig.

Saa blev Baadsmanden hentet.

Vor Baadsmand, der er foreviget paa Billedet af Slaget ved Helgoland, og som ikke var slet saa hoffähig, som han senere blev, var ikke imponeret af at skulle stilles Ansigt til Ansigt med Selvherskeren over alle Russere. Da Chefen havde sagt, at Kejseren ønskede at vide, hvorfra han havde Køjetæppet, vendte Baadsmanden sig mod Kejseren og sagde:

„Jo, det skal jeg s'gu sige Dem."

Her tog Baadsmanden fat i en af Kejserens Frakkeknapper, som han ugenert fastholdt og drejede, mens han fortsatte:

„Jeg laa engang i Gibraltar sammen med en engelsk Orlogsmand, som kom fra Kina. En Dag, da jeg var i Land, tørnede jeg paa en engelsk Baadsmandsmath, vi skyllede Gorgeletten noget rigeligt, saa Engelskmanden blev hønefuld, og da han om Aftenen skulde gaa til Baaden, var han lam i Undersaatterne og for Resten dygtig krakilsk, saa jeg maatte tage ham paa Nakken og bære ham. Naa, han kom ombord i rette Tid, selv om han ikke var, hvad man kalder smuk eller saa godt ud. Den næste Morgen kom han langs Siden i en Dingle, og nu var han meget pæn igen. Saa takkede han for Lodsningen og stak mig en lille Pakke ud, og i Pakken laa Køjetæppet der. "

Kejseren saa forbauset paa Manden, saa lo han.

Om Oversættelsen, som Chefen besørgede, var lige saa drastisk, ved jeg ikke, men Kejserinden, som forstod Baadsmanden, var henrykt og sagde, at han var guddommelig.

Saa stilledes der atter til Parade, og de høje Herskaber forlod Skibet.

Baadsmanden som peb Faldereb, lagde til sin store Forbauselse Mærke til de Haandkys, hvormed Officererne hilste Damerne ved Ankomst og Afsked, og sagde senere til Prins Georg, som var Kadet:

„Hva' Fa'en var det for no'et. De kyssede jo Damerne paa Handskerne."

„Ja, naturligvis."

„Naturligvis, det vilde jeg nu ikke ha'e gjort."

„Ikke? Det blev De da nødt til, naar det hører sig til."

„Jamen, jeg vilde da ikke kysse paa Handskerne."

„Hvor da?"

„Lige paa Trutten, begriveligvis."

Saa stod vi til Søs igen, og de evindelige Manøvrer begyndte atter. Det gik jo lidt trægt i Begyndelsen, men snart var vi inde i det gamle Tempo.

Sct. Hans Aften var Fordækket indrettet som Dyrehavsbakke, hvor Kadetterne optraadte som stærke Mænd, Klowner og alle mulige zoologiske Mærkværkdigheder. Selv et Par Løver manglede ikke. Uheldigvis var de geraadet udi Klammeri inden Forevisningen, og havde ædt hinanden, saa kun Halerne blev tilbage, hvilket Menageriejeren meddelte med graadkvalt Stemme og en Hale i hver Haand.

Som Afslutning opførtes en Heksedans, under hvilken Fanden kom farende op af Skorstenen. Han blev halet til Veirs ved Hjælp af en Klapløber paa Storstaget. Uheldigvis var der stukket paa ham med Halvstik, som omtrent skar ham midt

over; og da han kom tilsyne over Skorstenen halvkvalt af Røg, hostende og spyttende og med rædselslagne Træk, saa han alt andet end djævelsk ud. Til alt Held holdt han til det, ellers vilde Landet have været en anset Grønlandsforsker og en dygtig Officer fattigere.

Mod Slutningen af Togtet afholdtes Rufseksamen for Aspiranterne, hvorefter den store Dag oprandt, da de skulde have deres Stagvendinger. Aftenen før Slaget holdtes Generalprøve i Kadetmessen, hvor Ofrene, staaende paa Messebordet, med Papirkongehat paa Hovedet og en vældig Raaber for Munden, kommanderede Vendinger, og hvor de, naar Tidspunktet oprandt, da de skulde se efter Dødvandet, ufravigelig fik en Skaal Vand i Hovedet.

Paa Højtidsdagen, for det var en Højtidsdag for alle andre end Aspiranterne og de respektive Fædre, blev de Ulykkelige proppet med alle mulige og umulige Dessins, indtil de var ved at segne af lutter Nervøsitet, naar de med spæde Stemmer og Hjærtet i Halsen prajede deres første:

„Klar til at vende!"

FØRSTE GANG I VESTINDIEN

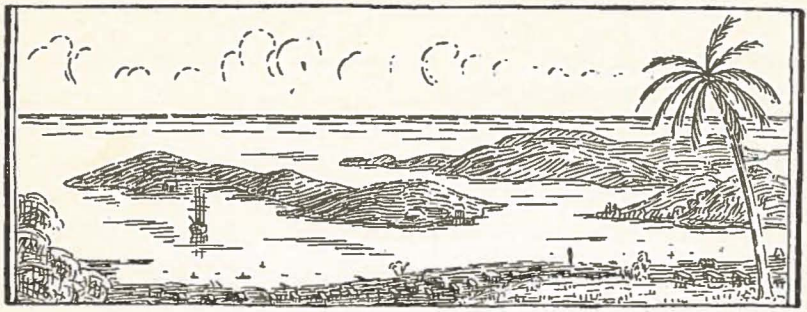

Vi havde haft en sur Tur over Nordsøen med Taage og Slud. Ingen Observationer paa Grund af manglende Sol, og Loddet gaaende ustandseligt baade Nat og Dag. Men Foraarsfornemmelser gik vi alle med, skønt vi var i Slutningen af Oktober. Vi vidste, at paa den anden Side den engelske Kanal ventede Solen og længere mod Syd Varmen. Det gjaldt blot om at slippe helskindet over Spanskesøen, saa havde vi Sommeren.

Spanskesøen viste sig imidlertid fra sin mest uelskværdige Side. Det blæste haardt, og Korvetten slingrede, saa Kanonerens Anbefaling til os om at surre Skraaen til Tænderne, hvis vi vilde beholde den i Munden, næsten fik noget paa sig. Navnlig naar man var tilvejrs, hvor Bevægelsen voksede med Afstanden fra Dækket, fik man rystet sig rigeligt. Min Morgenpromenade — Langelinieturen, som den kaldtes — bestod i med en Blikbøtte, indeholdende modbydeligt harskt Smør, hængende i en Snor om Halsen, at gaa til Storefløjknap og derfra nedefter fedte alle de Steder, hvor Tovværk og Rundholter skamfilede mod hinanden. Ovenpaa en saadan Lange-

linietur maatte jeg trække Vejret dybt adskillige Gange, før Madlysten atter indfandt sig.

Naa, alting faar Ende, selv Spanskesøen, og Turen langs Spaniens og Portugals Kyst var vidunderlig.

I Cadixbugten fik vi Lods ombord. Han var pragtfuld, noget over Middelhøjde, slank som den Spanier han var, kridhvidt Haar over et furet, glatraget, læderbrunt Sømandsansigt, hvori alle Rynkerne lo omkap med et Par spillende sorte Øjne. Han førte sig med en Verdensmands Anstand trods sin luvslidte, marineblaa Uniform med de falmede Gulddistinktioner. Alt hos ham var afstemt og harmonisk, baade de Haandbevægelser, hvormed han gav sine Ordre til Roret, og Maaden, hvorpaa han rullede og røg sin Cigaret. Selv hans Engelsk, med den spanske Accent, blev en Ørenslyst.

Paa Vejen ind mod Cadix passerede vi et engelsk firmastet Fuldskib, som var under Letning. Paa Bakken gik Besætningen i Gangspillet. Fra vort Mærs tog de sig, som de saaledes gik rundt til Spilpalernes Klapren, fuldstændig kaleidoskopisk ud i røde, blaa, hvide og grønne Skjorter, Negere, Kinesere og Hvide mellem hverandre. Forsangeren kunde vi ikke høre, men hver Gang Koret faldt ind med:
„Spend my money on shore, Sally Brown!" rungede det ud over Rheden.

Og her laa altsaa Cadix, søndagshvid og straalende som en glad Brud. Paa den anden Side Bugten bjergagtige Klitter, hvis Konturer fortonede sig som Guldmor i det flimrende Sollys. En svag Brise førte et Brus af malmfulde Klokketoner fra de mange Kirker i Cadix og omliggende Byer ud til os, for ligesom at hamre Respekt for den mægtige katolske Kirke ind i vore Sjæle.

Den følgende Dag havde vi Landlov. Hvilken Overgang fra den ensformige, regelmæssige Tilværelse ombord til det lar-

mende og myldrende Liv i Byens Gader, saa rigt og fremmedartet, saa fyldt med Farver, at man næsten snappede efter Vejret.

Som i alle Sydens Byer vrimlede det med Tiggere af begge Køn, i alle Aldre og med alle mulige Gebrækligheder, som de blottede ustandseligt. Andre, hvem Naturen havde nægtet disse Hjælpemidler, lavede sig nogle selv; saaledes saa vi en ung Laban, som drejede Øjnene rundt i Hovedet, saa kun det hvide var synligt. En solid Lussing bragte dem imidlertid hurtig i Lave, og Pokker tog ved Knægten.

I Tiggerskaren var ogsaa en lille seks Aars Pige med det sødeste og uskyldigste Ansigt, men ualmindelig laset og snavset. En af Kammeraterne foreslog, at vi skulde skillinge sammen og købe hende noget pænt Tøj for at se, hvor glad hun vilde blive. I en Butik fik vi hende vasket og paaklædt fra inderst til yderst. Til vor Skuffelse ytrede hun mere Forbavselse end Glæde ved Forvandlingen, og da hun kom ud paa Gaden, stak hun i Rend, aabenbart af Frygt for, at det ikke var alvorlig ment. Om Aftenen, da vi skulde ombord, greb jeg hende — atter iført sine gamle Pjalter — i Færd med at stjæle mig Pungen ud af Lommen.

Under vor Landlov overværede vi en Gudstjeneste i La Vieja Katedralen. Da vi knælende modtog Præstens Velsignelse, lagde jeg Mærke til en ærværdig, gammel Dame, som midt i Flokken af Orlogsgaster ivrig skiftede Perlerne paa sin Rosenkrans. Andagten optog hende imidlertid ikke stærkere, end at hun fik Tid til at stikke adskillige Kort ud til os, hvilke viste sig at være Adressekort paa Utugtshuse. En Skibskammerat, hvem jeg fortalte dette, meddelte mig, at noget lignende havde han været ude for i en Kirke i Sevilla, dog med den Forskel, at der var det Kordrengene, som besørgede Kortuddelingen.

Efter at have fyldt Kul og taget Vin ombord til Afløsning

af Skibsøllet, stod vi til Søs med Kurs mod Madeira for at fange Nordostpassaten, og nu fulgte nogle herlige Uger. Alle Sejl blev sat, ogsaa Læsejl, og det betød, at Topsgasterne, fire paa hver Top, holdt Vagt i Mærsene, og fra vort høje Stade nød vi den øvrige Besætning, naar den, i sit Ansigts Sved eksercerede eller gjorde Gymnastik paa Dækket. Storemærs indrettede vi som Sommervilla; af Overtræk dannede vi Soltelt, af Bjørnematten og Bramstangsjollen en stor Familiedivan, som afgav Plads til os alle fire. Naar dertil føjes, at vi i Løbet af et Par Dage havde reddet alt, hvad Skib og Besætning ejede af daarlige Bøger, vil man forstaa, at Officerslærlingene hellere end gerne læste „Sømandsskab" i Storemærs. Der skulde meget tvingende Grunde til at faa os ned paa Dækket, kun naar der om Middagen blev pebet til Vin, gik det raskt. Hver Mand fik en Pægl Vin, og det var god Sherry; nogle gemte det hele til Hjemkomsten, andre stak Pæglen ud med det samme, og atter andre sparede for at kunne drikke sig fuld en Gang om Ugen.

Alt imens luntede Korvetten sagtelig sin Kurs. Ingen Skibe indenfor Synskredsen, Stilheden kun afbrudt, naar en Flok Flyvefisk satte over Skibet; de, der faldt paa Dækket, tilkom Baadsmanden; de lange Flyvefinner blev kappet af og skænket Drengene til Bogmærker.

Der kom over os alle en velgørende Ro; alt blev afdæmpet, selv Kommandoordene. Det var, som om vi blev bedre og lykkeligere.

Efterhaanden som vi nærmede os Vestindien, tog Varmen til, Paaklædningen blev lettere og Vandet saltere. Enhver Byge, som gav Vand, blev hilst med Glæde. Spygatspropperne sattes i, og i Løbet af et Minut boltrede halvandet Hundrede unge, stærke Kroppe sig hujende og skrigende i Regnen. Hvor

det lindede at faa fersket Kroppen i det bløde, lunkne Regnvand til Forskel fra de evige ildsalte Styrtebade.

Det maa sikkert have været noget for en Billedhugger at se denne nøgne Skare, hvis Muskulatur Legemsøvelser og det stadige Arbejde med Sejl, Aarer og Reb havde præget. For mit eget Vedkommende var jeg Forsynet taknemmelig for at høre til en saadan Flok af personificeret Ungdom, Kraft og Livsglæde.

Var Dagene dejlige, saa var Nætterne det ikke mindre.

En Stjernehimmel, som vi paa vore nordlige Breddegrader intet Begreb gør os om, hvælvede sig som en gylden Kuppel over vore Hoveder. Morilden fra Bovvand og Kølvand bibragte os en Følelse af at sejle i smeltet Guld, medens Bølgernes klukkende Skvulpen langs Skibssiderne lød som Kilderislen.

En Morgen prajedes fra Forestængesaling:

„Land ret for!"

Langt ude i Horisonten skimtede vi det som mørke Prikker, men først næste Dags Nat kom vi til St. Thomas og holdt krydsende ud for Havnemundingen, afventende Dagens Komme.

Da Dagen brød frem, kom selveste Havnekaptajnen i en fin Gig, roet af fire lange Negerdrenge, ud for at lodse os i Havn. Det var det første exotiske Pust: Havnekaptajnen, hvid fra Top til Taa, med en mægtig Stanleyhat paa Hovedet, og Negerdrengene i hvide Matrosdragter og bredskyggede Straahatte.

I Havnen en halv Snes store Dampere, derimellem tre „Royal Mail Steamers" og et Par Orlogsmænd, en Mængde Sejlskibe med Ræerne toppet og brast, som det er Skik i Troperne, og Solsejl fra for til agter. Det var et Syn, som fik Hjertet til at hoppe i Livet paa En, og hvortil Byen — Charlotte Amalie —,

som ligger straaleformet op ad tre Bakkeskraaninger, dannede en prægtig Baggrund.

Klokken otte saluterede vi Fæstningen, og nu kom Flagene tilvejrs i Land.

Med en forunderlig betagende Følelse betragtede vi vort kære, gamle Flag vajende mellem Palmer paa dansk Grund tolv Hundrede Mil fra Moderlandet, helt paa den anden Side Kloden.

Man har sagt mig, at Mandskabet fra „Valkyrien", som dannede Æresvagt ved Overdragelsen, hulkede og græd, da det danske Flag blev strøget for sidste Gang.

Det sidste Skud var næppe hendøet, før Dækket fyldtes med en Skare Negerkvinder, som falbød Frugt eller tilbød at vaske Tøj.

De rev og sled i os for at kapre Kunder.

„La—a—ndsma—nd, mi vask for daj, mi vask very nice, mi vask for daj, La—a—ndsma—nd!"

„La—a—ndsma—and, du købe Appelsin or Banan hos maj, La—a—ndsma—and!"

Det var en komplet Heksegryde.

Den Dame, med hvem jeg akkorderede om Vask af mit Paradetøj, navngav sig som „Mam 33".

Da jeg studsede ved det mærkelige Navn, udbrød hun:

„Min Mand Soldat, ham Nummer 33, ham sitte i Spjælle, du godt kom i Land to maj, ham always sitte i Spjælle."

En anden Negermadam trængte sig imellem og advarede mig mod „Mam 33", hvem hun betegnede som en „Svingris".

Forøvrigt var Fru 33 en Dame, det lod hun mig vide engang, da jeg efter Modtagelsen af Tøjet satte en Flaske Vin for hende.

„Drik, Mam 33!"

Saa slog hun fornærmet med Nakken:

„Ladies never drink of the bottle."

Jeg reddede dog Situationen ved at forklare, at jeg havde ment, hun skulde tage Flasken med.

I Land mindede intet om Danmark. Den gode Havn, som Postpaketterne til Sydamerika anløb, trak en Mængde Skibe efter Ordrer til, og Livet paa Gaderne, hvor Passagerer og Skibsbesætninger fra alle Verdensdele færdedes mellem den overvejende farvede Befolkning, fik et stærkt kosmopolitisk Præg. Selv Soldaterne, solbrune og gennemtrænede, i hvide Uniformer og Tropehjælme, havde meget lidt fælles med vore sindige og trivelige Jenser derhjemme.

Hovedgadens mange Butikker, med store Spejlglasruder og mægtige Pakhuse, afgav et tydeligt Bevis for, hvilken Betydning Trafikken havde for Handel og Vandel.

Ak, da jeg sidste Gang besøgte St. Thomas, var Havnen næsten tom, de fleste Pakhuse Fribolig for Rotter og andet Kryb, og Spejlglasruderne erstattet af Brædder.

Grunden til denne Forvandling kender jeg ikke, det paastodes, at Autoriteterne ved at forhøje Havneafgifterne uforholdsmæssigt fordrev Postpaketterne, som saa søgte andetsteds hen, fulgt af de andre Skibe. For denne Paastands Rigtighed indestaar jeg dog ikke.

Efter en Uges Ophold paa St. Thomas gik vi til Frederiksted, ogsaa kaldet Westend, paa St. Croix. Det var som at komme paa Landet fra Hovedstaden; var der Liv og Lystighed i Charlotte Amalie, saa var Westend stille og provinsiel. Flere Steder stod sværtede Murrester og mindede uhyggeligt om Oprøret. Den eneste Adspredelse, Westend bød paa, var Besøg i Fortet, som tillige var Fængsel, og hvor Fangerne gik rundt i Gittergaarde som Dyrene i Zoologisk Have. Kastede man Penge eller Tobak ind til dem, sloges de om Byttet som føre Karle. En gammel, fordrukken Kommandérsergent var Fange-

vogter; han indbød os til at komme Torsdag Eftermiddag og se, naar Fangerne fik deres ugentlige Ration Prygl — en Indbydelse, vi dog ikke følte Trang til at efterkomme.

Derimod havde vi megen Glæde af et Besøg paa en Sukkerplantage, som Forvalteren, en ung Englænder, foreviste. Plantagen, hvis Navn jeg har glemt, laa en halv Mils Vej udenfor Byen. Alene Køreturen, forbi bølgende Sukkermarker, Palmelunde, smukke Hovedbygninger og maleriske Negerlandsbyer, var Pengene værd. Det var midt i Høsten, og det ene Læs Sukkerrør efter det andet kørte op foran Sukkermøllen; her blev Rørene sorterede og derpaa stukket ind mellem et Par svære Valser, hvor de knustes. Saften lededes ad Render til forskellige Cementbassiner. I hvert af Bassinerne sad midt i Saften en Negerkvinde paa Hug med opkiltrede Skørter og drev med et Øsekar Saften til næste Bassin, hvor den efterhaanden krystalliseredes til Sukker, efter at Rom og Kemikalier var uddraget. Vi aflagde selvfølgelig ogsaa Romkælderen et Besøg og smagte paa Varerne. Forvalteren tog en lille Sølvtumling, saa stor som et velvoksent Fingerbøl, ud af et Etui, fyldte det med Rom og rakte mig det, idet han advarede mig mod at drikke for hurtigt. Jeg saa haanlig paa det lille Bæger, stak det ud i eet Drag og angrede for sent ikke at have fulgt hans Raad. Rommen var ganske ung og brændte som smeltet Bly; heldigvis havde han et andet Bæger parat med en Rom, der havde sine tresindstyve Aar paa Bagen; den var fed og smagte som Likør.

Da Ejeren, en Irlænder, var bortrejst, fik vi ikke set hans Bolig, og fik saaledes ikke Lejlighed til at anstille Sammenligning mellem hans og Arbejdernes Forhold.

Hver Arbejder havde et Hus og et indhegnet Stykke Jord. Husene var for det meste klasket op af gamle Pakkasser og indeholdt kun et, højst to Rum, til Ophold for Folk og Fæ,

og her herskede et utroligt Svineri. I Haven tumlede Børnene, hvis Paaklædning i de fleste Tilfælde indskrænkede sig til et Sejlgarnsbaand om Maven, sig mellem langbenede, langørede og langtrynede sorte Svin, der til Forskel fra Børnene, der gennemgaaende var trinde og glinsende, var saa magre, at man kunde tælle Sidebenene. Men som de kunde løbe; jeg har sét mangt et Dyr styrte afsted baade i Sorg og Glæde, men aldrig saa jeg noget, der i Fart kom op paa Siden af det vestindiske Svin.

Hovedstaden, Christianssted, eller Bassinet, som den hedder paa vestindisk, var baade større og livligere end Westend, her var Guvernørbolig og Garnison. Indsejlingen var ret vanskelig, idet et Par mægtige Koralrev dannede Havn, deraf Navnet. Det havde den Fordel, at vi kunde bade i Havnen uden at blive ædt af Hajerne, der ikke kunde finde Vej mellem Koralrevene.

Simon Coopers hed en farvet Mand, som jævnlig kom ombord og solgte saltede Lemoner. En Dag indbød han Overmatrosen paa Krydstoppen, H. P. 44 og mig til Konfirmation.

„When du gom i Land i Fredag, du gom til maj, der stor Fornøjsgomfmasjon. Very nice little girl gomfmeres."

Om Fredagen stillede vi alle tre i stiveste Puds. Konfirmationen var endnu ikke forbi, og Simon Coopers benyttede Tiden til at forestille os for sin Frue. Mrs. Coopers mødte med et vældigt Sæbeøje, som, for at være nøjagtigt i Lignelsen, var grønt; hvilket vist nok er karakteristisk for Negere.

Det var med en stolt Klang i Stemmen, at Mr. Cooper præsenterede:

„Her skal du se, min Fen, den Øje jaj stokken her, den go hva?"

Madame plirede gemytligt med det frie Øje, som vilde hun sige:

„Er det ikke en mageløs Mand, jeg har?"

The nice little girl viste sig at være en Dame paa 36 Aar med fem Børn, hvoraf den ældste var Mulat og konfirmeret Aaret i Forvejen. Nu havde Præsten, som aabenbart syntes, at fem Børn var lidt rigeligt for en ukonfirmeret Pige, gjort Forestillinger.

Hun kastede straks sin Kærlighed paa H. P. 44, viste ham sine Smalben og lod ham stoppe sin Pibe.

Til Festmaaltidet, som bestod i Kongefisk og Yams, serveredes Rom til fem Cent Flasken. Husets eneste Gaffel forbeholdtes Overmatrosen, som den højeste i Rangen, medens vi andre hjalp os med Fingrene. Efterhaanden som Gæsterne, hvis Antal var steget betydeligt, blev fulde, slæbtes de ind i Ægteparrets Soveværelse, hvor de blev lagt paa Gulvet i en Bunke, der, inden Festen var forbi, var af en ganske respektabel Størrelse.

Aftenen endte med „Bambula" hos en Slægtning af vor Vært, som boede i Udkanten af Byen.

Her var det nær gaaet galt.

Blandt alle H. P. 44's charmerende Egenskaber var ogsaa den, at kunne pibe i Fingrene, og han forlystede Selskabet med nogle Pift, som næsten fik Taget til at ryge af Hytten, men som aabenbart tiltalte the coloured ladies i høj Grad, og fra hvem Opfordringen: „Johnny, whistle once more!" lød ustandseligt.

Den Lykke H. P. 44 saaledes gjorde hos det forholdsvis smukke Køn, smagte imidlertid ikke de sorte Kavallerer, og hver Gang han bød en Dame op til Dans, skød en lang, spraglet Fyr op mellem ham og Damen, med et:

„No, no, no my wife!"

Da dette havde gentaget sig en fire, fem Gange, blev H. P. 44 vred:

„Det kan da, for Fanden, ikke være dine wifer allesammen," og i næste Nu laa Negeren i Dækket, saa lang han var; omtrent i samme Øjeblik blev vi alle tre fulgt til Dørs paa en Maade, der tydelig røbede, at Herrerne ikke længere satte Pris paa vort Selskab.

Postbefordringen mellem Øerne besørgedes af en gammel Sørøverkorvet „Vigilant". En Dag bragte den Ordre om at komme til St. Thomas og fylde Kul, for derpaa at gaa til Haïti og klare nogle diplomatiske Forviklinger. Om Aftenen fortøjede vi ved Kulpladsens Bolværk for at begynde næste Morgen. Kulfolkene, som stillede til Arbejde Kl. seks, bestod af en Snes Kvinder og tre Mænd. Det var i Tournurens Tid, og Kuldamernes Tournurer var mindst en halv Gang større end de europæiske. Hver Dame havde en Kurv, som Mændene fyldte og anbragte paa Damens Hoved, naar alle Kurvene var fulde, satte Karavanen sig i Bevægelse. Efterhaanden som de passerede Faldrebet, fik de udleveret et Zinkmærke, som de puttede i Munden, og op ad Dagen saa de ud, som gik de med vældige Tandbylder.

I Middagsstunden dansede de, saa Kulstøvet stod dem om Ørene. Mod Erlæggelse af Kultegn leverede Mændene Musikken. Siddende paa et Plankeværk sang de i vilden Sky, og ledsagede Sangen med Hamren paa gamle Grydelaag og Kasseroller og med at slaa Hælene mod Plankeværket.

Til denne Musik dansede Damerne nogle Danse, som sikkert ikke var komponeret af Bournonville, og som næppe vilde have gjort sig i „Bethesda".

Om Eftermiddagen kom Postdamperen og skulde fylde Kul, hvorfor vi halede ud paa Rheden og fortsatte fra Pram. Pludselig blev en af Damerne syg, og Skibslægen blev hentet. Efter at have undersøgt hende, udbrød han:

„Hun maa øjeblikkelig i Land, hun skal føde."

Fire Mand sprang i Jollen, og vi roede, saa Aarerne var ved at knække. Inden vi naaede Land, nedkom hun imidlertid med en lille Pige, som senere blev opkaldt efter Korvetten og kom til at hedde Dagmar.

Paa Vejen til Haïti mødte vi en fransk Fregat, hvis Finkenetsklæder var malet gule. Vor Næstkommanderende, som fra en treaarig Tjeneste paa den franske Flaade havde hjembragt en udpræget Forkærlighed for franske Orlogsskikke, gav øjeblikkelig Kanonéren Ordre til at lave en Ballie gul Maling og have Pensler i Beredskab. Alle Underofficerseleverne blev fordelt til hver sit Stykke Finkenet. Da dette var besørget, gik Næstkommanderende til Chefen, som dog intet vilde høre om gule Finkenetsklæder. Men Næstkommanderende gav ikke op, hver Morgen, naar Chefen kom paa Dækket, bombarderede han ham, og fik ligesaa regelmæssigt Afslag. Den femte Dags Morgen kunde Chefen ikke mere, og da Næstkommanderende fornyede sin Anmodning, raabte han tænderskærende:

„Mal! Mal Finkenetsklæderne, mal mig, mal Dem selv, mal os allesammen gule, og lad mig saa have Fred."

En Time efter straalede Fiskenetsklæderne, saa en Kanariefugl kunde blive misundelig. Næstkommanderende havde dog den Tilfredsstillelse, at gule Finkenetsklæder blev reglementerede efter vor Hjemkomst.

Vort Ophold paa Haïti blev forsaavidt en Skuffelse, som der, paa Grund af at Haïti og St. Domingo var i Krig med hinanden, ikke blev Landlov. Og det var kun en tarvelig Trøst, at Besætningen paa en amerikansk Korvet, som vi laa sammen med paa Port au Princes Rhed, heller ikke havde været i Land i de tre Maaneder, Korvetten havde ligget dér.

Blandt Folkene i Amerikaneren var ogsaa en halv Snes danske Matroser, som jævnlig besøgte os. De fortalte en Tildragelse fra en spansk Damper, der ligeledes laa paa Rheden.

Spanieren havde ikke kunnet klare sine Forpligtelser, og for at forhindre den i at unddrage sig disse ved Flugt, var den berøvet nogle af sine Maskindele. Da den spanske Kaptajn havde faaet Nys om, at der paatænktes et Attentat mod Skibet for at benytte det til Krigsbrug, anmodede han Amerikaneren om Hjælp. Det blev aftalt, at der fra et Koøje skulde vises rødt Lys, naar Overfaldet fandt Sted, og hver Aften barrikaderedes Lugerne. Ombord i Orlogsmanden var stadig en bevæbnet Styrke rede. En Nat myldrede en Masse indfødte ombord, og Signalet blev givet. Nogle Øjeblikke efter entrede Amerikanerne fra den modsatte Side, og drev med Kolbeslag Angriberne fraborde. Kun de amerikanske Negermatroser gik mere agressivt til Værks, de brugte Bajonetten af et godt Hjærte med det Resultat, at flere af deres Stammefrænder flød som Lig i Havnen Dagen efter.

Om det skyldtes denne Tildragelse, eller om det var grundet paa Krigstilstanden, skal jeg lade være usagt, nok er det, at ombord hos os blev Skildvagternes Antal stærkt forøget, alle med skarpladte Geværer og Ordre til at skyde, naar Fartøjer ikke svarede efter at være prajet tre Gange. Den første Nat kom en énlig Baad forbi, Skildvagten paa Bakken prajede tre Gange:

„Hvem der?"

Men da der, som bekendt, tales Fransk paa Haïti, er det forstaaeligt, at Prajene forblev uænsede. Skildvagten skød, og den vagthavende Officer, som opholdt sig i Ruffet, kom styrtende. Efter at have skældt Skildvagten Pelsen fuld, blev alle Geværer afladede, og næste Nat kom kun det sædvanlige Antal Skildvagter paa Post.

Der gik i nogle Dage Rygter om, at Negerpræsidenten vilde aflægge Besøg ombord. Det blev imidlertid ikke til noget, derimod kom den danske Konsul — en typisk fladnæset Neger

— i straalende Uniform, ombord. Salutten, som blev afgivet til hans Ære, morede ham kostelig; hver Gang der gik et Skud, knækkede han sammen i Knæene, slog sig paa Laarene og grinte, saa Mundvigene næsten mødtes i Nakken. Forøvrigt blev det sagt om ham, at han var en anset Læge, og at han, efter at være blevet udnævnt til Konsul, i Løbet af tre Maaneder havde lært sig saa meget Dansk, at han kunde forstaa og gøre sig forstaaelig paa Dansk.

Da vi kom tilbage til St. Thomas, laa der Brev til mig fra en af mine hjemmeværende Kammerater, hvori han til min store Glæde meddelte, at jeg var stukket ud til „Fylla", som skulde paa Grønlandstogt: „Og", saaledes sluttede Brevet, „jeg haaber, at Du ikke bliver alt for bedrøvet, naar jeg fortæller, at H. P. 44 skal med."

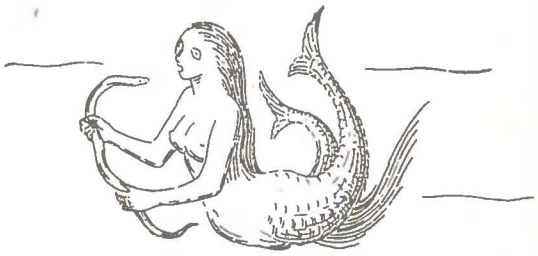

GRØNLAND

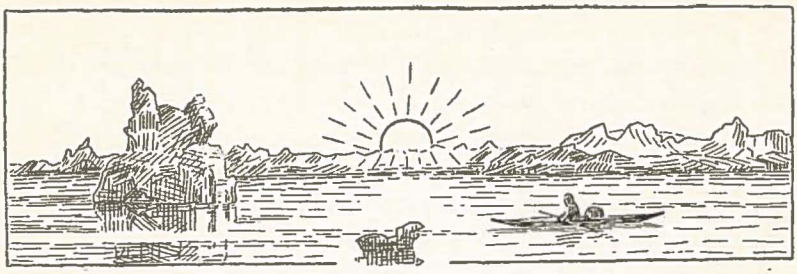

Da jeg første Gang saa Grønlands Kyst, var det fra „Ingolf"s Bramraa, hvor jeg undertiden tilbragte min Middagsstund, naar jeg som Ordonnans havde glemt at slaa Glas, spyttet til Luvart, mødt til Bakseftersyn med ubørstede Sko e. l., kort sagt, var tørnet paa et af de mange Skær, der er fuldt af paa en ung Sømands Vej, naar han begynder sin Løbebane.

Nu kunde man blive straffet med det, der var værre end at sidde paa Bramraaen, vi var nemlig paa Opmaaling i Danmarksstrædet paa det Tidspunkt og foretog Dybhavsundersøgelser langs Isranden.

Fra Bramraaen tog Omgivelserne sig storslaaet ud. Vejret var dejligt med glitrende Sol. De uendelige Ismarker til den ene Side, og det blaa Hav til den modsatte, dannede et Panorama, som det nok var værd at ofre en Middagsstund paa; og naar man samtidig afsonede sin svære Synd, slog man jo ligesom to Fluer med eet Smæk.

Jeg havde netop gjort mig det bekvemt, surret mig fast til Bramstangen, og belavede mig paa at forkorte Tiden med

en Skraber, da jeg langt ude i Horizonten fik Øje paa noget, som kunde ligne Land.

I samme Nu var jeg lysvaagen.

Jo, der var ingen Fejltagelse mulig, det var Land.

Jeg prajede af mine Lungers fulde Kraft:

„Land to Streger om Styrbord!"

Det gav et Sæt i den vagthavende Officer.

„Er du gal Dreng, ser du Syner?"

Men jeg var altfor sikker i min Sag.

„Jo, det er rigtignok, der er Land to Streger om Styrbord."

Et Minut efter var Løjtnanten ved min Side paa Bramraaen.

„Du har Ret, Dreng, skynd dig ned og varsko Chefen."

I Løbet af ti Minutter var alle Officererne travlt beskæftiget med at tage Observationer, og jeg med at fortære den Haandfuld Makroner, Chefen gav mig som Belønning.

Men Synet af de vidunderlig forrevne, vilde, snedækte Klippetinder forfulgte mig stadig, og da jeg fem Aar efter fik Udkommando til Grønland, modtog jeg den med samme Glæde, som jeg tænker, jeg vilde have modtaget Budskabet om en stor Lotterigevinst.

Det var ganske vist Vestkysten af Grønland det gjaldt, men det var dog Grønland, som i fem og tyve Aar ikke var besøgt af noget Orlogsskib.

En Dag i Slutningen af Maj rundede „Fylla" Kap Farvel. Vi stod og eksercerede, da alle Sejlene slog bak. I en Fart fik vi dem givet op og gik til Vejrs for at beslaa. Det hele gik saa hurtigt, at ingen fik Hueremmen om Hagen, og da vi var kommet ud paa Ræerne, røg toogtyve Huer ad Læ til.

Det blev en ærbødig, om ikke helt frivillig, Hilsen til Grønland.

Højere oppe i Davisstrædet mødte vi Isen, undertiden i Form af Isbjærge, undertiden som Drivis. Det var de mærkeligste Formationer, Isen kunde antage, naar man saa den langt borte: Et Isbjerg kunde tage sig ud som en mægtig Elefant, et andet som en Svane med halvt udspilede Vinger og krummet Hals; paa nært Hold blev det til ganske ordinære Isklumper, ganske vist af kolossale Dimensioner.

Drivisen kunde paa Afstand ligne Byer med Hustage, Skorstene, Kirkespir o. s. v., eller Skove. Isen var glat og blank som Porcellæn, og til en Grønlandsfarers Udrustning hører da ogsaa Briller med farvede Glas, dersom han, uden at skade Øjnene, vil nyde Skuet af Isen.

Da vi var kommet paa Højde med Kolonien Godthaab, satte vi Kursen mod Land, som vi fik i Sigte paa en Afstand af ca. 25 Mil. En halv Snes Mil af Land fik vi Øje paa nogle smaa, mørke Prikker, som bevægede sig. Ved nærmere Eftersyn viste det sig at være Kajakker, og snart efter havde vi den første Kajakmand paa Siden. Der gælder en uskrevet Lov i Grønland, som tilkender den Kajakmand, der først border et ankommende Skib, ti Kroner, og ti Kroner var dengang mange Penge for en Grønlænder; om det samme er Tilfældet nu, ved jeg ikke.

Vi fik altsaa vor Kajakmand paa Siden, og hejste baade ham og hans Fartøj indenbords. Det gik til paa den Maade, at vi lagde Bugten af en Line om hver Kajakende, gav ham en Line at holde sig i, og løftede saa Mand og Baad af Vandet.

Grønlænderen, der drev af Væde, krøb ud af Kajakken, afførte sig Vanter og Kaperdæk og stod for os i al sin eskimoiske Pragt, lille og skulderbred, brun som en Tørv, Haar som en Hestemanke, glinsende af Fedt og Saltvand, med et Smil saa bredt og stort, at der blev nok til os allesammen.

Stolt spadserede han op paa Kommandobroen for at lodse os ind.

En Snaps og en Cigar stemte ham — om muligt — endnu gladere.

Ham var vi alle indtaget i.

Saa blev Musikken beordret paa Dækket. Det var Chefen, der, som gammel Grønlandsfarer, vilde se, hvad Abraham, som næppe tidligere havde hørt Hornmusik, vilde synes om den.

I to Spring var han nede af Broen, kiggede forbauset ind i Hornene og lo, saa Taarerne randt ham ned af de fede Kinder.

Hver Gang et Nummer var tilende, hylede han:

„Synge mer, synge mer!"

Imidlertid nærmede vi os Land, eskorteret af et halvt Hundrede Kajakker. Klippekysten, hvor skøn den end var, tog sig alligevel mere tam ud, end den jeg mindedes fra Østkysten.

Alt hvad Godthaab ejede af Flag var hejst, og fra et lille Batteri paa tre Kanoner dundrede Salutten mangedoblet af Ekkoet fra Fjeldsiderne os i Møde.

Hele Koloniens Befolkning var paa Benene, viftende og raabende. I Almindelighed er jo Ankomsten af et Skib en Begivenhed i Grønland; men et Orlogsskib med Kanoner, der knaldede betydeligt højere end Landets egne, med Hornmusik og mange danseglade Matroser, der spaaede adskillige „Arfinikpingasut", det var ikke alene en Begivenhed, det var Fest.

Vor Chef havde den udmærkede Opfattelse, at Besætningen skulde have udstrakt Frihed, naar vi laa ved Land, men til Gengæld skulde der arbejdes, saa det havde Skik, naar vi var i Søen.

Laa vi ved Land, stod den paa Bal, enten ombord eller paa

Koloniens Tranloft, og Grønlænderne er lidenskabelige Dansere; deres nationale Danse „Arfinikpingasut" lærte vi hurtigt, og Damerne, som ikke generedes af Skørter eller Kjoler, fik rørt sig saa det kunde forslaa, selv de gamle, snavsede Kællinger fik deres Omgang til stor Jubel for Ungdommen.

Var vi til Søs, stod den paa Arbejde baade Nat og Dag. Øvelser og Dybdelodninger, Havundersøgelser og Bundskrabning gik om hverandre ustandseligt.

Med Skibet fulgte en Ekspedition bestaaende af Videnskabsmænd og en Kunstmaler, den hjembragte — efter Sigende — et righoldigt Materiale af stort videnskabeligt Værd. Naar dertil føjes, at Besætningen fik en forsvarlig militær og sømandsmæssig Uddannelse, vil enhver kunne forstaa, at vi ikke blev sparet. Det var da ogsaa den eneste Gang, jeg har oplevet, at en Besætning i et Orlogsskib ikke tog til i Vægt. Men det blev raske Gutter, som imponerede selve Flaadeinspektøren, da han inspicerede Skibet ved Hjemkomsten, og han var meget karrig med Ros.

En Søndag var vi i Kirke. Kirken var selvfølgelig baade lille og tarveligt udstyret, sammenlignet med Kirker herhjemme, og saa duftede der af Grønlænder. Da Gudstjenesten blev holdt paa Dansk, deltog kun faa indfødte, men de, der var tilstede, sang af karsken Bælg; det er det eneste jeg mindes af Gudstjenesten; derimod erindrer jeg et Billede, som hang over Døren, og som forestillede Hans Egede, da han betræder Grønland for første Gang og knælende takker Gud.

Jeg er ikke Kunstkender og kan ikke afgøre, om Billedet var daarligt eller godt; men Virkningen var gribende, og den Dag i Dag staar dette Billede for mig med fotografisk Tydelighed, skønt det er 40 Aar siden, jeg saa det sidst.

Var Naturen og Landet storslaaet, saa var til Gengæld alt, hvad der var Menneskeværk, smaatskaaret og ligetil. Dansker-

nes Boliger var tarvelige efter danske Forhold, men der var dog en kolossal Forskel paa dem og de Mellemting af Huler og Hytter, som Grønlænderne beboede.

Grønlænderne er ikke propre, og deres Opholdsrum bærer i høj Grad Præget af Mangel paa Renlighedssans. Til deres Undskyldning skal dog siges, at de ofte maa lange Strækninger efter Vand, og jeg har i Danmark set adskillige Hjem, som ikke var renere, skønt der fandtes Vand i Overflødighed i selve Huset.

Første Gang jeg aflagde Besøg i en Grønlænderhytte, maatte jeg efter fem Minutters Forløb ud og kaste op. Luften i Hytten var i den Grad fed, mættet, som den var, af menneskelige Dunster, at den næsten var til at føle paa. Under en lav Briks, som indtog den ene Længdevæg, og som samtidig var Seng, Bord, Stole og Værksted, fandtes et Kar, hvori Sælskind laa til Udblødning i raadden Urin. En ældre Dame rørte jævnlig rundt i Indholdet, hvilket ikke gjorde Luften bedre.

Naturligvis var der Forskel; saaledes var jeg indbudt til Kaffe hos en Matros paa Jagten, som gik mellem Kolonierne; han havde været i Danmark og hjembragt en Kommode, som prangede med Lysedug, Blomsterglas og to Par Kopper med Inskription „Til Fader" og „Til Moder", og saa var Væggene tapetserede med en Aargang af det gamle Vittighedsblad „Punch". Her var Luften forholdsvis ren, ligesom den famøse Ballie var henvist til et lille Udhus. Kaffen, som vistnok var rigtig god, smagte mig dog ikke, efter at jeg havde sét Fruen slikke Kopperne og derefter tørre dem med et Viskestykke, der mindede stærkt om en Kulsæk.

Blandt Ægyptens syv Plager var som bekendt ogsaa Myg. Det skulde ikke forbause mig, om de, efter endt Mission i Ægypten, var forvist til Grønland; thi mere blodtørstige og paagaaende Uhyrer end de grønlandske Myg, har jeg aldrig

mødt paa min Vej gennem Livet. De optraadte i Sværme, som lignede Taagebanker, og saa tæt, at de næsten fordunklede Solen. Navnlig i lukkede Fjorde gjorde de os Helvede hedt, og ødelagde os ganske Glæden over Solen og Varmen. Saasnart det blev koldt, var de som blæst bort, men blev det varmt, var de straks paa Pletten. Gik vi til Vejrs, fulgte de efter, og Moskitoslørene var, naar vi arbejdede i Rigningen, til mere Gêne end Gavn. Jeg har let ved at tilgive, men spørger man mig paa mit Dødsleje, om jeg tilgiver alle, vil jeg tage Forbehold over for de grønlandske Myg.

Efter at have maalt Havnen op, gik vi til Sukkertoppen, hvor vi fyldte Kul. Formanden for Kulfolkene var en Dansker, en gammel Læsøbo ved Navn Klaus Skifte, der som Nittenaarig var forlist paa Kysten. Nu var han over halvfjers og havde i de mellemliggende Aar ikke været udenfor Grønland. Paa mit Spørgsmaal, om han aldrig havde længtes hjem, svarede han, at det første Aar kneb det, men da der kom Skib, og han kunde vende tilbage, havde han ikke alene faaet Landet, men ogsaa en lille buttet Grønlænderinde kær, og siden aldrig mærket til Hjemvé.

Fra Sukkertoppen foretog Videnskaben en Ekspedition langs Elven for at undersøge Floraen. Turen skulde vare en Uge, og den Morgen de drog afsted med Telte, Soveposer, Kogegrejer og alt til Ekspeditionsfaget henhørende, fik de alle gode Ønsker om et godt Resultat ledsaget af tre rungende Hurraer med paa Vejen. Klokken fire om Eftermiddagen stillede de til vor store Forbauselse atter ombord, fordi det var blevet Regnvejr. Nu kom Chefen imidlertid paa Dækket, og det var Synd at sige, at han lyste Velsignelse over dem; de blev øjeblikkelig kostet i Land, denne Gang uden Hurraraab.

Efter en Uges Forløb vendte de tilbage, solbrændte og forbidte af Myg, men med vældige Bunker af Planter, Dyr, Sten

og andre interessante Ting, fulde af Begejstring over al den Naturskønhed, de havde fundet bag den yderste Række barske Klipper: Stille Søer, lodrette Fjeldvægge, blomstrende Enge, Vandfald og brusende Elve. Ingen tænkte mere paa deres uheldige Start, alle lyttede begærligt til det vidunderlige, de fortalte om.

Atter gik Rejsen nordpaa til Kolonierne Egedesminde, Christianshaab og Holstensborg. I Holstensborg havde vi Station en tre Ugers Tid. Ca. syv Mil fra Holstensborg fandtes en Vig, som kunde egne sig til Havn for de amerikanske Fiskere, hvem det var forbudt at anløbe Havne, og en Ekspedition til Opmaaling og Kortlægning af denne Vig blev udrustet og suppleret med Grønlændere og Grønlænderinder fra Kolonien. I Løbet af en Uge var Arbejdet endt, og en Lørdag Aften kom en Kajakmand med Brev fra Løjtnanten, som ledede Opmaalingen, at Ekspeditionen vilde vende tilbage næste Dag. Der var vistnok stillet Kajakmanden en Snaps i Udsigt; thi han blev roligt staaende, efter at Chefen havde affærdiget ham. Da det stadig ikke trak op til Snaps, gik han langsomt ned i Kajakken, bakkede sig et halvt Hundrede Alen ud fra Skibet og raabte med Graad i Stemmen:

„Stort Skib, ingen Drikkesnaps, Ajurpok!"

Saa blev han kaldt ombord, fik sig en mægtig Dram og roede de syv Mil tilbage med Bevidstheden om at have gjort en udmærket Forretning.

Den bedste Koloni var Holstensborg; thi paa Holstensborg var Marenmik.

Marenmik var „tive Oer" og Koloniens bedste Parti, hun ejede 75 Kroner i grønlandske Handels Sparekasse. Marenmik var, af en Grønlænderinde at være, høj, med bredt Bryst og brede Hofter, med smaa Hænder og Fødder og Fodspidserne koket indad. Marenmik var proper og dansede „Arfinikpinga-

sut" som en Engel, hendes Kamikker var smukkere broderet end nogen af de andre unge Pigers, hendes Haar sværere og Haarbaandet rødere. Naar hun lo, og Marenmik lo ofte, blev Øjnene borte i to Streger, til Gengæld fik hun et Par Smilehuller saa dybe og smittende, at alle maatte le med.

Er det saa underligt, at hele Besætningen elskede Marenmik og gjorde Stormkur til hende? Jeg var selv „tive Oer" og maaske den, der elskede Marenmik højest, saameget mere som hun ganske øjensynlig foretrak mig, næppe paa Grund af mine ydre Fortrin, mere paa Grund af to Aktiver, der i Marenmiks Øjne overstraalede alt: jeg blæste Basun i Skibsorkestret, og jeg styrede Dampbarkassen.

Naar jeg kom ind til Kolonien med „then lelle Thamper", var Marenmik altid paa Pletten; hun lo, som en desperat, af mit Ansigt, som Soden fra Skorstenen havde sminket; men naar jeg havde faaet hende til Sæde paa Agtertoften, og det stod ud af Havnen for „full speed", med Dampfløjten hylende som en gal Hund, saa gyste det i Marenmik, og hun saa op paa mig med Øjne saa fulde af Beundring og Kærlighed, at jeg maatte gøre Vold paa mig selv for ikke at slippe Rorpinden, tage hende i Favn og kysse hende fra Vid og Sans.

Paa Græsplænen foran Bestyrerens Hus gik Dansen hver Aften, og naar Marenmik fløj forbi i en susende Reel, sendte hun mig et Blik, som tydelig sagde:

„Jeg danser nok med de andre, men det er til dine Toner, og jeg tænker kun paa dig."

Men allerlykkeligst var vi begge, naar Ballet var forbi, og vi var undervejs til Baaden, saa hang hun ved min Arm og forsøgte paa den mest komiske Maade at holde Fodslag. Fik hun Basunen at bære og navnlig Lov til at trutte paa den, var hun i den syvende Himmel, og jeg med.

Saa oprandt Afskedsstunden. Det er fyrretyve Aar siden,

men endnu ser jeg for mig Marenmiks taarevædede Ansigt, føler hendes Arme om min Hals og hører hende hviske:

„Oh, thu tilbake gomme om ikke so lange."

Husker, hvor min Hjærne arbejdede med Planer om at forlade Marinen, søge Ansættelse i Grønland og hjemføre Marenmik som min Brud.

Skæbnen førte mig imidlertid til andre Breddegrader, men paa de lange Nattevagter gik mine Tanker ofte nordpaa til min lille Eskimopige. „Oh, thu tilbake gomme om ikke so lange."

Først fem Aar efter kom jeg atter til Grønland; jeg var meget spændt paa, hvad Marenmik vilde sige til Gensynet.

Ak, i Mellemtiden var Marenmik blevet lykkelig Moder til tre, dejlige, brune Unger, og havde glemt baade mig, Basunen og „then lelle Thamper".

Det trøstede mig dog noget, at den, der saaledes havde formaaet at trænge mig tilbage i Marenmiks Bevidsthed, var en høj, køn ung Mand og en dygtig Fanger.

Den Dag, vi forlod Holstenborg, blev vi fulgt et godt Stykke til Søs af Konebaade med grædende Piger og Kajakker med grinende Ungersvende.

Ombord var der for Resten adskillige, der fik travlt med at pudse Næsen.

Den næste Koloni, vi gæstede, var Godhavn paa Øen Disko.

For en overfladisk Betragtning gjorde den Indtryk af at være den mest velstaaende, baade Indbyggerne og Husene var pynteligere, end dem, jeg hidtil havde set.

Det var et festligt Skue at se Menigheden gaa til Kirke om Søndagen, Kvinderne i deres spraglede Dragter, hvor Farverne dog var afstemt ud fra den ejendommelige Evne, Naturfolk besidder, naar det gælder Farvesammenstilling, med Salmebogen og Lommetørklædet — hvidt og sirligt i Haanden. Der-

efter Mændene i hvide Anorakker, pyntelige Kamikker og Hænderne i Lommen. Hvis jeg ikke vidste, at Grønlænderne, ligesom andre dødelige, fødtes nøgne, skulde jeg tro, at de blev født med Hænderne i Lommen.

Paa den Aarstid, vi besøgte Grønland, var Solen paa Himlen Døgnet rundt, men det var dog, naar Natten faldt paa, som sænkede der sig Fred over den ganske Natur. En Hundevagt kunde være saa vidunderlig, at man, skønt dødtræt af at traske Dækket op og ned i flere Timer, daarlig kunde løsrive sig for at gaa til Køjs. Hertil bidrog sikkert de storslaaede Omgivelser, som jo var af en ganske anden Art, end dem vi kender fra vore egne, dejlige Skærsommernætter. Disse Omgivelser fyldte de mest poesiforladte blandt os med en hellig Glæde, som dog undertiden fik et Skaar takket være Hundene. Paa de sydligere Kolonier var der ganske vist ogsaa Hunde, men færre i Antal. Paa Godhavn var der en hel Hær, og naar denne Hær stak i at hyle, og det gjorde den paa den mindste Foranledning, saa opførte den en Koncert, som bragte En til at glemme baade Poesi og Midnatsol for at ønske Hundene og deres Hylen, der godt kunde vare et Par Timer, Fanden i Vold. De grønlandske Hunde kan ikke gø, men kommer de blandt civiliserede Racefæller, lærer de det snart, for atter at glemme det, naar de vender tilbage til Grønland.

Blandt de Grønlændere, som aflagde Besøg ombord, var der en, som vakte kolossal Opsigt ved at optræde i Diplomatsæt, som øjensynlig var syet til en Mand, der mindst maatte være en halv Alen højere end Ejermanden. Skøderne naaede omtrent Hælene, Benklæderne traadte han i, og den høje Hat, som fuldendte Paaklædningen, blev kun af Ørerne forhindret i at hvile paa Mandens Skuldre. Paa Brystet — eller rettere paa Maven — hang en Sølvmedaille i et alenlangt Baand. Han mindede nærmest om en Cirkusklown, og vi hylede af Grin

ved Synet af ham; men Grinet afløstes af Agtelse, da vi erfarede, at han havde erhvervet baade Dragt og Medaille ved at bringe Hjælp til et engelsk Ekspeditionsskib, som sad fast i Isen, og hvis Besætning var meget medtaget af Skørbug. For denne Daad havde Dronning Viktoria dekoreret ham, og ovenikøbet sendt ham Diplomatsættet som Ordensdragt, men alle Forsøg paa at faa ham til at lade Tøjet sy om, saa det passede bedre, strandede paa hans Opfattelse af, at Dronningen maatte have ment, at som Dragten var, skulde den bæres, og naar der med Medaillen fulgte en Alen Baand, saa skulde den hænge i en Alen Baand.

Den samme Mand ledsagedes af sin Datter. Den unge Dame, en femtenaarig, tæt, typisk Eskimopige, havde første Gang sét Dagens Lys paa en Isflage i tyve Graders Kulde. Dette var gaaet saaledes til: En Decemberdag var hendes Forældre gaaet ud paa Isen for at fiske, medens de opholdt sig her, blæste det op, Isen gik i Drift og forhindrede dem i at komme til Land. Og herude i Davisstrædet, paa en drivende Isflage, i tyve Graders Kulde, bragte Moderen sit Barn til Verden, og slap godt fra det. Hvor mange mon af hendes europæiske Søstre vilde kunne gøre hende det efter.

Som Indledning til Opmaaling af Havnen blev jeg en Aften sendt ind for at maale Vandstanden. Medens jeg sad paa Broen og noterede, kom en ældre Herre i Sælskindsbenklæder, Uniformsjakke og guldtresset Kasket ud til mig:

„Hvad bestiller De der, unge Mand?"

„Maaler Vandstand."

„Hvor længe skal De blive ved?"

„Jeg bliver løst af i Morgen tidlig."

„Det er en lang Tur."

„Aa, det gaar nok."

Herren gik, men vendte tilbage en halv Time efter fulgt

af sin Tjenerinde, som bar en mægtig Mugge Punsch og to Glas. Vi stak paa Varerne, passiarede og maalte Vandstand, og saaledes gik et Par Timer. Om Punschen var for stærk, eller jeg var uvant med Pokulering, ved jeg ikke, jeg faldt i Søvn, og vaagnede først en tre—fire Timer senere. Da jeg rædselsslagen saa mig om, rakte Herren mig smilende Ur og Bog:

„Værsgod, min Ven; Bogen er til Dato, men det er vist ikke værd, at De fortæller om Bord, at Inspektøren over Nordgrønland har hjulpet Dem med at maale Vandstand."

Fra Godhavn gik Rejsen sydpaa og hjemefter, og som en sidste Mindelse fik vi en vældig Ryger, der tvang os til at ligge underdrejet en Uges Tid; men trods denne barske Afsked var vi næsten alle kede af at skulle forlade det herlige Grønland og dets Beboere.

MIDDELHAVSTOGT

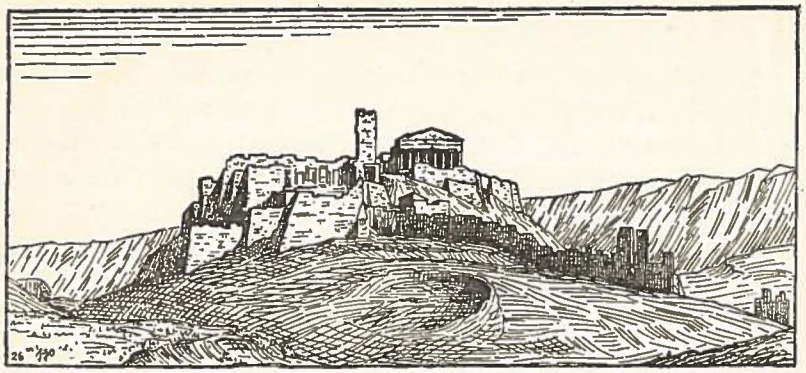

I Gustav Esmanns Skuespil „Den kære Familie" forekommer en Scene, hvori en ung Søofficer forlanger sin Arv udbetalt for at benytte den til en Rejse ud i Verden. Da man forbavset spørger, om en Søofficer ikke faar nok af den vide Verden paa sine Togter, svarer han: „Naar man har været paa Fiskeriinspektion paa Island, været i Vestindien og paa Middelhavstogt, saa har man faaet alt, hvad Marinen kan byde paa."

For mit Vedkommende havde jeg, da jeg forlod Elevskolen: Islandstur — rigeligt — Vestindien og et kvart Middelhavstogt bag mig. Med en hel Middelhavstur havde altsaa ogsaa jeg saa nogenlunde faaet, hvad jeg havde Krav paa.

Med klædelig dansk Beskedenhed valgte man den allerede den Gang bedagede Træskonnert „Fylla" til at vise Flaget. Særlig frygtindgydende saa den jo ikke ud, og da man, hvor vi kom hen, almindeligvis antog den for at være Prins Valdemars private Lystfartøj, gjorde vi intet for at oplyse om Fejltagelsen.

Medens vi laa i Flaadens Leje for Udgaaende, fik jeg en Dag Ordre af Næstkommanderende til at bringe Chefens Havelock, trekantede Hat, Epauletter og Sabel hjem. Det krænkede min nybagte Underofficersværdighed uhyre, men i de Tider aad man sligt i sig.

Uheldigvis havde vi samme Dag faaet „Udgaaende", og Begivenheden fejredes ved et Glas i Toldbodvinhus. Hvor mange Glas vi fik, erindrer jeg ikke, derimod erindrer jeg, at jeg Kl. 12 om Natten dansede i Figaro med trekantet Hat, Havelock, Epauletter og Sabel og gjorde megen Lykke.

Nogen Oceanflyver var „Fylla" ikke, det tog Tid at komme fra Plads til Plads, og da der var paatænkt et længere Ophold i Piræus, blev Opholdet de øvrige Steder kun af ringe Varighed.

Vor første Plads var Dover, og det var tilfældigt. Der blæste en stiv vestlig Kuling, da vi naaede Kanalen, vore Kul var næsten opbrugt, altsaa gik vi i Havn for at faa Kul.

Medens vi laa her, aflagde Byens Kommandant, ledsaget af sin Adjutant, Besøg ombord. Vor Chef, som ikke var fri for at være noget eksentrisk, modtog dem iført Dyffelsjakke med Fløjelskrave og Distinktioner, Straahat, Morgensko paa den ene Fod og Støvle paa den anden. Jeg saa Generalen veksle Øjekast med Adjutanten.

Da de atter kom paa Dækket, var de øjensynlig paavirket af Chefens Charme, og Afskeden var saa hjertelig, at havde de ikke været i Uniform, skulde ingen tro, at det var stive, engelske Landofficerer paa officiel Visit.

Som et morsomt Minde om Dover erindrer jeg en Boksekamp mellem en Melkusk og en Kuldrager. Hele „Fylla"s Besætning gik til Vejrs for at nyde Skuet, og vi saa til vor store Forbavselse den patrouillerende Bobby travlt beskæftiget med at skaffe Plads til de kæmpende. Da Slaget var endt, var det

umuligt at se, hvem der var Melkusk, og hvem der var Kulmand, forhaabentlig vidste de det selv.

Da vi kom paa Højde med Nordspanien, tvang daarligt Vejr os heldigvis til at søge ind til den lille spanske Plads Vigo, jeg siger heldigvis, fordi det var en smuk By med en henrivende Indsejling, og fordi vi fik Lejlighed til at forsyne os med en Overdaadighed af Sydfrugter for en latterlig billig Pris.

I Lissabon laa vi i Karantæne under hele vort Ophold, men fik som en sær Naade Tilladelse til at fylde Kul og Vand samt tage ferske Provisioner ombord.

Her fik vi Besøg af Portugals Kronprins, den senere Kong Carlos. Besøget indskrænkede sig dog til, at Kronprinsen fra sin Dampbaad — i passende Afstand fra „Fylla" — førte en Samtale med Prins Valdemar. Senere paa Dagen kom der Anmodning fra Marineautoriteterne om den følgende Dag at afgive Sørgesalut og brase i Kryds og Pik i Anledning af Fyrretyveaarsdagen for en portugisisk Prins' dødelige Afgang.

Der blev gjort vældig Grin med denne noget søgte Anledning af alle undtagen Kanonéren og Baadsmanden.

Kanonéren bandede, fordi Kanonerne skulde svines til for saadan noget Sludders Skyld, men Baadsmanden, som skulde stille Ræer og Gafler, tog, som Dagens Mand, sit Hverv meget højtideligt.

Var Lissabon saaledes en Skuffelse, var Gibraltar som næste Plads saa meget mere interessant. Den mægtige Klippefæstning, hvor Kanonerne hang i Kæder, og hele Militærlivet i dets spartanske Praktiskhed var jo noget, vi havde Forudsætninger for at kunne forstaa.

En Sammenligning mellem engelsk og spansk Gibraltar faldt ikke ud til Fordel for den sidste. Lige saa propert og ordentligt der var i den engelske, lige saa lurvet og uordentlig

var den spanske, men jeg skal villig indrømme, at den spanske var langt den ejendommeligste.

I Havnen laa samtidig med os en engelsk Orlogsmand, paa hvilken en ung dansk Søofficer gjorde Tjeneste. Hver Morgen holdt Engelskmanden Øvelser paa en til dette Brug anbragt Rejsning. Under et Besøg ombord i „Fylla" sagde Officeren til vor Baadsmand: „Paa tyve Minutter kan vi slaa Sejl fra, stryge Rejsningen, sætte den omhoug og underslaa Sejl. Tror De, at I kan gøre os det efter?"

„Nej," svarede Baadsmanden, „vi er nok noget længere om det; men naar vi er færdige, saa kan vi sejle paa det. Kan Engelskmanden det?"

Officeren maatte bekende, at det kunde de ikke.

Saa sattes Kursen mod Malta, hvor vi anløb La Valetta, hvis stærke Fæstning og den i Havnen opankrede Del af Middelhavsflaaden gav et imponerende Indtryk af Englands Magt. I disse Omgivelser druknede „Fylla" fuldstændig, men vi trøstede os med, at Indskriften „Copenhagen" paa Nelson's Monument taler sit eget Sprog, og det Sprog kan vi godt være bekendt. Og endelig havde vi jo en Broder til selve den forgudede Prinsesse af Wales ombord, det gav Anseelse og Anledning til et mægtigt Forbrug af Salutkrudt til Ære for de mange højtstaaende Autoriteter fra Land og fra Flaade og Hær, som gjorde Prinsen deres Opvartning.

Her var Kanonéren mere end villig.

Hver Aften kom en Baad med et Zigøjnerorkester paa en halv Snes Mand paa Siden; de spillede henrivende. Og skønt vore Lønninger var mere end beskedne, gjorde Orkestret gode Forretninger. Skibsorkestret, hvoraf jeg var Medlem, forsøgte en Aften at konkurrere. Vi blev hurtig pebet ud med Anmodning om at rejse Fanden i Vold med vores harske Lirekasse.

Saa oprandt den med Længsel imødesete Landlov. Vi var en fem, seks unge Underofficerer, som slog os sammen.

For at faa Udbytte af Dagen planlagde vi et Besøg paa Maltheserriddernes Musæum, og for at komme hurtig afsted hyrede vi en Droske. Med den kørte vi ca. tre Kvarter, inden vi naaede Musæet, og den kostede os fem Shilling. Bagefter opdagede vi, at vi kunde have gaaet Vejen paa ti Minutter. Mellem de mange Seværdigheder fandtes en Jernhat paa 30 kg, som Foreviseren paastod havde været benyttet som Hovedbedækning af en af Ridderne. Ogsaa Napoleon den Stores Rejsevogn fik vi at se. Hver Gang vi sagde Napoleon den Store, rettede Foreviseren det til „den Første".

Derefter gik vi en Tur gennem Byen for at bese den, og saa syntes vi, at vi havde fortjent et Bæger. Det fik vi ogsaa i bogstavelig Forstand, idet Øllet blev serveret i en stor Servantekande af Blik, medens hver Mand fik udleveret et Tinbæger. Naa, Øllet var godt, Serveringen original og vi tilfredse.

Medens vi sad bænkede, kom Musikbanden fra en russisk Orlogsmand ind. Da der var rigeligt Øl i Kanden, indbød vi dem paa et Bæger. Bagefter bad de om Tilladelse til at give en Omgang, og til vor Forbavselse blev der sat atten Servantekander Øl paa Bordet.

Ja, vi *kom* altsaa ombord .....

Paa Vejen til Beyruth i Syrien indhentede vi en Eskadre af Skildpadder, der sov Middagssøvn i den blikstille Havoverflade. Vi stoppede, satte en Baad i Vandet og nærmede os Flokken med værkomviklede Aarer. Ved en saadan Jagt gælder det om at have en resolut Mand i Stævnen, som forstaar at vende Skildpadden om paa Ryggen, inden den vaagner og dykker ned. Det lykkedes os at fange fire, hvoraf den

største, en ældre mosgroet Herre, var saa stor som et velvoksent Divanbord. Den blev tilstaaet Mandskabet. Den næste blev serveret agter, medens de to mindste skulde anvendes som en Gave til Kong Georg.

Vor Skibskok var desværre ingen *Escoffier*, han kylede alt det af Skildpadden, som skulde anvendes, bort, og serverede os Trannen. I Betragtning af, at ægte Skildpadde sjældent figurerer i Skibskostreglementet, kløede vi paa Trannen. Flere Dage efter lugtede Banjerne — ikke godt — af ægte Skildpadde.

De to mindste skulde som sagt holdes i Live, til vi kom til Grækenland, og Næstkommanderende lyste efter Sagkyndige. Da jeg Vinteren forinden havde været med til at bringe levende Skildpadder fra Vestindien til Danmark, meldte jeg mig.

„Og De tror, at De kan faa dem levende frem?"

„Jo, bevares — men jeg maa foruden et Par Svabere have en Svamp."

„Til hvad?"

„Til at fjerne Slimet fra Øjnene."

„Naa, den kan De faa hos Kanonéren."

„Og saa skulde jeg gerne have en Pot Rom."

„En Pot Rom! ! !"

„Ja, til at løsne Slimet med."

„Tak, saa skal De ingen Ulejlighed gøre Dem."

Paa Agterdækket havde vi staaende en klinkbygget Jolle, den blev tømt for Tofter og Bundteljer og fyldt med Vand. Her anbragtes Skildpadderne, og de syntes at befinde sig storartet.

Om Natten blæste det imidlertid op til Storm, „Fylla" slingrede stærkt, og vi fik andet at tænke paa end Skildpadderne.

Da vi skulde se til dem næste Morgen, laa de døde paa Bunden af Jollen med Bugen fuldstændig flaaet af at have rouset mod Klinkerne under Slingringen.

Jeg er ikke ondskabsfuld, jeg havde ogsaa ondt af de stakkels Dyr, men jeg kunde ikke lade være med at skæve til Næstkommanderende, da de blev taget op af Jollen.

En Pot Rom stod dengang Marinen i ca. 50 Øre, og saa meget kunde der sikkert været ofret paa — — Skildpadderne.

I Beyruth laa vi paa aaben Red med Damp oppe og kun den nødvendigste Forbindelse med Land. Op ad Dagen kom en stor Bombaad paa Siden, lastet med Slavehandel, om den var hvid eller sort, skal jeg ikke kunne sige, den var tæt tilsløret; det eneste, vi saa, var spillende sorte Øjne, som, efter hvad vi kunde forstaa, ikke havde noget mod at slaa en Handel af.

Den lastefulde Baad blev dog straks permitteret.

Vi sukkede.

Om Aftenen gik vi til Jaffa.

Den danske Vicekonsul med sine to Domestikker gjorde Turen med, ligesom han senere ledsagede Prinsen og et Par af Officererne paa en Ridetur til Jerusalem. Domestikkerne, to pragtfulde Tyrkere med mægtige Overskæg og et helt lille Arsenal i Bæltet, holdt sig for sig selv, og vore Forsøg paa at komme i Forbindelse med dem, forblev frugtesløse. Paa Røstværket agter indrettede de sig for Natten uden at værdige os et Blik.

Til Søs stod en svær Dønning, som gjorde Kaal paa det martialske, de faldt fuldstændig sammen, og Lærlingene, navnlig en lille Siameserprins, morede sig med at kilde dem i Næsen med en Hønsefjer for at faa dem til at nyse.

Da Solen stod op, bredte de Bedetæpperne ud og forrettede deres Andagt, under hvilken de flere Gange dunkede Ho-

vederne mod Dækket, skønt de var halvdøde af Søsyge. Dette Syn skabte hos os Respekt baade for dem og deres Tro.

Jaffa var sikkert den mest interessante By, vi besøgte paa hele Rejsen. Som den saa ud, da vi var der, havde den aabenbart set ud i mange Hundrede Aar. For seks Pence kunde man ovenikøbet komme op paa det Hustag, hvor Petrus, efter Sigende, skal have haft en Aabenbaring, og skønt vi var paa det Rene med, at det, ligesom Forsikringen om, at de Papirknive, Brevpressere og lignende, som falbødes, var af Træ fra Getsemane Have, var en dundrende Løgn, spenderede vi Sixpencen.

Men gammel og orientalsk var den unægtelig, derfor forbavsede det os ogsaa at se en Skomagerbutik efter de bedste europæiske Mønstre, og endnu mere forbavsede blev vi, da Indehaveren, som stod i Døren og hørte os tale Dansk, hilste os paa vort Modersmaal, hvilket han kunde gøre saa meget lettere, som han var fra Roskilde.

Da Jerusalemsgæsterne atter kom ombord, forlod vi Syrien for at gaa til Piræus. Paa Rejsen hændte intet mærkeligt, og en skønne Dag fortøjede vi i Piræus Havn mellem en russisk Panserfregat og en stor engelsk Fragtdamper. Med sine beskedne Dimensioner tog „Fylla" sig ud mellem disse Kolosser som et Barn mellem to Voksne. Men ogsaa her frelste Slægtskabet med Kongehuset os fra at drukne.

Efter det officielle Besøg kom Kong Georg ret hyppigt ombord, og skønt han altid var civil og næsten altid blev laadet ombord i vor mindste Baad, vidste man i de øvrige Krigsskibe — og der var adskillige — altid god Besked med disse Besøg.

„Fylla" havde vistnok aldrig før været og blev heller aldrig siden Genstand for saa megen Opmærksomhed. Vor væsent-

ligste Opgave, at vise Flaget, lykkedes derfor bedre, end vi selv havde troet.

Naar Kongen kom til Frokost, fik han oftest, efter eget Ønske, rigtig Skibslabskovs.

En Dag, da han atter mødte til Frokost og spurgte Chefen: „Har De noget Labskovs til mig i Dag?" svarede Chefen: „Jo, Deres Majestæt, men nu kan jeg Fanden banke mig ikke selv døje mere Labskovs."

„Men kære, spis hvad De vil, bare jeg maa faa Labskovs."

Den russiske Panserfregat blev ført af en Contreadmiral, og hver Gang han gik fraborde eller kom ombord, spillede Musiken en Marsch. I denne forekom Melodien til en Sang, som hjemme var kendt af enhver, og hvor hvert Vers endte med Refrainet: „Dumme Peter, dumme Peter, ak, hvorfor er du saa dum?", som blev gentaget.

Naar Russermusikken kom hertil, sang „Fylla"s Besætning med af fuld Hals.

En Dag kom en Officer fra Fregatten ombord og meddelte, at Admiralen var dybt rørt over den Opmærksomhed, der saaledes blev vist ham og udbad sig Teksten. Jeg ved ikke, om han fik den, men jeg er sikker paa, at fik han nogen, var det ikke den originale.

Hverken Athen eller Piræus var særlig spændende. Meget faa Gader var brolagte eller macadamiserede; regnede det, vadede man i Mudder, i tørt Vejr i Støv. Husene røbede intet arkitektonisk Slægtskab med den antike, græske Bygningskunst. En lille, utrolig snavset Bane forbandt Piræus med Athen, som vi nærmest besøgte for Akropolis' Skyld. For en Bagatel kunde man hos Opsynsmanden købe Stumper af Figurer eller Ornamenter, som han havde liggende til det samme

i en stor Bunke. Senere er der, efter hvad jeg har hørt, sat en Stopper for den Trafik. Men morsomt var det alligevel at færdes paa de Steder, hvorom Historien har berettet saa meget.

Nu nærmede Julen sig, og Besætningens dramatiske Elementer fik travlt med Forberedelserne til Julekomedien, som skulde løbe af Stablen 2. Juledag. Det var ikke Smaating, der skulde præsteres, thi foruden Indstudering af Rollerne, skulde der laves Dekorationer, Dragter, Parykker og meget andet. Da alt skulde foregaa i dybeste Hemmelighed, maatte vi søge de mest lyssky Steder saasom Fyrplads, Akselgang, Last og Hellegatter til Prøver og Tilvirkning af Rekvisitter. I Stykket, som hed „En Mørkets Gerning", var to Dameroller, en ældre og en yngre. Til disse kneb det med at skaffe Dragter. En beslutsom Mand tog derfor op paa Slottet i Athen og klagede vor Nød for en af Hofdamerne, og Resultatet blev, at han hjembragte to Rober, hvoraf den ene havde tilhørt Dronningen. Der blev stor Glæde, da han bredte de lifligt duftende Herligheder ud for vore Øjne.

Scenegulvet var lagt paa tomme Øltønder, og da Teatret stod færdigt, var det ikke noget helt almindeligt Teater. Det kneb imidlertid med at faa Damedragterne til at sidde, synderligt erfarne i Dametoiletternes Mysterier var vi ikke, og den Overkonstabel, som skulde spille „Elskerinden", viste sig at være noget mere bredskuldret end Hofdamen, hvis Dragt han skulde bære, til Gengæld har Hofdamen fra Naturens Haand været rigeligere udrustet hvad Bryst angaar. Overkonstablens Mangel i saa Henseende afhjalp vi med et Par sammenrullede Sokker, over hans Skuldre lagdes et lille Silkesjal, som i Mangel af Juveler holdtes sammen med en Stoppenaal med Lakhoved. Men alle var vi enige om, at han var morderlig sød med sin Pakgarnsfletning med blaa Silkesløjfe og

Pandehaar. Desværre havde en Spøgefugl gemt „Elskerinden"s Sejldugssko, som ellers i Dagens Anledning havde faaet en ekstra Omgang Pibeler og var pyntet med røde Sløjfer. „Hun" maatte derfor give Partiet som yndig i Fedtlædersko, som ganske vist ikke saas, da Kjolen efter Datidens Mode var lang, men ovenpaa de tomme Tønder hørtes det tydeligt, naar hun „svævede" over Scenen. Lige før Tæppet skulde gaa, udbrød en af Aktørerne:

„Jeg synes, Damerne er saa flade agter."

Netop paa de Tider var det, Tornurerne grasserede, og i sidste Øjeblik fik vi stoppet det tomme Rum ud med Værk. Det hjalp, men i Løbet af Aftenen tabte de Tornurerne lidt efter lidt.

I første Scene skulde de to Damer sidde ved et Bord, beskæftiget med Haandarbejde. Det havde vi glemt, og da den ældre Dame i sidste Øjeblik vræler: „Haandarbejdet", bliver der kastet en forsvarlig Bunke Tvist i Skødet paa hver af dem. Aldrig, hverken før eller senere, har jeg set nogen pille Tvist med en saadan Ihærdighed. De rystede af Lampefeber og pillede Tvist, saa det stod som Skum om dem.

Var Scenen og Interiøret noget primitivt, var Publikum til Gengæld første Klasses. Hele Kongefamilien med Følge og Skibets Officerer i Galla, de øvrige i Paradedragt og alle uhyre velvillige.

Efter den første Lattersalve spilledes der løs med godt Humør. Pointen i Stykket — en Forveksling af Personerne i Mørke — gik det derimod galt med. Maskineriet var jo noget mangelfuldt, og derfor var Musikken instrueret om at drage Omsorg for det fornødne Mørke ved at fjærne Lamperækken, som bestod af Slingrestager, naar Mørket skulde indfinde sig. Uheldigvis havde Dirigenten glemt Stikordet, og da den ældre Dame kom ind og udbrød: „Gud, hvor her er mørkt", var der

lige saa lyst, som der havde været hele Tiden. Da de Elskende, som det sig hør og bør, lykkeligt havde fundet hinanden, skulde Stykkets Fader, som, for at være tilstrækkelig værdig, havde dækket sine Kinder med et Par mægtige Bakkenbarter, omfavne Datteren, men da han mærkede, at Damens Brystnaal havde fisket hans ene Bakkenbart, turde han ikke slippe. Den unge Dame, som ikke anede, hvad der var i Vejen, blev utaalmodig og sendte ham fra sig med et kraftigt Skub, idet hun hvæsede, saa alle kunde høre det: „Saa slip for Helvede, din fordømte Idiot."

Da de var kommet klar af hinanden, dinglede Bakkenbarten nok saa nydeligt paa Damens Bryst.

Tilskuerne hylede af Latter, selv Grækerne, som havde været gravalvorlige under hele Forestillingen, lo saa det klukkede. Aktørerne lo, Maskinfolkene kom ind paa Scenen og lo, Suffløren stak Hovedet op af Kassen og lo, og Tæppet faldt under almindelig Jubel.

Successen var sikret.

I Begyndelsen af Januar forlod vi Piræus for at gaa til Constantinopel. Paa Kongens Opfordring gik vi den noget længere, men betydelig smukkere Vej mellem Øerne. Som Lods havde vi en græsk Officer; synderlig selskabelig var han ikke, for det første havde han en frygtelig Tandpine, og for det andet talte han kun Græsk; derfor gik han for det meste og passede sig selv.

Paa en lille Ø i Salamisbugten blev jeg med Travaillen og fire Mand sendt ind for at grave Sand. Det var lige i Skumringen, og da vi havde faaet vore Sække halvfyldt, saa vi os pludselig omringet af en halv Snes græske Hyrder med lange Hyrdestave, som de trakterede os med af et godt Hjerte. Der var intet andet at gøre end at flygte ned til Baaden. Da

vi havde bevæbnet os med Aarerne, tog vi Offensiven, og nu blev det Grækernes Tur til at stikke af, saa vi fik bjerget Sandsække og Spader. Vi fandt det dog ikke raadeligt at fortsætte med Gravningen, og blev, da vi kom ombord med de halvfyldte Sække, skældt Resten af Huden fuld.

Et Sted skulde vi passere mellem to Øer, der skiltes af en kort og paa sit smalleste Sted meget smal Kanal, som lukkedes af en Svingbro. Her gik en Strøm, saa rivende, at jeg aldrig har set noget lignende. Da vi nærmede os Kanalen, tog Grækeren Roret og forlangte ekstra fuld Kraft paa Maskinen. Saa lod han „Fylla" gøre et mægtigt Sving og styrede mod Broløbet. I det Minut, vi passerede, holdt vi alle Vejret af Spænding. Løbet var saa smalt, at vi næppe kunde faa en Korkfender mellem Bro- og Skibssiden. I Land stod et Kompagni Soldater med Musik og paraderede. Musikken spillede Fanemarschen og Kong Kristian. Vi ændsede dem næppe for at stirre paa Lodsen, som med matematisk Nøjagtighed styrede midt i Løbet. Fra det Øjeblik var han Genstand for vor varmeste Beundring.

I Dardanellerstrædet stoppede vi op for at give en meget smuk, gammel, hvidskægget Pascha Lejlighed til paa Sultanens Vegne at byde Prinsen Velkommen. Han kom langs Siden i en mægtig Barkas paa 24 Aarer. Her saa jeg for første Gang tyrkiske Orlogsmatroser. De var i blaa Skjorter med rød Udsyning og Fez, og var ganske fikse. Kvartermesteren havde, som Tegn paa sin Værdighed, civil Vinterfrakke paa, og brugte en forfærdelig Kæft.

Da Paschaen blev forestillet for Prinsen, knælede han og kyssede Prinsens Fod.

Det var grimt.

Under Besøget spillede to mægtige Militærorkestre i Land,

hver sin Melodi, og for at forhøje Vellyden, faldt „Fylla"s Musik i med en tredie. „Vi mangler bare Syngepigerne", sagde en af Fyrbøderne, „saa er Dyrehavsbakken i Orden".

I Constantinopel fortøjede vi i en Bøje udenfor Sultanens Palads, Ærespladsen i Havnen. Her var „Fylla" for en Gangs Skyld den dominerende, da de øvrige Orlogsmænd, takket være Bestemmelsen i Berlinertraktaten, kun var smaa Kanonbaade. Den tyrkiske Flaade var repræsenteret af to smaa, gamle Hjuldampere, paa hvis Hjulkasser Skansevagten paraderede, saa ofte Prinsen gik fra eller til Borde.

Byen, som fra Søsiden tog sig herlig ud, vandt ikke ved nærmere Bekendtskab. Til alt Uheld sneede det om Formiddagen og smaaregnede om Eftermiddagen paa vor Landlovsdag — det gjorde den ikke pænere. Da vi kom i Land, blev vi omringet af Førere, som tilbød deres Tjeneste. Vi valgte en, som med Stolthed fremviste en „Anbefaling" fra Maskinmestrene i „H. P. Prior", saalydende:

„Mustapha er en stor Tyveknægt, men adskiller sig ikke deri fra de øvrige Førere; passer man blot paa ham og betaler med en Trediedel af, hvad han forlanger for Varer, han køber til en, og for sit Førerskab, kan han godt benyttes".

Vi gav ogsaa Mustapha en Anbefaling, hvori vi ændrede en Trediedel til en Sjettedel, hvilket passede bedre.

Sofia Moskeen fik jeg desværre ikke beset, da jeg, grundet paa mit Ukendskab til Koranen, beholdt mine Sko paa, hvilket havde til Følge, at jeg blev fulgt ret eftertrykkeligt til Dørs af en langskægget Muselmand. Derimod besøgte vi Bazaren og købte smukke, tyrkiske Sager, „made in Germany".

Mustapha holdt flere Gange Tale, hver Gang han fik noget at drikke, rejste han sig og sagde:

„Min Skol, ok din Skol ok alle smogge Piggers Skol", hvis-

aarsag han fik sit danske Ordforraad forøget med „Hold Kæft!"

Dette opfattede han aabenbart som en Kompliment, thi da vi om Aftenen skiltes fra ham og takkede for godt Førerskab, trykkede han hver af os hjertelig i Haanden, bukkede dybt og sagde: „Old Gæft!"

For Officererne var det strenge Dage med Fest paa Fest, dels hos Sultanen, dels i Gesandtskaberne.

Da Prinsen aflagde officiel Visit hos Sultanen, blev han med Følge afhentet i en prægtig Baad af Langskibsform, roet af seksten kraftige Rorkarle i meget smukke, orientalske Dragter. De stod op og behandlede de bredbladede, kortskaftede Aarer overordentlig flot.

Historien skildrer Sultan Abdul Hamid II som en grim Skurk; naar Fyllagasterne tænker paa ham med blidere Følelser, skyldes det sikkert, at han ogsaa tænkte venligt paa os og sendte et Bjærg af Oksekød, Fjerkræ og herlige Frugter foruden Masser af Vin, Cognak og Champagne ombord til Besætningen.

En Eftermiddag kastede vi los, og i dejligt Sommersolskin stod vi ud fra Constantinopel for at gaa tilbage til Piræus. Denne Gang uden om de græske Øer.

I den Uges Tid, vi laa her, havde vi travlt med at gøre os klar til Hjemrejsen. Bl. a. var vi en Tur med Travaillen oppe paa det græske Orlogsværft for at hente Salutkrudt. Værftet var lille, men pænt, og der syntes at herske god Orden. Turen tilbage var ikke hyggelig. Vi sejlede, Baaden var tungt lastet, og det blæste haardt. Da vi kom ombord, var vi vaade til Skindet, men havde, takket være vore gode Preseninger, holdt vort Krudt tørt.

Paa Afgangsdagen var Kongefamilien ombord og fulgte

med til et godt Stykke uden for Havnemolen. Baade Kongen og Dronningen var meget bevægede ved Afskeden. Dronningen græd, og vi andre var lige ved at gøre det samme. Da de Kongelige var gaaet i Baaden, gik vi til Vejrs og sendte dem som en sidste Hilsen tre dundrende Hurraer.

Over Palermo og Cadix gik Rejsen hjemad.

Foraaret var begyndt, solfyldt og herligt, men alligevel skiltes vi fra Middelhavet uden Sorg; for nu vendte Stævnen mod Danmark!

Af mine andre Togter mindes jeg med stor Glæde dem, jeg gjorde med Maskinskoleskibet, Kanonbaaden „Falster". De gav mig Lejlighed til at gøre Bekendtskab med de danske Søkøbstæder; og skønt jeg har set saa meget smukt i Verden, gaar det mig ligesom H. C. Andersens to Fugle:

„Jeg tror, der er skønnest i Danmark."

PAA KRUDTTAARNSVAGT

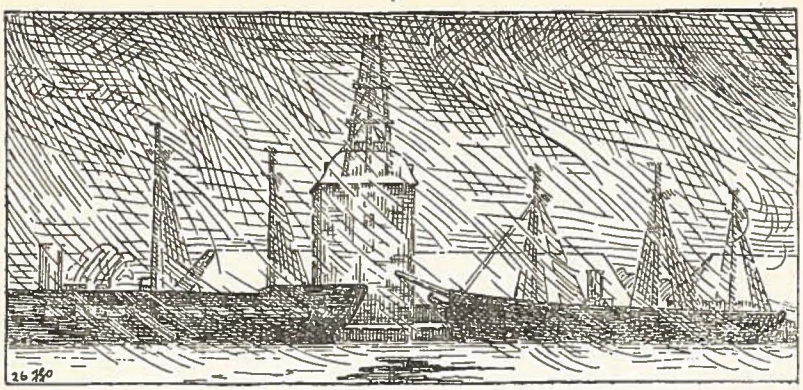

Orlogsværftet laa forladt og øde, da jeg sammen med ni Mand, Juleaften 18.. marcherede fra Vagtskibet „Sjælland", for at overtage Vagten ved Krudttaarnene. Naar jeg siger marcherede, maa dette ikke tages i gængse Forstand; det blæste en Storm, som sendte Sneen i lange Fyg henad Jorden, for derpaa at skrue tilvejrs som løssluppen Damp. Vejen var glatpoleret, og det var bidende koldt. Om at holde Fodslag, kunde der ikke være Tale; vi stred os op mod Vinden i en Klump, af og til faldt en Mand, kun de to bageste, hvem den store kostbare Kurv med alle Juleherlighederne var betroet, havde til alt Held været saa forsynlige at trække gamle Sokker uden paa Skotøjet.

Men trods Udsigten til en alt andet end behagelig Julenat i Kulde og Blæst ved de afsides liggende Krudttaarne, var Humøret højt blandt Folkene. Der var jo over os alle denne forunderlige Julestemning, som selv den værste og koldeste Blæst ikke kan faa Bugt med.

Omsider naaede vi frem til Vagtbygningen, som laa i Læ af Bastionens Volde. Den afgaaende Vagt havde beredt os en

ekstra Overraskelse, alt var spulet og pudset, og midt paa Gulvet i Mandskabets Vagtstue stod et nydeligt Juletræ og ventede paa at blive tændt.

Saa skiftede vi Posterne, og den afløste Vagt drog af Sted.

„Godnat, Godnat, og glædelig Jul."

„I lige Maade og god Vagt."

Jeg spændte Sablen af, skiftede Fodtøj og undersøgte min egen Julekurv. Den var solid og god med Cigarer, Ingredienser til et Par forsvarlige Romtoddyer og en Bog af min Yndlingsforfatter foruden Julemaden. Jeg skuttede mig ordentlig ved Tanken om, hvor hyggeligt jeg skulde have det, da det bankede paa Døren; ind treen to af Mandskabet, den ene, Vagtens Putzenmacher og oplivende Element, der havde rejst som Negerkomiker og Jonglør og været Opvarter baade i Neapel og Kairo, var Ordfører:

„Om Vagtkommandøren vilde glæde Mandskabet med at fejre Juleaften sammen med dem?"

Jeg var just i Færd med at overantvorte ham min Julekurv, da Skildvagten for Gevær kom styrtende ind med alle Tegn paa stærk Ophidselse:

„Han skyder og fløjter ude i Carls Bastion!"

Sablen om Livet, Revolveren i Bæltet, en Æske skarpe Patroner i Lommen og sammen med de to Mand gik det saa i rask Trav ad Carls Bastion til.

Jeg havde været paa Krudttaarnsvagt adskillige Gange før, men aldrig oplevet, at nogen Skildvagt havde tilkaldt Hjælp, der maatte altsaa være noget ekstra paa Færde, og trods Blæst og Sne, som vi havde stik i Stævnen, kom vi hurtigt til Bastionen.

Her stod Skildvagten med Revolveren i Næven og foran ham to smaa, sortsmudsede Mandspersoner af et absolut frem-

medartet Ydre, i tynde Flonelstrøjer og rystende af Kulde og Rædsel.

„Hvad er der i Vejen, Skildvagt?"

„Jov sie, ded æ disse tov tyske Avekatte, som gik nøre ved Dynemitmagasinet og luskede, og man ka ju itte vide, hvad ded æ for et Par Nivelister, man hyrer joe saa mejet nu om Stunder og —"

„Ja, det er godt, men hvorfra ved De, at det er Tyskere?"

„Jov, for jæ kae itte forstue, hvad de si'er."

Da Stedet og Vejrliget ikke indbød til længere Forhør, drog vi tilbage til Vagten i martialsk Optog. En Mand i Spidsen, derpaa Delinkventerne, en Mand bagved, og jeg selv ved Siden med dragen Sabel parat til Indhug, hvis de skulde gøre Forsøg paa at flygte.

Saa blev Retten sat.

Først spurgte jeg dem paa Tysk; de saa paa hinanden, dernæst paa mig og rystede paa Hovederne. Saa forsøgte jeg med Engelsk. Samme Resultat.

Hvad nu? Mit Kendskab til fremmede Tungemaal strakte sig ikke ud over de to Sprog, og Rapport skulde der skrives.

Saa kom jeg i Tanker om Negerkomikeren — populært kaldet „Massa", — han maatte kunne hjælpe, altsaa blev han tilkaldt.

„Tror De, Massa, at De kan faa ud af de to Gentlemen, hvilken Klode der har fostret dem? Jeg har spurgt dem baade paa Tysk og Engelsk, men om det er mit daarlige Tysk og Engelsk, de ikke forstaar, eller om de overhovedet ikke forstaar de to Sprog, kan jeg ikke greje."

Massa forsøgte sig paa samme Vis, men først da han kom til „Fransken", hjalp det.

De var Fyrbødere i en belgisk Damper, som laa ved Refs-

haleøen, havde været i Byen om Eftermiddagen og var paa Vejen ud til Skibet gaaet vild i Mørket og mente at have gaaet rundt om Dynamitmagasinet en lille Timestid, da Skildvagten fandt dem.

Forklaringen lød meget plausibel.

Saa kaldte jeg det øvrige Mandskab ind.

„I ser her, Gutter, to Syndere, som er antruffet ved Dynamitmagasinet i Carls Bastion, det maa ellers være et hyggeligt Sted at holde Juleaften, navnlig i den Paaklædning og i det Vejr. De siger, at de er gaaet vild. Det kan godt være Løgn, og det kan ogsaa være sandt, og da det er Juleaften, saa tror vi, at de taler sandt. Da de imidlertid har overtraadt Reglementet, bør de straffes, og nu dømmer jeg dem til at fejre Juleaften sammen med os. Hvad siger I til det?"

„Det er svært hørt!"

Ti Minutter efter gik vi rundt om Juletræet med en Belgier i hver Haand. De gamle Julesalmer og „Højt fra Træets grønne Top", lød med Inderlighed og Kraft og overdøvede ganske Stormens Hyl om Hushjørnet.

Ved Bordet, paa hvis enkle, men solide Retter, der blev foretaget kraftige Indhug, holdtes Taler i lange Baner, for Julen, vore kære, for Flaget og Marinen, og Massa holdt en paa Fransk, som maa have været god efter Belgiernes Ansigtsudtryk at dømme.

Saa trak jeg mig tilbage med Ordre til at slutte Klokken tolv, og til Massa om at følge Gæsterne ombord, naar Festen var forbi.

Jeg forsøgte at læse, men forgæves.

I Mandskabets Stue fortsattes Lystigheden. Massa maatte op med sit Repertoire, og der blev steppet, og der blev sunget, og Glæden var overvældende.

Da Klokken slog tolv traadte Massa ind med sine Myndlinge, iført Skildvagtskavajer, som naaede dem til Hælene.

„Det er bare Gæsterne, som vil tage Afsked."

De greb mine Hænder, trykkede dem kraftigt og udbrød i Kor:

„Gut Nak, Gut Nak, og mange Dak og glætlig Jol."

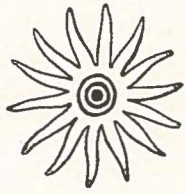

HOLMEN OG HOLMENS FOLK

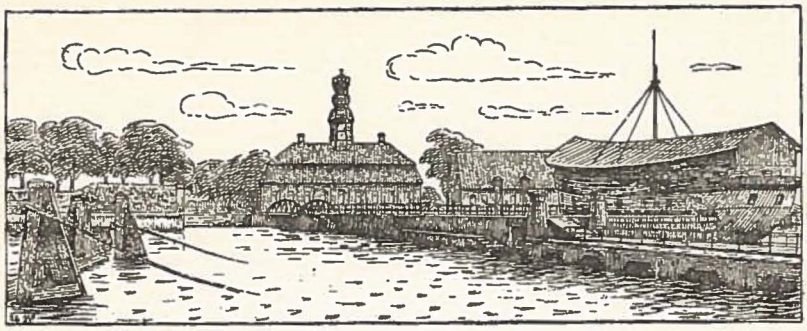

Det er paa faa Omraader, Udviklingen gennem de sidste 50 Aar har sat sit Præg i højere Grad end paa det maritime Krigsvæsens. Længere siden er det ikke, at Flaaden bestod af lutter Sejlskibe med et Par Hjuldampere imellem, end at der endnu lever Folk, der deltog i Krigen med en saadan Flaade. Værftet eller Holmen, som det hedder nu som i gamle Dage, hvor Flaaden byggedes og stadig bygges og har Station, er denne Udvikling selvsagt ikke gaaet sporløst hen over. Der er bygget nyt, flyttet om og revet ned, men medens Udviklingen brutalt krævede en fuldstændig Opgivelse af gamle Forestillinger om Skibenes Udseende og Udrustning, formaaede den ikke at tage Livet af de stolte Traditioner og den Pietetsfølelse, som Bevarelsen af de skønne Bygninger og den hele Stemning paa Holmen er Udtryk for.

Der var og er over Holmen en Patina, som er skabt af Sejlskibsperioden. Bygningerne er gamle, flere af dem som Arsenalet, Takkelloftet og Hovedmagasinet overordentlig smukke. De blev til i en Tid, hvor man ikke jaskede, man byggede so-

lidt og som sagt ofte smukt. En Portal som den, der fører ind til Arsenalgaarden f. Ex. er et talende Vidnesbyrd herom.

Paa Arsenaløen laa for 50 Aar siden, foruden Arsenalet og Proviantgaarden, kun det lille idylliske Laboratorium gemt i en Krog. Kom man over Broen til Frederiksholm laa Takkelloftet, Snedkerloftet, Baadebyggeriet, Store Smedje, Maskinværksted, Marketenderi og Kontorbygning spredt over hele Øen. Paa Nyholm fandtes Ophalerbedding, Jernskibsbyggeri og endelig Mastekran og Nyholms Vagt, der skaber det kendte skønne og karakteristiske Træk i Havnens Fysiognomi.

Det maa have været følt næsten som en Pine at skulle give Plads for de moderne Indretninger, der hvor det gamle havde regeret uindskrænket i mange Aar, men man kan ikke takke dem, der har forestaaet denne Udvikling, nok for den nænsomme Haand, hvormed det er gjort. Endnu giver Holmen den besøgende Erindringer om den stolte Tid, da den danske Flaade var Herre i Østersøen. Navnlig de sydlige Øer og Dokøen er blevet skaanet for Modernisering. Da jeg sidst var paa Dokøen, saa jeg til min Sorg, at to Rækker gamle Forladekanoner, som laa paa Lad sønden for Dokken, var blevet fjernet. De burde have været bevaret, om ikke for andet, saa til Minde om de mange Kæferter, som er udsovet i det høje Græs mellem Rækkerne. Derimod staar Artillerikontorets Bygning vedbendbevokset som for 50 Aar siden, da den afgav Skolelokaler for Underofficersskolen. Da denne flyttedes til Christianshavns Kaserne, fik Bestyreren af Beklædningsmagasinet Kontor i den nordre Fløj, medens Chefen for Artilleriet, Søtøjmesteren og Undertøjmesteren havde Kontorer i den søndre. Det fortælles, at en Værnepligtig, som blev sendt til Bestyreren for at faa byttet en Undertrøje, kom ind ad den søndre Dør, og da han saa, at der stod Søtøjmester paa Døren, gik

han ind til denne, viste ham sin lasede Undertrøje og bad om at faa den byttet.

„Den ser unægtelig noget medtaget ud", sagde Kommandøren, „men jeg kan ikke hjælpe Dem."

„Men der staar jo Tøjmester paa Døren."

„Ja, men da det er en Undertrøje, maa den sortere under Undertøjmesteren."

Og saa gik Manden over til ham.

Med Indførelsen af Søminer og Torpedoer har den nordlige Del af Holmen skiftet Fysiognomi, idet Søminevæsenet — saavel det aktive som det passive — har taget en stor Del af Nyholm og hele Kvintus i Besiddelse. Der har været stærk Tale om at udskille store Dele af Holmen og navnlig den Del, hvor de fleste historiske Minder findes, til Salg, men det er mit Haab, og dette deles af mange, at det skal lykkes at redde saa meget som muligt.

For ca. 50 Aar siden bestod Flaaden fornemligst af Træskibe, og nogle enkelte saakaldte Panserskibe som: „Rolf Krake", „Lindormen", „Gorm" og „Odin", hvis Kampværdi var i høj Grad problematisk. Man levede stærkt paa Minderne, ogsaa i sin Opfattelse af, hvad der baadede Forsvaret bedst, og Slaget ved Helgoland havde i høj Grad bibragt Lovgiverne og tildels de Sagkyndige den Mening, at alt var saare godt, navnlig da Søforsvaret i vore Frændelande, Sverrig og Norge, paa det Tidspunkt sikkert var af ringere Beskaffenhed end vort. Men Tysklands nyskabte Flaade, som blev til uden Tradition, blev bygget paa de Erfaringer, de andre Nationer havde høstet, og gik med Hensyn til Organisation, Administration og Uddannelse godt til Luvart af vor, skønt — eller maaske paa det Tidspunkt netop fordi — den var sat i System af Generaler. Forklaringen er for saa vidt nærliggende som de daværende

Myndigheder, de gamle Officerer, var opdraget i Sejlskibsperioden og derfor vanskeligt kunde forsone sig med det nye. Og som det gik Officererne saaledes Underofficererne. De hang med Forkærlighed ved det gamle og havde ligefrem Aversion mod dette moderne Djævelskab, hvis Kampværdi i Sø og Blæst, de fandt — maaske ikke helt med Urette — saare ringe.

I Flaadens Leje laa altsaa den danske Flaade fortøjet, naar den ikke var paa Togt. Om Vinteren, naar alle Skibene paa et enkelt, som var paa Vintertogt, nær, kunde den tage sig helt imponerende ud uden dog at frembyde, hvad man kalder et smukt Skue. Naar Skibene blev lagt op, blev de nemlig aftaklet og dækket med et stort Tag, som gav dem en uhyggelig Lighed med Ligkister, men som de laa mellem Pælene i to lange Rækker: „Danmark", „Peder Skram", „Dannebrog", „Sjælland", „Jylland", „Niels Juel", „Dagmar", „Hejmdal", „St. Thomas", „Fylla" og „Diana", medens Panserskibe og Kanonbaade laa ved Bolværk, kunde det for en overfladisk Betragtning se ret velhavende ud.

Den nervøse Uro, den Liggen paa Slippestik, som præger Nutiden, var for 50 Aar siden et ukendt Begreb. Var der noget, man havde rigeligt af, saa var det Tid, og man tog sig Tid. Hele den lange Vinter, hvor Dagene var korte, og hvor man nødig arbejdede ved Lys, laa Holmen ligesom i Dvale, kun oppe ved Jernskibsbyggeriet hørtes Arbejdsstøj, paa det øvrige Værft gik man og smaanuslede med at bringe Krammet i Orden til Udkommandoerne den kommende Sommer.

Jeg mindes saaledes fra mine Elevaar, hvor vi undertiden var til praktisk Tjeneste paa Arsenalet — d. v. s. drev den morderlig af —, et langt Bord, hvor en halv Snes faste Daglejere pudsede Sabler og Lædertøj. Jeg tror nok, at Pudsningen af Sabler stod Staten i saadan noget som 1 Kr. pr. Stk.,

men saa var de ogsaa pæne. Mellem disse Daglejere var en lille Mand, som havde været med ved Helgoland, og da jeg en Dag spurgte ham, om han kunde huske noget fra Slagdagen, svarede han:

„Ja, vi fik Ærter og Flæsk til Middag."

„Jo, men hvad følte De, da Ilden blev aabnet, og Slaget begyndte, følte De ikke noget røre sig i Dem?"

„Jo, det kan De tro, jeg maatte paa Gallionen to Gange."

Naar en Lærling blev Svend efter udstaaet Læretid, blev han Svend i 4. Klasse, det vil sige, at videre Kvalifikationer til at blive Medlem af Kammerherrernes Fagforening mødte han jo ikke med, heller ikke Lønnen: Kr. 1,70 om Dagen skulde bibringe ham overdrevne Forestillinger om eget Værd. Efterhaanden som han steg i Graderne, blev Lønnen selvfølgelig større, indtil den naaede den for en Svend af 1. Klasse svimlende Højde af 3 Kr. om Dagen. Men ikke alle naaede saa vidt. Der var saaledes en, der aldrig naaede højere end til 2. Klasse, han var ganske vist heller ikke, hvad man kalder for Kunsthaandværker, thi da han en Dag skulde skære 26 Tommer af et Brædt, kunde han ikke, fordi hans Tommestok kun var 24 Tommer. Han gik imidlertid og klagede til Kammeraterne over, at han stadig blev sprunget forbi, indtil en Dag en raadede ham til at tale med Mester Gullack om det.

Mester Gullack tog vel imod ham og spurgte om hans Ærinde:

„Jo, det var jo saadan, at jeg gerne vilde spørge Mester, hvorfor jeg ikke kommer i 1. Klasse."

„Er De ikke i 1. Klasse?"

„Nej, jeg bliver immer an sprunget forbi."

„Det var jo trist, men naar jeg nu lover, at De ikke skal komme til at springe nogen forbi, er De saa tilfreds?"

„Ja, mange Tak Mester."

Da der ingen Aldersgrænse var, gik adskillige, til de blev gamle Mænd, men der var dog en, som bogstavelig talt ikke bestilte andet end at gaa Vejen frem og tilbage, ja, og saa hente sin Løn. En Dag blev han kaldt til Ekvipagemesteren.

„Hør Andersen, jeg synes De bliver noget gammel."

„Ja, Hr. Kommandør, nogen ren Dreng er man jo inte mer."

„Kunde De saa ikke tænke Dem at tage Deres Pension."

„Næ, det kan jeg ikke saa godt tænke mig, for den er jo mindre end Lønnen."

„Ja, men synes De nu ogsaa, De fortjener den Løn, De faar?"

„Ja, jeg ved jo inte Hr. Kommandør, hvormange Krigsskibe De vil ha', jeg skal bygge om Dagen for 2 Kr. 80."

Naa, Manden maatte jo forlade Tjenesten og samtidig Nyboder.

En Dag mødte jeg ham paa Christianshavn, og paa min Forespørgsel om, hvorledes det gik, svarede han:

„Inte godt — for — ser De, nu er jeg flyttet ud paa Amager, og der ta'r de Dælen daske mig 66 Øre for en Flaske Cognak, og saa er det endda noget Skidt."

Lønningerne var som sagt mindre end smaa, saa Tiden efter Arbejdets Ophør maatte tages til Hjælp, dersom der skulde blive til lidt Paalæg paa det daglige Brød, og allevegne, hvor der var en Skillingspenge at tjene: i Tivoli, paa Dyrehavsbakken, paa Alleenberg fandt man Holmens Folk som Kontrollører, Opvartere, eller de slog Kastegynge. Mange havde Værksted paa Loftet i Nyboder og arbejdede ofte til langt ud paa Natten. Om Vinteren var mange ansat som Maskinmænd og Fyrbødere paa Teatrene, og skønt Arbejdstiden paa den Maade blev alt andet end normal, var man glade, bare man havde noget at rive i. Men det kan ikke skjules, at det gik ud over Arbejdet paa Holmen, hvor man iøvrigt ikke tog det saa højtideligt

med Arbejdsmængden. Man havde som sagt god Tid og indrettede sig derefter.

Men ogsaa Befalingsmændenes Lønninger var af den Beskaffenhed, at de daarligt kunde skaffe Oppebærerne en blot nogenlunde sorgfri Tilværelse.

At Autoriteterne ikke var blinde for den Side af Sagen, herpaa tyder den Forordning, som krævede, at en Løjtnant ikke maatte gifte sig, naar han ikke, foruden sin Løn, var garanteret en Indtægt af 1200 Kr. aarligt. De ulykkelige Løjtnanter, der gærne vilde giftes, men ikke kunde fremskaffe den Extraindtægt, maatte vente til de blev Kaptajner, hvilken Grad de den Gang som Regel opnaaede ved 38—40 Aars Alderen. Desuden gjaldt den Bestemmelse, at Underofficerer af 1. Klasse, d. v. s. de, der havde tre Snore og derover, kunde erholde Giftermaalstilladelse, naar de var fyldt 25 Aar, var i Stand til at sætte gældfrit Bo, og der iøvrigt skønnedes ikke at være noget mod den attraaede Forbindelse at indvende. Var Formaliteterne i Orden, fik Holmens Provst „Ordre" til at foretage Vielsen.

De beskedne Indtægter havde til Følge, at man, ligesom Arbejderne, maatte supplere dem ved Extraarbejde. Ganske vist existerede en Forordning af Sytten Hundrede og noget, der gav Underofficerskonerne fortrinsvis Ret til at handle med Fisk samt tillod dem hertil at maatte benytte Mandens Baistrøje. Jeg kender kun et Tilfælde, hvor en Mand har opfordret sin Kone til at gøre Brug af denne Ret, og det slap han forbandet daarligt fra.

Ved Valget af Extraarbejde gjaldt det om ikke at være kræsen og ikke skrue Fordringerne for højt til Vejrs. Faste „Job", som Hærens Underofficerer sad inde med, kunde der kun undtagelsesvis være Tale om for Flaadens, paa Grund af de Afbrydelser, som Udkommandoerne medførte. Et Felt,

som blev stærkt dyrket, var Statisttjeneste paa Teatrene. Jeg har selv kreeret adskillige Roller. Saaledes havde jeg ikke færre end tre Roller i „Columbus". Først som Haitianer, derefter Hellebardist og endelig Munk, hvilke indbragte mig det svimlende Vederlag af 75 Øre pr. Aften, altsaa 25 Øre pr. Rolle, saa det skulde man ikke blive fed af. I „Jorden rundt —" optraadte jeg som engelsk Lord, Ejer af udstrakte Godser og Medlem af Londons mest exklusive Klub, i Overtræksbukser og Gymnastiksko, uden at blive pebet ud. I „Gøngehøvdingen" blev jeg dræbt 3 Gange for 66 Øre eller 2 Mark i gamle Penge. En Aften roste Direktøren mig, fordi jeg døde saa smukt. Jeg benyttede Lejligheden til at anmode at faa dette tredie Dødsfald honoreret med en Mark, saa det kunde blive lige en Krone pr. Aften. Det vilde Direktøren ikke, derimod hviskede han mig i Øret, at jeg den næste Dag kunde hente to gode Billetter i hans Kontor.

Men ogsaa Balletter og Operaer nød godt af vore kunstneriske Evner. Ganske vist har jeg hørt, at det mislykkedes for en, der søgte Optagelse ved Operaen. Der var i Bladene averteret efter Folk med Stemme til Korene i „Mestersangerne". En af Kammeraterne meldte sig og blev prøvet. Da han havde foredraget første Vers af Krigssang af „Tyrtæus", sagde Syngemesteren:

„Skynd Dem — stik af, inden han kommer."

„Hvem?"

„Ham med Geværet."

„Med Geværet??"

„Ja, ham der skyder alle dem, der synger som De."

Med Foraarets Komme begyndte Livet paa Holmen at udfolde sig. Den 1. April indkaldtes det værnepligtige Mandskab til Eksercerskolen. Det blev indlogeret i Logiskibet „Dronning Marie", senere i den til Eksercerskib indrettede gamle

Panserfregat „Dannebrog". Der blev indkaldt mellem 600—800 Mand, og allevegne, paa Dokøen, paa Arsenaløen kort sagt, hvor der kunde opdrives en blot nogenlunde skikket Plads, saas Afdelinger under Uddannelse, hørtes Kommandoraab og Hornsignaler. I Lejet vrimlede det med Rofartøjer, hvorfra taktfaste Aareslag og animerende Tilraab som: Træk paa Aarerne. Hal ut, Manne. Det var ret — Fald paa Ryg — satte Liv i Gemytterne og Fart paa Baadene. Paa Batteriet i „Dannebrog" gik Kanoneksercitsen med Liv og Lyst. Besætningerne kappedes om Førstepladsen, saa Sveden drev af dem, der var Fart og Liv over Øvelserne, skønt Øvelsestiden begyndte Kl. 6 om Morgenen og endte Kl. 5 om Eftermiddagen kun afbrudt af Middagen. Og naar Dagens Strabadser var endt, kom Harmonikaen frem, og saa blev der danset paa Fordækket lige til Køjetid. Den sidste Uge — Skolen varede ca. 2 Maaneder — blev anvendt til Skydeøvelser paa Amager, baade med Gevær og Kanon, og naar hele Skolen formeret som Bataillon med Musik og Fane i Spidsen marcherede af, var det et imponerende Skue. Man fik Indtrykket af en veldisciplineret Styrke med et solidt Grundlag for Videreuddannelse. Derefter fordeltes Mandskabet til Skibene.

Eliten gemtes til Sommerfregatten, hvor Artilleristerne tilegnede sig Grundlaget for den sidste og endelige Uddannelse, som foregik i Pansereskadren, der hejste Kommando 1. September og strøg 15. Oktober. Der var god Plan i Uddannelsen, og jeg føler mig overbevist om, at vor Flaade med de paa denne Maade uddannede Folk under iøvrigt lige Vilkaar, vilde kunne præstere et solidt Forsvar.

Samtidig med Eksercerskolen begyndte man at rigge de Skibe til, som skulde paa Togt, og hermed begyndte Matroskorpsets store Dage. Tagene blev fjernet fra Skibene, og Skibene forhalet til Dokøens Nordside. For hver Dag, der gik,

voksede Rejsningen. Stænger blev sat omhoug, Ræer hejst, Sejl underslaaet og prøvet, medens Malerne malede Skibet. Gods saasom: Vaaben, Fartøjer, Sejl, Proviant, kort sagt alt, hvad der kunde blive Brug for paa Togtet til Vedligeholdelse og Ernæring blev hentet fra de forskellige Magasiner. Allevegne saas Regnskabsførere med Reglementsmappe under Armen og dybsindigt Blik i Øjnene. Fra Takkelloftet kom Folk, som, sammen med de befarne Værnepligtige fra Logiskibet riggede. Til Afhentning af Gods benyttedes som Regel Daglejere. Det var Folk, som blev antaget ved Værftsbroen for en Dag ad Gangen. Det var en ret broget Skare med Folk fra alle mulige Livsstillinger, hvorimellem fandtes adskillige havarerede Existenser. Jeg husker, at jeg som Overkonstabel skulde hente 30 Mand til den gamle Kadetkorvet „Heimdal". Blandt de arbejdssøgende — arbejdssøgende er maaske et eufemistisk Udtryk — men altsaa mellem dem, der søgte Job, lagde jeg Mærke til en Mand, som stod afsides. Han var iført Diplomatfrakke, som saa ud til at have kendt bedre Dage. Et dristigt opstrøget rødt Overskæg under en mægtig Bagbords Lanterne gav hans Fysiognomi et landsknægtagtigt Præg. Vagtkommandøren bad mig foranledige ham antaget i mit Hold.

„Jeg skal sige Dem, vi har været paa Gymnastikskolen sammen. Han har været Premierløjtnant i Hæren, men spiste for meget Snaps, nu er han havnet her."

Han blev antaget og stillede sig, da vi afgik til Skibet, i Spidsen for Karavanen. Efter Frokost var han forsvundet, og først ved Udskejning fandt vi ham i Græsset mellem de udrangerede Kanoner, hvor han sov en forsvarlig „Pebermand" ud. Da jeg den næste Dag antog Folk, begyndte jeg med at berøve ham den ene Baglommes Indhold, hvilket havde til Følge at han hele Dagen rystede som Espeløv. Jeg foretog i

Dagens Løb en Stikprøve mellem mine 30 forhenværende og fandt: en forhenværende Præst, en forhv. Overretssagfører, to fallerede Grosserere og en forhv. Toldassistent, som alle gav Ildvandet Skyld for deres Misère. De oppebar 2 Kr. pr. Dag for deres Assistance, som i de fleste Tilfælde daarlig var 50 Øre værd.

Hele dette forberedende Arbejde med Skibenes Ekvipering var fornemligst lagt i Underofficerernes, Haandværkernes og Værftsarbejdernes Hænder. Det var gennemgaaende brave og dygtige Folk med stærkt udviklet Følelse af eget Værd og med høje Tanker om Flaadens Betydning.

De stak sjældent dybt i Videnskaberne, hvilket heller ikke krævedes, men praktisk Greb paa Tingene havde de. De satte en Ære i at præstere noget godt, selv om de tog sig Tid. Paa Togt, hvor der var Udsigt til at blive bemærket og fremhævet, herskede — navnlig ved Manøvrerne — en Kappestrid, som satte Spor i Udvikling og Uddannelse.

Efterhaanden som Træskibene blev afløst af mere moderne Krigsfartøjer, forandredes Tonen. Det var, som om der gik Teknik i den. De ny Udtryk, som kom ind i Sproget, de ny Mennesker, som efterhaanden fortrængte den gode gamle, faste Stok, kom ikke fra Nyboder men fra alle Landets Kanter. De kom uden Respekt for det nedarvede og satte andet i Stedet, og saaledes maatte det nødvendigvis gaa. Ogsaa Mandskabets Uddannelse kom ind i et andet Spor. De store Udgifter, som de kostbare Skibe krævede, og Sparsommelighedsbestræbelserne hos Lovgiverne paatvang Marinen Ordninger, som fuldstændig omkalfatrede det, man hidtil havde anset for god Latin. I hele denne Periode, som strakte sig over ca. 25 Aar, var der ligesom noget leddeløst over vort Søforsvar. I de sidste 10 Aar synes Maal og Midler at have taget fast Form. Øvelserne er blevet mere rationelle, selv om man kunde ønske,

at Subsidierne flød noget rigeligere, saa Udbyttet kunde blive større og mere betryggende.

Der er efterhaanden groet en Stamme af faste Menige med fleraarig Uddannelse op, hvilket bøder paa den mangelfulde Uddannelse, man nu er i Stand til at give de Værnepligtige, og stod blot Skibe og Materiel Maal med Menneskematerialet, vilde vi have en første Klasses Flaade.

For henved 50 Aar siden og tidligere var det ret almindeligt, at ældre Nyboderfolk, som havde det, man kaldte dobbelt Hus, d. v. s. to Gadeværelser og to Gaardværelser, lejede Gadeværelserne ud til en ung Officer, der som oftest blev Husmoderens Kæledægge. Havde Værtsfolkene en Søn, der gik i Skole, blev han gerne „Junge" for Officeren, og gik Drengen Tjenestevejen, fulgte Officeren ham gennem Aarene som hans naturlige Forsorg. Der kan nævnes mange Eksempler paa, at højtstaaende Officerer mødte frem ved deres gamle Junges Familiefester: Bryllup, Barnedaab, Sølvbryllup o. l., som hørende til Familien. Det fortælles, at da Admiral Sten Bille blev afskediget, bragte han personlig sin Sabel til sin gamle Junge, der paa det Tidspunkt var Kanonér, og bad ham modtage den som et Minde og som en Tak. Da Kanonéren senere blev Tøjhusløjtnant, bar han Sablen.

Blandt Minderne fra min Indtræden i Marinen staar en herlig Skare Mænd, hvis Navne jeg har glemt, men hvis Øgenavne, jeg husker. Jeg ved ikke, om der gives Øgenavne i samme Omfang nu som tidligere, hvor ikke alene Manden, men Kone og Børn ofte fik deres Part af Øgenavnet.

Saaledes mindes jeg „Æggekagen", hvis Øgenavn skyldtes en huslig Skærmydsel. Han fik en Dag Æggekage til Middag, men han har maaske fundet, at den indeholdt for faa Æg, for lidt Flæsk og formeget Mel, hvisaarsag han sendte hele Æggekagen i Hovedet paa Konen. Konen greb den, løb til Nyboders

Kommandant og klagede. Et Øjeblik efter gik der Bud til Manden.

„Kan De ikke spise Æggekage?"

„Det er vel noget, jeg selv bestemmer."

„Aa Frederiksen", sagde Kommandanten henvendt til Overbetjenten, „sæt den Mand i Hullet, for det er noget, jeg bestemmer."

Fire og tyve Timer efter slap han fra Arresten, men Øgenavnet — „Æggekagen" — slap han aldrig fra, ikke engang da han blev sænket i sin Grav. Paa det Tidspunkt var Warburg Holmens Provst. Warburg, som daglig færdedes i Nyboder og kendte alle dets Indvaanere baade store og smaa, holdt Talen, som begyndte saaledes:

„Jeg kendte Hovland. Hovland var en brav Mand, Hovland var en retskaffen Mand, Hov - - -"

„Ja, og Du er et Vrøvl," afbrød en af Tilhørerne.

Manden blev selvfølgelig smidt ud efter alle Kunstens Regler, men var dog ikke mere forknyt, end at han, da Liget var sænket, stod op paa Gravens Rand og sagde:

„Farvel Du Kage, naar jeg kommer, skal jeg nok tage Purløg med."

„77" kaldtes en Takkelloftsarbejder, fordi hans Tæer havde en mærkværdig Tilbøjelighed til at søge opad og ligesom danne en Vinkel med Foden, hvorved Ben, Fødder og Tæer kom til at ligne to omvendte Syvtaller. „77" var en ualmindelig høj Mand, og Kammeraterne lykønskede ham til den Nydelse han maatte have af sin Snaps, som maatte passere den lange Vej, inden den naaede Bund. Om det skyldtes den Omstændighed, ved jeg ikke, men „77" drak ikke alene mange Snapse, men saa mange, at det blev nødvendigt at afskedige ham. Dengang blev Gadefejningen foran offentlige Bygninger og paa offentlige Torve besørget af de saakaldte Ladegaardslemmer, og to

Dage før „77" forlod Tjenesten, bad han Skipperen paa Takkelloftet om en Fridag.

„Fridag? Om to Dage kan Du jo faa saa mange Fridage, som Du ønsker. Hvad skal Du for Resten bruge Fridagen til?"

„Jo, Skipper, jeg vilde gerne ud paa Ladegaarden og maaltages til Kost, for jeg tror ikke, de har nogen med saa langt Skaft, at jeg kan passe den."

Blandt Veteranerne fra den første slesvigske Krig var en Arbejder paa Arsenalet, hvis *nom de guerre* var „Kloge Vilhelm". Han bar sit Navn med Rette. Han var en Mand, som havde set meget, oplevet meget og lært meget. Han havde imidlertid Besvær med at forsone sig med det ny i Tiden og gik stadig og var bekymret for, hvad Enden skulde blive.

„Jeg ved ikke, hvad De gi'r mig. I Gaar gik jeg gennem Delfingade, og ved De, hvad jeg hørte? Ikke mindre end fire Steder, hvor der blev spillet paa Fortepianoer — ja, har De kendt Mage? Men det ender ogsaa galt med den Luksus, at Folk dog ikke kan indse det. Og nu hedder de Fruer allesammen. I min Barndom, saa var Officerskonerne Fruer, Mestrenes Koner Madammer, og alle de andres Koner kaldte vi Mor. Mor Petersen, Mor Hansen eller hvad nu Manden hed eller blev kaldt for. Vi var syv Børn hjemme, og der var Murstensgulv i Stadsestuen og Brosten i Kammeret, og her laa vi alle syv. Om Aftenen blev der spredt Halm paa Gulvet og lagt et gammelt Bramsejl over, og her sov saa Børneflokken. Og, ser De, min Mor blev 75, og hun havde aldrig i sit Liv haft et Par Bukser paa, og hun var heller aldrig syg. Og naar jeg nu ser paa det Gardintøj, som de hænger til Tørre i Gaardene, og som skal være Særke og Bukser, saa siger jeg, at jeg vil haabe, at jeg er død og borte, inden det hele gaar Fanden i Vold, for paa den Maade kan det ikke blive ved at gaa."

En anden Veteran, som mærkværdig nok ikke havde noget

Øgenavn, hed Krøner og var en stor Filosof, hvem intet kunde bringe ud af Ligevægt. Han var Kanonér og gjorde Tjeneste som Skibssergent paa et Togt med en af de gamle Fregatter. Medens Fregatten laa til Ankers paa Neapels Red, var det forbudt Kadrejerne at komme ned om Læ, og da Krøner traf en, som trods Forbudet var lusket ned paa Batteriet, sagde han, idet han pegede opad:

„Italiano, op on Dæk, op on Dæk."

„Si, Si, Signor."

„Si' er, Si' er, det er sku'nte mig, som siger det, det er Næstkommanderende som siger det."

Da Krøner var ved at falde for Aldersgrænsen, blev han kaldt til Korpschefen.

„Nu skal De jo snart afgaa Krøner, er der nu ikke noget, jeg kan gøre for Dem?"

„Næ, Hr. Kaptajn, det tror jeg inte."

„Kunde De for Eksempel ikke ønske Dem en Titel?"

„Ja, lad mig nu se. Jo, jeg har alle Tider vaaren saadan en gemytlig Splejs, saa hvis jeg kunde blive Kommersraad, saa —"

„Nej, Krøner, den Titel kan jeg ikke skaffe Dem."

„Ja saa Farvel Hr. Kaptajn."

„Farvel Krøner."

Da Krøner var kommet udenfor Døren, kom Kaptajnen i Tanker om det umilitæriske i Krøners borgerlige Farvel og kaldte ham tilbage.

„Hør Krøner, man siger ikke saadan „Farvel" til sin Chef."

„Jeg ved det nok Hr. Kaptajn, man nikker bare. Naa, Farvel Hr. Kaptajn."

Jeg stod en Morgenstund, da jeg var Vagtkommandør ved Værftsbrovagten, udenfor Vagten, da en af mine Kammerater kom gaaende. Af hans Udseende fremgik det med al ønskelig Tydelighed, at han ikke havde været meget til Køjs den Nat.

Jeg vidste, at han skulde have været ombord allerede for et Par Timer siden, da Skibet, hvormed han skulde, havde hejst Kommando.

„Er Du gal Mand, Du kommer jo alt for sent. Kommandoen er hejst for flere Timer siden."

„Ja, ser Du. Jeg var næsten kommet helt herud, men saa kom jeg i Tanke om, at der bag paa Medlemskortet fra Foreningen staar: „Bedes medbragt paa alle Udflugter", og nu skal jeg ti Maaneder paa Island, og saa maatte jeg hjem og hente Kortet, for det kan man vel nok kalde for en Udflugt."

Jeg kan ikke slutte dette Kapitel uden at mindes en nu længst afdød Skibskok, ikke for de kulinariske Nydelser, han beredte mig, men mere for den Maade, paa hvilken han klarede for sig.

Ombord i „Ingolf" kom en af Bakstørnene en Dag farende op i Kabyssen.

„Hør din infame Madfordærver, hvor kan det være, at der altid er vældige Knogler i vor Bakkes Kødration?"

„Jo, det skal jeg sige Dig, det er fordi Køerne hertillands ikke gaar paa Rullepølser."

Engang beklagede en sig til ham over de daarlige Tider.

„Naar bare Folk vil leve med Ekenemi og Spa'somlighed", sagde han, „saa gaar det nok."

„Ser Du, naar Mutter siger til mig. Hør Peter, kan Du ikke gaa hen til Høeberg og faa mig for 5 Øre Fløde, saa ta'r jeg Spanden, og naar jeg kommer derhen, saa forlanger jeg en „Striver" (Mælketoddy), den koster 4 Øre. Saa drikker jeg Snapsen, sla'r Mælken op i Spanden og faar en Øre tilbage. Saa der ser Du, bare man lever med Ekenemi og Spa'somlighed, saa slaar Pengene ogsaa til."

Der herskede i de Tider en jovial og kammeratlig Tone mellem Over- og Underbefalingsmænd og mellem de sidste og

Mandskabet, der fik Tjenesten, der ofte kunde være anstrengende nok, til at glide med godt Humør, og gav de militære Straffelove rigelig Tid til Hvile. Tiden og Udviklingen har paa dette Omraade forandret mangt og meget, men har dog — heldigvis — ikke faaet helt Bugt med det fra Fædrene nedarvede. Endnu findes der mellem Befalingsmændene Folk med Forstaaelse af Fordelen ved at faa Tjenesten udført solidt og præcist ved Hjælp af en aldrig svigtende gemytlig Tone. Jeg kender blandt andre en, hvis Navn jeg ikke skal nævne, da han endnu er tjenstgørende og er berømt for sine gode Indfald. Der fortælles om ham, at han den første Øvelsesdag stillede Divisionen op og holdt følgende Indledningstale:

„I ved sikkert Folkens, at der er noget, der hedder „Ingen Rettigheder uden Pligter, og ingen Pligter uden Rettigheder", og saaledes er det ogsaa her. I har Pligter men ogsaa Rettigheder. Det er Eders Pligt at lystre blindt og ubetinget, men saa har I til Gengæld ogsaa Ret til at udføre, hvad der bliver Jer paalagt."